

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине

**НАЦИОНАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА
КОРИШЋЕЊЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

(У складу са обрасцем предвиђеним Директивом 2009/28/ЕЗ – Одлука 2009/548/ЕЗ)

Београд, 2013. године

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

АПВ	– Аутономна покрајина Војводина
АПЕЕ	– Акциони план за енергетску ефикасност
БДП	– Бруто домаћи производ
БФПЕ	– Бруто финална потрошња енергије
ГИС	– Географско-информациони систем
ГХГ	– Гасови са ефектом стаклене баште
Г2Г	– Government to Government Programme (G2G)
ЕЕ	– Енергетска ефикасност
ЕЕСЦ	– Сценарио са мерама за енергетску ефикасност
ЕУ	– Европска унија
ЕнЗ	– Енергетска заједница
ЕЗ	– Европска заједница
ЈВП	– Јавно-водопривредно предузеће
ЈКП	– Јавно-комунално предузеће
ЈП	– Јавно предузеће
ktoe	– Кило тона еквивалентне нафте
Mtoe	– Милиона тона еквивалентне нафте
МХЕ	– Мале хидроелектране
НАПОИЕ	– Национални акциони план за обновљиве изворе енергије
ОИЕ	– Обновљиви извори енергије
ПФЕ	– Потрошња финалне енергије
РЕФСЦ	– Референтни (основни) сценарио
СДГ	– Систем даљинског грејања
СТВ	– Санитарна топла вода
УОЕнЗ	– Уговор о оснивању Енергетске заједнице
ХБУ	– Хидрогенизована биљна уља

УВОД

Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије (у даљем тексту: НАПОИЕ) је документ којим се утврђују циљеви коришћења обновљивих извора енергије до 2020. године, као и начин за њихово достизање. Између осталог, он има за циљ и да подстакне инвестирање у области обновљивих извора енергије.

Израда НАПОИЕ у приказаној форми питања и одговора, проистекла је из међународне обавезе коју је Република Србија преузела 2006. године „Законом о ратификацији уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених Нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности уједињених нација („Службени гласник РС”, број 62/06)”.

Према члану 20. Уговора о оснивању Енергетске заједнице (у даљем тексту: УОЕнЗ), Република Србија је прихватила обавезу да примени европске Директиве у области обновљивих извора енергије (у даљем тексту: ОИЕ) – Директиву 2001/77/ЕЗ за промоцију електричне енергије из обновљивих извора енергије и Директиву 2003/30/ЕЗ за промоцију биогорива или других горива произведених из обновљивих извора за саобраћај. Наведене Директиве су од 2009. године постепено замењиване, и у јануару 2012. године укинута новом Директивом 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. године о промоцији коришћења енергије из обновљивих извора и изменама, и потом укидању Директива 2001/77/ЕЗ и 2003/30/ЕЗ (енглески текст: Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC CELEX No. 32009L0028).

У складу са Директивом 2009/28/ЕЗ постављени су обавезујући циљеви за чланице Европске Уније како би се обезбедило да ОИЕ, у 2020. години, учествују са 20% у бруто финалној потрошњи (у даљем тексту: БФПЕ) на нивоу Европске Уније. Обавезујући национални циљеви земаља чланица ЕУ дефинисани су у делу А Анекса I, и конзистентни су са циљем да учешће ОИЕ буде најмање 20 % у БФПЕ на нивоу ЕУ у 2020. години. У оквиру испуњења дефинисаног учешћа ОИЕ у БФПЕ, свака земља чланица је обавезна да обезбеди и учешће енергије из ОИЕ од најмање 10 % БФПЕ у саобраћају у тој земљи чланици до 2020. године. БФПЕ се рачуна у складу са чланом 2 (ф) Директиве 2009/28/ЕЗ.

Додатно, унапређење енергетске ефикасности је кључни задатак, и циљ је да се оствари побољшање од 20 % у енергетској ефикасности до 2020. године на нивоу ЕУ. Директивом је предвиђено да свака земља чланица ЕУ припреми НАПОИЕ у складу са усвојеним обрасцем за израду овог

документа (Одлука 2009/548/ЕЗ). Национални акциони план поставља националне циљеве за учешће енергије из обновљивих извора енергије у сектору саобраћаја, електричне енергије и грејања и хлађења до 2020. године, узимајући у обзир ефекте мера у вези са енергетском ефикасношћу на БФПЕ. Такође, акциони план предвиђа адекватне мере које треба да се предузму за постизање националних циљева, укључујући сарадњу између локалних, регионалних и националних власти, као планиране пројекте заједничке сарадње између земаља чланица ЕнЗ за достизање њихових обавезујућих националних циљева.

Иста методологија из Директиве (дефинисана у члановима од 5 до 11) која је примењена за израчунавање циљева у области ОИЕ за земље чланице ЕУ, примењена је и за одређивање обавезујућег удела ОИЕ у БФПЕ 2020. године за сваку земљу чланицу ЕнЗ, с том разликом што је као базна година за прорачун циља за Уговорне земље ЕнЗ (Република Албанија, Република Бугарска, Босна и Херцеговина, *Република Хрватска*, Бивша југословенска Република Македонија, Република Црна Гора, *Румунија*, Република Србија и Привремена мисија Уједињених Нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности уједињених нација) уместо 2005. одређена 2009. година.

У складу са Директивом 2009/28/ЕЗ и Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице од 18. октобра 2012. године (Д/2012/04/МС – ЕнЗ) одређен је веома амбициозан обавезујући циљ за Републику Србију који износи 27 % обновљивих извора енергије у њеној бруто финалној потрошњи енергије у 2020. години. Истом Одлуком дефинисано је да Национални акциони план за обновљиве изворе енергије Републике Србије треба да буде припремљен у складу са усвојеним обрасцем за израду овог документа (Одлука 2009/548/ЕЗ).

Према овој Одлуци свака земља потписница УОЕнЗ је обавезна да донесе законе, прописе и административне одредбе који су у складу са Директивом 2009/28/ЕС до 1. јануара 2014. године.

Овај акциони план стално ће се унапређивати и усаглашавати са државним приоритетима и економским развојем земље.

Национални акциони план је израдила међуресорна радна група састављена од представника органа државне управе, покрајинских органа и других меродавних институција у Републици Србији.

У изради Националног акционог плана Републици Србији је помогла Краљевина Холандија кроз пројекат „Развој правног оквира за коришћење обновљивих извора енергије” у оквиру програма Г2Г (енглески текст: Government to Government Programme).

1 ПРЕГЛЕД НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА ОИЕ

Национални циљеви и план коришћења обновљивих извора Републике Србије одређени су Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 – исправка, 93/12 и 124/12), поглавље VI – Енергија из обновљивих извора енергије и подстицајне мере, наслов 1. Национални циљеви и план коришћења обновљивих извора. Тако се, између осталог, чланом 52. Закона о енергетици предвиђа да Влада, на предлог министарства надлежног за послове енергетике, доноси Национални акциони план којим се утврђују циљеви за коришћење обновљивих извора енергије за период од најмање 10 година. Циљеви се утврђују на основу енергетских потреба, економских могућности и обавеза Републике Србије преузетих ратификованим међународним споразумима.

Најзначајнија лежишта угља у Републици Србији представљена су лигнитима (меки мрки угљеви) и истовремено представљају највећи минерални комплекс. Геолошке резерве лигнита у односу на геолошке резерве свих врста угља у Републици Србији чине 93%. Остале врсте угља (камени, мрки и мрко лигнити или чврсти мрки угљеви) представљени су са свега 7% геолошких резерви Републике Србије. Највећи део резерви лигнита, преко 76%, налази се у Косовско – Метохијском басену¹.

Према Одлуци о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 122/12) енергетска увозна зависност Србије у 2011. години износила је 30,28%. У будућности, за Републику Србију ће бити од највеће важности да обезбеди сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима, и смањи енергетску зависност земље. У том смислу Законом о енергетици дефинисане су *мере и активности* које се предузимају ради остваривања дугорочних циљева, и то *мере и активности*:

- 1) поузданог, сигурног и квалитетног снабдевања енергијом и енергентима;
- 2) стварања услова за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система;
- 3) конкурентности на тржишту енергије на начелима недискриминације, јавности и транспарентности;
- 4) обезбеђивања услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије;
- 5) стварања економских, привредних и финансијских услова за производњу енергије из обновљивих извора енергије и комбиновану производњу електричне и топлотне енергије;
- 6) стварање услова за коришћење нових извора енергије;

¹ Од 1. јуна 1999. године Република Србија не располаже својим енергетским ресурсима на Косову и Метохији

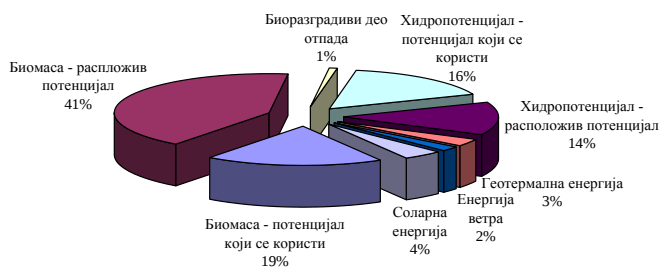
- 7) унапређења заштите животне средине у свим областима енергетских делатности;
- 8) стварања услова за инвестирање у енергетику;
- 9) заштите купаца енергије и енергената;
- 10) повезивања енергетског система Републике Србије са енергетским системима других држава;
- 11) развоја тржишта електричне енергије и природног гаса и њиховог повезивања са регионалним и унутрашњим тржиштем ЕУ.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

Према Закону о енергетици енергија из обновљивих извора је енергија произведена из нефосилних обновљивих извора као што су: водотокови, биомаса, ветар, сунце, биогаз, депонијски гас, гас из погона за прераду канализационих вода и извори геотермалне енергије.

Према Директиви 2009/28/ЕЗ енергија из обновљивих извора је енергија из нефосилних обновљивих извора и то: енергија ветра, соларна, аеротермална, геотермална, хидротермална, енергија океана, хидроенергија, биомаса, депонијски гас, гас из постројења за обраду отпада и биогаз.

Обновљиви извори енергије са процењеним технички искористивим потенцијалом од око 5,6 Мтое годишње (Слика 1) могу значајно допринети мањем коришћењу фосилних горива и остваривању дефинисаних циљева о уделу обновљивих извора у укупној финалној потрошњи енергије, као и унапређењу животне средине. Потенцијал биомасе износи око 3,4 Мтое годишње (2,3 Мтое је неискоришћени, а 1,1 Мтое се већ користи), 1,7 Мтое у хидропотенцијалу (0,8 Мтое годишње је неискоришћени, а 0,9 Мтое годишње је искоришћени хидропотенцијал), 0,2 Мтое годишње у геотермалној енергији, 0,1 Мтое годишње у енергији ветра, 0,2 Мтое годишње у соларној енергији и 0,04 Мтое годишње у биоразградивом делу отпада. Република Србија од укупно расположивог техничког потенцијала ОИЕ већ користи 35 % (0,9 Мтое искоришћеног хидро потенцијала и 1,06 Мтое искоришћеног потенцијала биомасе и геотермалне енергије).

Слика 1: Структура ОИЕ у Републици Србији

Коришћење ОИЕ у претходном периоду заснивало се на производњи електричне енергије из великих речних токова, и коришћењу биомасе највећим делом за потребе грејања у домаћинствима, а мањим делом у индустрији. Према подацима из енергетског биланса Републике Србије за 2009. годину (2009. година је одређена од стране Секретаријата ЕнЗ као базна у методологији за прорачун обавезујућег удела ОИЕ у БФПЕ Србије 2020. године), учешће електричне енергије из хидропотенцијала у БФПЕ износило је 9,6 % (28,7% у сектору електричне енергије), а учешће топлотне енергије из биомасе у БФПЕ износило је 11,5 % (27,5 % у сектору грејања и хлађења).

У периоду од 2009. године интересовање за коришћење ОИЕ је стално расло, али је број новоизграђених објеката релативно мали (око 40 енергетских субјеката са статусом повлашћеног произвођача електричне енергије). Повећано интересовање за изградњу објеката који користе ОИЕ је започело усвајањем прописа и то:

- 1) Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11 и 80/11);
- 2) Уредба о изменама и допунама уредбе о утврђивању програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године – обновљиви извори енергије („Службени гласник РС”, број 99/09);
- 3) Уредба о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 72/09), и
- 4) Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије („Службени гласник РС”, број 99/09).

У складу са ратификованим УОЕнЗ, усвојен је Закон о енергетици где је чланом 52. јасно изражено да је коришћење ОИЕ у интересу Републике Србије, такође, цело поглавље VI је посвећено ОИЕ.

Циљеве енергетске политике Републике Србије који се односе на веће коришћење ОИЕ постицаће се реализацијом следећих активности:

- 1) изградња нових објеката који задовољавају захтеве у погледу енергетске ефикасности и коришћења ОИЕ;
- 2) енергетска санација зграда и увођење ОИЕ у сектору зградарства (углавном у јавном сектору);
- 3) замена уља за ложење, угља и природног гаса који се користе за грејање биомасом и другим ОИЕ;
- 4) увођење даљинских система грејања базираних на коришћењу ОИЕ и комбинованој производњи електричне и топлотне енергије;
- 5) замена коришћења електричне енергије за производњу санитарне топле воде соларном енергијом и другим ОИЕ;
- 6) производња електричне енергије из ОИЕ;
- 7) увођење биогорива и других ОИЕ у сектор саобраћаја;
- 8) развој дистрибутивне мреже за прикључење мањих произвођача електричне енергије, и

9) коришћење и производња опреме и технологија које ће омогућити ефикасније коришћење енергије из ОИЕ.

Кључне активности које ће се предузети да би се наведени циљеви остварили обухватају:

1) обезбеђивање водеће улоге јавног сектора у спровођењу ефикасне употребе енергије и ОИЕ;

2) постављање ефикасне употребе енергије и ОИЕ као једног од приоритета у Стратегији развоја енергетике Србије на начин да се подстакне економски развој земље (производња опреме и технологије за зелену енергију);

3) доследно спровођење планираних мера у области ОИЕ и енергетски ефикасније потрошње енергије које су дефинисане програмским документима државе;

4) развијање одрживе производње биомасе, биогаса и биогорива високоефикасним технологијама и обезбеђивање финансијске подршке за такав развој, и

5) формирање тржишта биомасе.

За постизање наведених циљева у области ОИЕ, Влада Републике Србије ће применити следеће мере подршке:

1) доношење и унапређење правног оквира који ће подстаћи енергетски ефикасније коришћење енергије и веће коришћење ОИЕ;

2) мере економских подстицаја (кроз настављање већ успостављене шеме подршке за производњу електричне енергије из обновљивих извора и когенерације топлотне и електричне енергије са високом ефикасношћу процеса, као и припремом смерница за подршку производње топлотне енергије из ОИЕ на локалном нивоу), директне финансијске стимулације и одговарајуће пореске политике;

3) мере које ће подстаћи одрживо тржиште биомасе;

4) унапређење административних процедура за инвестирање у области ОИЕ и провера њихове ефикасности кроз демонстрационе пројекте;

5) систематско промовисање најбољих пракси примењених у земљама ЕУ (ефикасно коришћење енергије и ОИЕ);

6) увођење система организованог управљања енергијом (систем енергетског менаџмента), и

7) систематско планирање пројеката у области ОИЕ.

Претпоставке у Акционом плану

Акциони план је припремљен у складу са методологијом и стандардима ЕУ, а на основу свих релевантних података у области енергетике и ОИЕ у Републици Србији. Претпоставке које се користе у оквиру поменуте методологије ЕУ, коришћене су и за израду Акционог плана.

Због непотпуног билансирања ОИЕ од стране Републичког завода за статистику Републике Србије (билансом су тренутно обухваћени хидропотенцијал, дрвна биомаса за потребе грејања и геотермална енергија), и са жељом да се индикативна путања за достизање циља уради на основу истоветних података и претпоставки на основу којих је урађен и обавезујући циљ (првенствено у погледу прогнозиране БФПЕ 2020. године), за израду Акционог плана коришћени су подаци из следећих докумената:

- 1) Енергетски биланси Републике Србије за 2011, 2012. и 2013. годину;

Министарство надлежно за послове енергетике је, у складу са Законом о енергетици усвојеним у јулу 2004. године, почело са израдом Енергетског биланса у складу са методологијом Eurostat – а и Међународне Агенције за енергију. Енергетски биланс се израђује за три године: реализацију претходне године, процену стања текуће године, план за наредну годину. Републички завод за статистику је од 2005. године започео успостављање енергетске статистике тако да је тек 2009. године обухваћена и припремљена већина енергетских биланса (биланс електричне и топлотне енергије, биланс угља, биланс природног гаса, биланс нафте и нафтних деривата, биланс геотермалне енергије, биланс огревног дрвета), док енергетска статистика у области ОИЕ није још увек у потпуности успостављена. Стога је министарство надлежно за послове енергетике од 2009. године покренуло усаглашавање података који се односе на реализацију енергетског биланса са Републичким заводом за статистику, како би се добили јединствени, и што је могуће квалитетнији и поузданији подаци о производњи и потрошњи у сектору енергетике. Ово усаглашавање података је неопходно и због тога што је министарство надлежно за послове енергетике, одговорно за израду енергетског биланса, и достављање података Међународној Агенцији за енергију, а упитнике Међународне Агенције за енергију попуњава Републички завод за статистику након завршеног усклађивања податка. Тако, може се рећи да је од 2009. године у Србији направљен значајан напредак у области енергетске статистике.

За даље унапређење енергетског биланса неопходно је спровести потпуно успостављање енергетске статистике у области ОИЕ, и спровођење истраживања о потрошњи енергије чиме би се омогућила и израда енергетских индикатора.

- 2) Први акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2010. до 2012. године;

- 3) Студија „Потрошња биомасе у енергетске сврхе у Енергетској заједници – Република Србија” – студија о потрошњи биомасе у 2009/10 и 2010/11 години, која је реализована за потребе прорачуна обавезујућег удела

ОИЕ за сваку земљу чланицу ЕнЗ и коју је реализовао Centre for Renewable Energy Sources and Saving (CRES), 2011;

4) Студија „Обавезне резерве нафте и нафтних деривата у Енергетској Заједници” – студија о обавезним резервама у складу са Директивом 2009/119/ЕЗ, коју је израдио Енергетски институт Хрвоје Пожар, 2011;

5) „Стратешки и развојни пројекти Електропривреде Србије” – преглед планиране структуре развоја капацитета у сектору електричне енергије, Електропривреда Србије, 2011;

6) Студија „Могућности и процена примене биомасе за грејање у Србији” – студија о могућностима коришћења биомасе у систему даљинског грејања – побољшање енергетске ефикасности и замена конвенционалних горива (лигнита и уља за ложење) биомасом, коју је израдио USAID, 2010;

7) Студија „Изградња капацитета за коришћење и промоцију соларне енергије у Републици Србији – анализа постојеће понуде и потенцијалне потражње за соларним системима на српском тржишту”, Mercados, 2010;

8) Планови развоја капацитета у сектору саобраћаја за потребе производње и дистрибуције биогорива, израђени на основу постојећих капацитета и планова водећих компанија у тој области.

Имајући у виду да је Акциони план припреман за период до 2020. године, и да се пројекције производње енергије коришћењем ОИЕ заснивају на претпоставкама са великим бројем променљивих фактора (прогнозе економског развоја земље, прогнозе развоја енергетског тржишта и слично), могу се очекивати одступања података приказаних у акционом плану у односу на реализоване. Све то намеће потребу за сталним ажурирањем, и унапређивањем овог акционог плана у складу са приоритетима Републике Србије у сектору енергетике. Чланом 52. Закона о енергетици предвиђено је да министарство надлежно за послове енергетике прати спровођење Националног акционог плана и о томе доставља Влади годишњи извештај. Стално ажурирање плана је неопходно и због припреме одговарајућих извештаја о оствареном напретку спровођења Националног акционог плана, а који се достављају Секретаријату ЕнЗ (члан 15. Одлуке Министарског савета ЕнЗ од 18. октобра 2012. године).

2 ОЧЕКИВАНА ФИНАЛНА ПОТРОШЊА ЕНЕРГИЈЕ 2010 – 2020

За потребе израде Националног акционог плана за обновљиве изворе енергије развијена су два сценарија за дефинисање бруто финалне потрошње енергије (БФПЕ) до 2020. године, као и сценарији потрошње енергије по секторима (сектор електричне енергије, сектор грејања и хлађења и сектор саобраћаја). Моделирање сценарија урађено је од стране холандске консултантске куће „ЕКОФИС” (енглески ECOFYS) која је ангажована у оквиру поменутог пројекта G2G, кроз који је холандска Влада помогла Србији да уради НАПОИЕ.

Развијени су следећи сценарији:

- 1) Референтни (базни) сценарио (у даљем тексту: РЕФСЦ), и
- 2) Сценарио са применом мера за енергетску ефикасност (у даљем тексту: ЕЕСЦ).

Референтни сценарио не узима у обзир мере уштеде енергије, већ се заснива на повећању БФПЕ у складу са прогнозираним економским растом у разматраном периоду. Сценарио са применом мера за енергетску ефикасност узима у обзир уштеду финалне енергије у сектору домаћинстава и јавних и комерцијалних делатности, сектору индустрије и сектору саобраћаја, а које су дефинисане у оквиру Националног Акционог плана за енергетску ефикасност из 2010. године. Индикативна путања за достизање обавезујућег циља урађена је на основу ЕЕСЦ како је и предвиђено обрасцем за израду НАПОИЕ. Сценарији су развијени на основу усвојеног Енергетског биланса Републике Србије за 2009. годину и на основу циљева и обавеза дефинисаних у преговорима са Енергетском заједницом.

Енергетски биланс Републике Србије за 2009. годину је коригован на основу података о потрошњи биомасе. С обзиром да квалитетни и детаљни подаци о потрошњи биомасе у земљама потписницама УОЕнЗ нису постојали, Енергетска заједница је у оквиру својих активности у области ОИЕ организовала истраживање о потрошњи биомасе у 2009. и 2010. години. На основу истраживања урађена је ревизија енергетског биланса за 2009. годину, а нови подаци о потрошњи биомасе у 2010. години утврђени на основу истраживања, укључени су у енергетски биланс за 2010. годину, тако да је на основу нових показатеља о потрошњи биомасе припремљен и енергетски биланс за 2011. годину (процена стања) као и план за 2012. годину. Осцилације у подацима о производњи и потрошњи енергије у Србији постоје у последњих неколико година (пре свега од 2009. године до данас) не само због корекције података о производњи и потрошњи биомасе, већ и из следећих разлога:

- 1) Гасне кризе у 2009. години, која је утицала на смањени увоз природног гаса (увоз природног гаса је био мањи за скоро 30% у односу на 2008. годину);
- 2) Значајног пораста производње домаћег природног гаса (преко 30%) и сирове нафте (преко 40%);

3) Смањење домаће рафинеријске прераде, односно домаће производње нафтних деривата и значајног повећања увоза нафтних деривата;

4) Због добре хидрологије, производња електричне енергије из хидроелектрана је у 2009. и 2010. години била значајно већа у односу на 2011. годину када због лоше хидрологије (од априла до краја 2011. године) долази до значајног пада коришћења хидропотенцијала, те је производња хидроелектрана мања за 28% у односу на 2010. годину;

5) Због лоше хидрологије у 2011. години значајно расте производња електричне енергије из термоелектрана и ТЕ – ТО, те долази до пораста производње угља, пре свега због потреба термоелектрана.

Усвојени подаци Енергетске заједницео БФПЕ и учешћу ОИЕ у БФПЕ за 2009. и 2020. године, су:

1) 2009. година: БФПЕ – 9.149,7 ktоe, учешће ОИЕ – 21,2 %;

2) 2020. година: БФПЕ – 10.330,6 ktоe, учешће ОИЕ – 27,0 %, при чему учешће ОИЕ у сектору саобраћаја треба да буде 10 %.

У Табели 1 су приказане процењене вредности за БФПЕ у Републици Србији које су усаглашене са прогнозом (резултатима коришћеног модела) коју је израдила Енергетска заједница. Приказани сценарији потрошње енергије и учешће ОИЕ у потрошњи енергије до 2020. године су усвојени на основу модела који је примењен за све земље потписнице УОЕнЗ, и на основу претпоставки усвојених у моделу. Потрошња енергије и учешће ОИЕ зависе од великог броја утицајних фактора као што су економски, технолошки, политички, друштвени и демографски. Имајући у виду наведене факторе и могућност њиховог утицаја на развој сектора енергетике, реално је очекивати да ће бити неопходна одређена прилагођавања НАПОИЕ у разматраном периоду до 2020. године.

Прорачун обавезујућег циља од стране ЕнЗ за ОИЕ у 2020. години одређен је на основу три параметра:

1) Основног удела ОИЕ – учешће обновљивих извора енергије у БФПЕ у 2009. години;

2) Паушалне стопе повећања учешћа ОИЕ, и

3) Додатног преосталог напора који се одређује на основу релативног бруто домаћег производа (БДП) по глави становника.

Полазни податак за прорачун је БФПЕ у 2009. години, која се у складу са Директивом 2009/28/ЕЗ дефинише као потрошња енергије са губицима у преносу и дистрибуцији и са сопственом потрошњом у сектору електричне и топлотне енергије, а која не узима у обзир неенергетску потрошњу. У складу са овом дефиницијом и према Eurostat методологији, БФПЕ је израчуната као потрошња финалне енергије (ПФЕ) увећана за сопствену потрошњу у сектору електричне и топлотне енергије и губитке у дистрибуцији и преносу.

Методологија ЕУ је захтевала да производња енергије из хидроелектрана буде упросечена/нормализована за период од 15 година (на основу података из претходних година) и да се на тај начин одреди просечна вредност за период од 1995. до 2009. године. Нормализација се врши због

могућег утицаја изузетно сушне или кишовите године на производњу енергије у хидроелектранама у посматраној години за коју се процена прави. Исто правило нормализације примењује се и на енергију произведену у ветроелектранама (Анекс II Директиве 2009/28/EЗ).

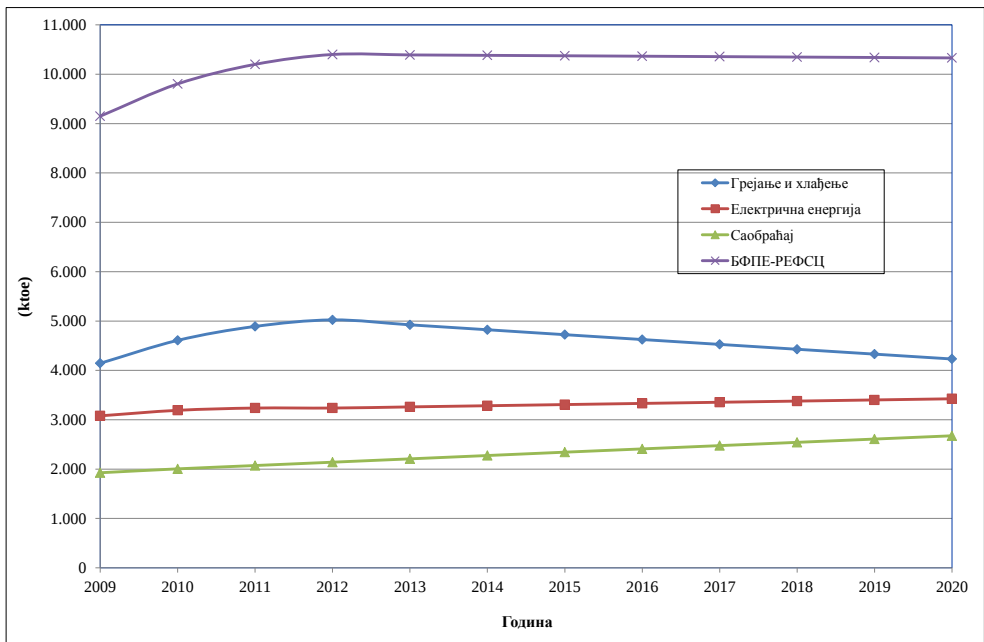
Дефинисана вредност паушалне стопе повећања учешћа је иста за све потписнице УОЕнЗ.

С обзиром да је утврђено да постоји зависност између БДП и енергетског интензитета уведен је параметар додатног преосталог напора. Додатни преостали напор је у корелацији са БДП по глави становника и одређен је за земље потписнице УОЕнЗ, као и за земље ЕУ.

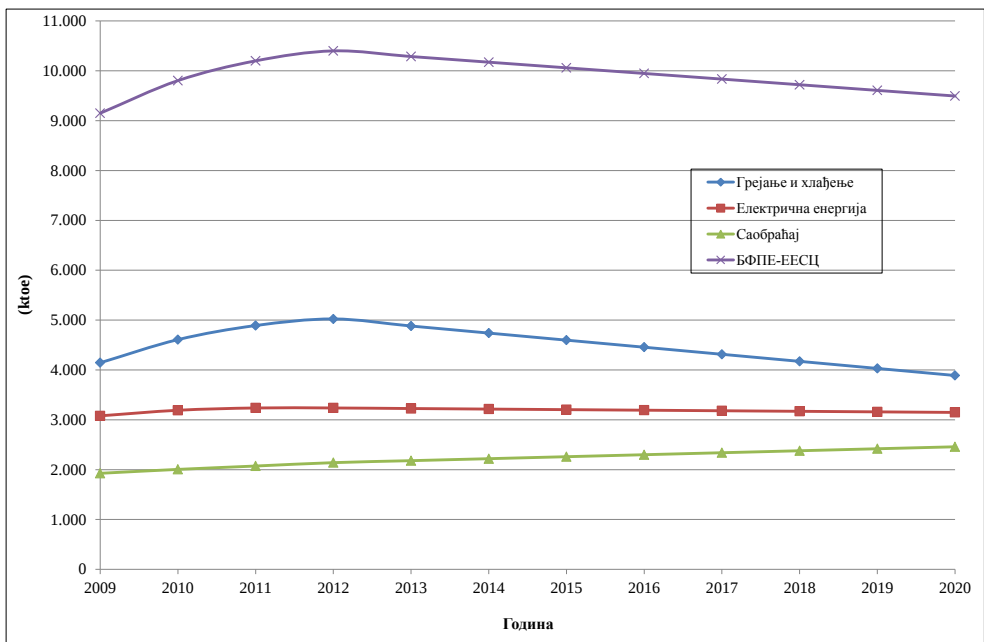
На основу овако примењене методологије прорачуна БФПЕ и ОИЕ у 2020. години обавезујући удео је за Републику Србију првобитно износио 29% ОИЕ у БФПЕ 2020. године. Након преговора за ЕнЗ овај удео је смањен на коначних 27% ОИЕ у БФПЕ 2020. године.

Потрошња енергије по секторима одређена је на основу енергетских биланса Републике Србије за 2011, 2012. и 2013. годину, као и на основу расположивих статистичких података за наведене секторе. Пројекције БФПЕ и потрошње енергије по секторима су одређене у односу на 2009. годину као базу, то за оба сценарија (РЕФСЦ и ЕЕСЦ).

БФПЕ без примене мера за енергетску ефикасност ће у разматраном периоду да порасте са 9.149,7 ktоe у 2009. години на 10.330,6 ktоe у 2020. години, што представља пораст од 12,9 %. Од сва три сектора потрошње енергије, највећи део потрошње енергије је у сектору грејања и хлађења (45,3 % у 2009, односно 45,5 % у 2020. години). Учешће сектора саобраћаја у БФПЕ је најмање (21,1 % у 2009, односно 22,6 % у 2020. години). Сектор саобраћаја ће остварити највећи пораст у потрошњи енергије и то са 1.926 ktоe на 2.675 ktоe, што представља пораст од 38,9 %. Према РЕФСЦ сценарију, потрошња енергије у сектору грејања и хлађења повећаће се са 4.144 ktоe на 4.231 ktоe, што представља пораст од 2,1 %. Потрошња енергије у сектору електричне енергије ће порастати са 3.079 ktоe на 3.425 ktоe, тако да ће пораст потрошње енергије у овом сектору износити 11,2 %. За израду ЕЕСЦ сценарија коришћени су циљеви дефинисани Првим акционим планом за енергетску ефикасност (АПЕЕ) Републике Србије за период од 2010. до 2012. године. Према АПЕЕ дефинисано је да индикативни циљ уштеде енергије државе износи просечно 1 % годишње, односно најмање 9 % финалне потрошње енергије у деветој години примене (2018. година), што износи 752,4 ktоe. Додатно, уведена је претпоставка да ће у периоду од 2018. до 2020. године бити остварена уштеда енергије од 1 %, тако да укупна уштеда енергије у периоду од 2010. до 2020. године износи 10 %, односно 836 ktоe. Предвиђени карактер раста БФПЕ у секторима топлотне, електричне енергије и сектору саобраћаја по оба сценарија приказани су на сликама 2 и 3.

Слика 2: БФПЕ – РЕФСЦ (Табела 1)

Слика 3: БФПЕ – ЕЕСЦ (Табела 1)

Табела 1: Очекивана бруто финална потрошња енергије у Републици Србији у области грејања и хлађења, електричне енергије и саобраћаја до 2020, узимајући у обзир утицај мера енергетске ефикасности и уштеде енергије 2010 – 2020 (ktoe)

	2009	2010		2011		2012		2013		2014	
	Базна година	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност
Грејање и хлађење	4.144	4.608	4.608	4.890	4.890	5.023	5.023	4.923	4.881	4.823	4.739
Електрична енергија	3.079	3.191	3.191	3.237	3.237	3.237	3.237	3.260	3.226	3.284	3.215
Саобраћај	1.926	2.005	2.005	2.073	2.073	2.140	2.140	2.208	2.180	2.275	2.220
БФПЕ	9.150	9.804	9.804	10.200	10.200	10.400	10.400	10.391	10.287	10.383	10.174

	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност	Базни сценарио	Додатна енергетска ефикасност
Грејање и хлађење	4.724	4.597	4.625	4.456	4.527	4.314	4.428	4.172	4.329	4.030	4.231	3.888
Електрична енергија	3.307	3.203	3.331	3.192	3.354	3.181	3.378	3.170	3.401	3.159	3.425	3.148
Саобраћај	2.343	2.260	2.409	2.299	2.476	2.339	2.542	2.379	2.609	2.419	2.675	2.458
БФПЕ	10.374	10.060	10.365	9.947	10.357	9.834	10.348	9.721	10.339	9.608	10.331	9.495

3 ОИЕ, ЦИЉ И НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА

3.1 Национални општи циљ

У складу са Енергетским билансом за 2011. годину учешће ОИЕ у БФПЕ 2009. године износило је 21,2 %. До 2020. године, Република Србија треба да повећа учешће ОИЕ на 27,0 %. У складу са пројектованом БФПЕ, количина ОИЕ треба да износи 2.563,6 ktоe у 2020. години, што значи да је у периоду од 2009. до 2020. године потребно остварити повећање ОИЕ за 621,0 ktоe. С обзиром на расположиви неискоришћени потенцијал ОИЕ Република Србија може да оствари постављени циљ за 2020. годину из домаћих извора, осим у погледу обавезујућег удела биогорива од 10 % у сектору саобраћаја 2020. године. Узимајући у обзир тренутно расположиве капацитете за производњу биогорива из биомасе друге генерације која задовољавају у погледу емисије гасова стаклене баште, као и непостојање регулативе и пратеће инфраструктуре за њену примену у области биогорива, Република Србија ће морати да планира увоз биогорива у 2018. години.

Табела 2: Национални општи циљ за удео енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије у 2009. и 2020.

А. Удео енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије у 2009 (S 2009) (%)	21,2
Б. Циљ за енергију из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије у 2020 (S 2020) (%)	27,0
Ц. Очекивана укупна коригована потрошња енергије у 2020. (из Табеле 1, последња ћелија) (ktоe)	9.495,0
Д. Очекивана количина енергије из обновљивих извора која одговара циљу у 2020. (израчуната као В x С) (ktоe)	2.563,6

3.2 Сценарији и начини остваривања по секторима

Све процене потрошње у секторима односе се на сценарио са примењеним мерама ЕЕ, како је прописано обрасцем за израду НАПОИЕ

У Табели 3 су приказане очекиване трајекторије (индикативне путање) удела енергије из обновљивих извора у сектору електричне енергије, сектору енергије за грејање и хлађење и у сектору саобраћаја. Ове трајекторије су развијене за сва три сектора на основу расположивих података о очекиваној потрошњи енергије у сваком од три сектора и пројектима који су планирани да се реализују у разматраном периоду, а у складу са циљевима дефинисаним у Стратегији развоја енергетике до 2015. године и другим планским документима Републике Србије.

У односу на захтеве Директиве 2009/28/ЕЗ начин одређивања препоручене трајекторије (Анекс I Директиве), односно учешћа обновљивих извора енергије по годинама до 2020. године, је измењен. Измене су настале услед значајног померања почетка примене Директиве 2009/28/ЕЗ од стране

земаља потписница УОЕнЗ у односу на земље ЕУ (база 2009. година за потписнице УОЕнЗ, односно 2005. година за чланице ЕУ).

Учешће ОИЕ у сектору електричне енергије износиће 36,6 %, у сектору енергије за грејање и хлађење 30 % и у сектору саобраћаја 10 % у 2020. години. Сви ови појединачни циљеви омогућиће задовољење укупног циља од 27 % у БФПЕ 2020 (топлотна енергија из ОИЕ допринеће остварењу циља са 12,3% , електрична енергија из ОИЕ допринеће са 12,1% и биогорива са 2,6 %). Ови циљеви по секторима нису обавезујући, и не представљају фиксне циљеве за сваки од сектора појединачно, те се могу променити, односно повећати, уколико буду постојале могућности за убрзанији развој појединих сектора у односу на друге.

Циљ за сектор електричне енергије

Према моделу ЕЕСЦ сценарија, у сектору електричне енергије потребно је остварити повећање енергије из ОИЕ у односу на базу 2009. са 884 ктое на 1151 ктое, што представља повећање за око 30 % ОИЕ у сектору електричне енергије до 2020. године. Изражено у односу на БФПЕ ово повећање износи 2,4% (са 9,7% електричне енергије из ОИЕ у 2009. години на 12,1 % у 2020. години).

За остваривање циљева у сектору електричне енергије планирано је да се у Републици Србији до 2020. године инсталира додатних 1092 MW (Табела I).

Табела I: Производња електричне енергије из ОИЕ из нових постројења у 2020. години

Врста ОИЕ	(MW)	Претпостав љени број радних сати (h)	(GWh)	(ktoe)	Учешће (%)
ХЕ (преко 10 MW)	250	4430	1108	95	30,3
МХЕ (до 10 MW)	188	3150	592	51	16,2
Енергија ветра	500	2000	1000	86	27,4
Енергија сунца	10	1300	13	1	0,4
Биомаса - електране са комбинованом производњом	100	6400	640	55	17,5
Биогас (стајњак) - електране са комбинованом производњом	30	7500	225	19	6,2
Геотермална енергија	1	7000	7	1	0,2
Отпад	3	6000	18	2	0,5
Депонијски гас	10	5000	50	4	1,4
УКУПНО планирани капацитет	1092	-	3653	314	100,0

Циљ за сектор грејања и хлађења

Према ЕЕСЦ сценарију, у сектору грејања и хлађења потребно је повећање учешћа ОИЕ са 1059 ktоe у 2009. години, на 1167 ktоe у 2020. години, што износи 10,2%.

Да би остварила своје циљеве у сектору грејања и хлађења Република Србија ће до 2020. године, поред коришћења биомасе за грејање у индивидуалним домаћинствима, користити и обновљиве изворе енергије који до сада нису коришћени. Планирано је да се циљ у овом сектору оствари са додатних 149 ktоe како је приказано у Табели II.

Табела II: Производња енергије у сектору грејања и хлађења из нових капацитета који користе ОИЕ

Врста ОИЕ	(ktоe)	Учешће у додатно планираној производњи топлотне енергије до 2020. године (у односу на базну 2009. годину) %
Биомаса - електране са комбинованом производњом	49	33%
Биомаса (СДГ)	25	16 %
Биогас (стајњак) - електране са комбинованом производњом	10	7 %
Геотермална енергија	10	7 %
Енергија сунца	5	3%
Биомаса у индивидуалним домаћинствима	50	34%

Циљ за сектор саобраћаја

У сектору саобраћаја у 2009. години, ОИЕ (односно биогорива) су били заступљени на тржишту са само 0,21 ktоe (ова количина није регистрована у националној статистици). Наведена количина биодизела се продавала као Б100 и користио се у пољопривреди. Биогорива се нису налазила на тржишту у мешавини са горивима нафтног порекла за моторна возила, у складу са дозвољеним количинама према одговарајућим стандардима за моторни бензин и дизел гориво. У складу са Директивом за ОИЕ обавезни циљ за учешће обновљивих извора енергије у сектору саобраћаја износи 10 % у 2020. години. Према дефинисаном циљу и ЕЕСЦ сценарију, количина обновљивих извора енергије у сектору саобраћаја износиће 246 ktоe у 2020. години, што ће представљати 2,6 % обновљивих извора енергије у БФПЕ.

Начин остваривања учешћа обновљивих извора енергије у БФПЕ

У оквиру РЕФСЦ потрошња енергије из ОИЕ ће порасти у периоду од 2009. до 2020. године са 1.942,6 ktоe на 2.789,3 ktоe, што представља повећање од 43,6 %. Ово повећање удела ОИЕ у БФПЕ у наведеном периоду износи 8,2 %.

У оквиру ЕЕСЦ потрошња енергије из ОИЕ ће порасти у периоду од 2009. до 2020. године са 1.942,6 ktоe на 2.563,6 ktоe, што представља повећање од 32,0 %. Ово повећање удела ОИЕ у БФПЕ у наведеном периоду износи 5,8 %.

Важно је приметити да је примена мера енергетске ефикасности кључна за достизање веома амбициозног обавезујућег циља у области ОИЕ (посматрано са аспекта процењених инвестиционих улагања у области ОИЕ неопходних за достизање циља). Мере енергетске ефикасности ће допринети смањењу БФПЕ на коју се удео од 27% ОИЕ и односи.

Табела 3: Национални циљ за 2020. и процењени начин остваривања енергије из обновљивих извора у грејању и хлађењу, електричној енергији и саобраћају

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ОИЕ – грејање и хлађење (%)	25,6	22,4	21,3	20,8	21,1	22,0	23,4	24,5	26,1	27,4	28,6	30,0
ОИЕ – електрична енергија (%)	28,7	32,0	23,0	25,1	29,5	29,9	31,0	31,4	32,4	33,4	35,1	36,6
ОИЕ - саобраћај (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	3,2	5,0	6,7	8,4	10,0
ОИЕ – укупно учешће (%)	21,2	20,9	17,5	17,8	19,3	19,7	20,9	21,8	23,1	24,3	25,6	27,0
Од чега из механизма сарадње (%)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вишак предвиђен за механизам сарадње (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,3

Индикативана путања у складу са делом Б Анекса I Директиве ²			2011-2012	2013-2014	2015-2016	2017-2018		2020
			$S_{2009} + 20\%$ ($S_{2020} - S_{2009}$)	$S_{2009} + 30\%$ ($S_{2020} - S_{2009}$)	$S_{2009} + 45\%$ ($S_{2020} - S_{2009}$)	$S_{2009} + 65\%$ ($S_{2020} - S_{2009}$)		S_{2020}
ОИЕ путања-минималне вредности (%)			22,36	22,94	23,81	24,97		27,00
ОИЕ путања-минималне вредности(ктое)			2303	2347	2382	2441		2564

² Индикативна путања за достизање обавезујућег удела од 27% до 2020. године разликује се од препоручене Директивом зато што је није могуће следили са тренутно расположивим енергетским капацитетима за производњу енергије коришћењем ОИЕ.

Табела 4а: Прорачун доприноса коришћења ОИЕ сваког сектора у БФПЕ (ktoe)³

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
(А) Очекивана БФПЕ из ОИЕ у сектору грејања и хлађења	1059	1031	1040	1043	1031	1043	1075	1092	1127	1143	1152	1167
(В) Очекивана БФПЕ из ОИЕ у сектору производње електричне енергије	884	1022	745	812	951	962	992	1004	1031	1059	1108	1151
(С) Очекивана БФПЕ из ОИЕ у сектору саобраћаја	-	-	-	-	-	-	34	74	117	159	203	246
(D) Очекивана укупна потрошња ОИЕ (процењени вишак у односу на циљ)	1943	2053	1785	1855	1982	2005	2100	2172	2283	2377	2487	2596
(Е) Очекивани трансфер ОИЕ према земљама ЕУ	0	0	0	0	0	0	0	3,0	8,9	16,2	23,7	32,1
(F) Очекивани трансфер ОИЕ из ЕУ и трећих земаља	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(G) Очекивана потрошња ОИЕ у складу са циљем (D)-(E)+(F)	1943	2053	1785	1855	1982	2005	2100	2169	2275	2361	2464	2564

³ Приказани подаци односе се на реализоване потрошње у 2009, 2010. и 2011. години, и процену за 2012. у складу са Енергетским билансима Републике Србије.

Табела 4б: Прорачун доприноса коришћења ОИЕ у сектору саобраћаја (ktoe)

	2009	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
(С) Очекивана БФПЕ ОИЕ у сектору саобраћаја	-	-	-	34	74	117	159	203	246
(Н) Очекивана електрична енергија из ОИЕ у сектору саобраћаја	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(И) Очекивана потрошња ОИЕ из отпада, остатака, непрехрамбених целулозних и лигноцелулозних материјала у сектору саобраћаја	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(Ј) Очекивани допринос ОИЕ у саобраћају за испуњење ОИЕ-Т циља: (С)+(2,5-1)х(Н)+(2-1)х(И)	-	-	-	34	74	117	159	203	246

4 МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА

4.1. Преглед свих политика и мера за унапређење коришћења енергије из обновљивих извора

У Табели 5 је приказана најважнија постојећа регулатива која се односи на обновљиве изворе енергије, као и регулатива коју је потребно донети у наредном периоду. Део регулативе која је предвиђена да се донесе у наредном периоду проистиче из захтева Директиве 2009/28/ЕЗ.

Табела 5: Преглед целокупне регулативе и мера

Назив	Врста мере*	Очекивани резултати**	Циљна група и/или активност ***	Постоји/планирана	Датум почетка и завршетка мере
Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 – исправка, 93/12 и 124/12)	регулаторна - циљеви енергетске политике, поуздана, квалитетна и сигурна испорука енергије и енергената, циљеви за коришћење ОИЕ, начин, услови и подстицаји за производњу енергије из обновљивих извора	повећање коришћења ОИЕ –	сви субјекти у енергетском сектору	постојећи	2011-
Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. („Службени гласник РС”, број 44/05)	плански – приоритети развоја енергетике	повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2005-2015
Програм остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период 2007 – 2012 („Службени гласник	плански – приоритети развоја енергетике, приоритети у коришћењу ОИЕ	повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2007-2012

РС”, број 99/09)					
Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13)	регулаторна - прописује услове и поступак стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, садржину захтева за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, доказе о испуњавању услова за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, минимални степен искоришћења примарне енергије у електранама са комбинованом производњом у зависности од врсте основног горива и инсталисане снаге, максималну укупну инсталисану снагу ветроелектрана и соларних електрана за које се може стећи	повећање производње електричне енергије из ОИЕ	инвеститори	постојећа	2013 -

	повлашћен, односно привремени повлашћени статус произвођача електричне енергије, обавезе повлашћеног произвођача и начин контроле испуњавања прописаних обавеза, као и садржину и начин вођења Регистра повлашћених произвођача електричне енергије				
Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13)	регулаторна – прописује услове и начин ефикасног коришћења енергије и енергената у сектору производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије; политику ефикасног коришћења енергије; систем енергетског менаџмента; означавање нивоа енергетске ефикасности производа који утичу	повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2013 -

	на потрошњу енергије; минималне захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гаса; финансирање, подстицајне и друге мере у овој области, као и друга питања од значаја за права и обавезе физичких и правних лица у вези са ефикасним коришћењем енергије.				
Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13)	финансијска – утврђује се врста подстицаја, начин коришћења подстицаја, регистар подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, као и услови за остваривање права на подстицаје у пољопривреди и руралном развоју	повећање коришћења ОИЕ	пољопривредни субјекти, инвеститори	постојећи	2013 -

Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13)	финансијска – дефинише категорије повлашћених произвођача електричне енергије, прописује мере подстицаја, услове за њихово остваривање, начин одређивања подстицајног периода, права и обавезе које из тих мера произлазе за повлашћене произвођаче и друге енергетске субјекте и уређује садржину уговора и предуговора о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача	повећање производње електричне енергије из ОИЕ	инвеститори	постојећа	2013 – 31. децембра 2015.
Уредба о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13)	финансијска - дефинише се начин обрачуна, начин наплате, односно плаћања и прикупљања средстава по основу накнаде, као и начин расподеле прикупљених	повећање производње електричне енергије из ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећа	2013 -

	средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије				
Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2013. години („Службени гласник РС”, број 8/13)	финансијска - утврђује се висина посебне накнаде за подстицај у 2013. години	повећање производње електричне енергије из ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећа	2013 -
Закон о ратификацији Кјото Протокола („Службени гласник РС”, бр. 88/07 и 38/09)	регулаторна – смањење емисије ГХГ	повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти	постојећи	2009 -
Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08)	плански - одрживи развој, смањење утицаја на животну средину и природне ресурсе	повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2008-
Акциони план за спровођење Националне стратегије одрживог развоја за период од 2011. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 62/11)	плански – мере и активности за спровођење стратегије одрживог развоја	промовисање и повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2011 – 2017
Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10)	плански – заштита животне средине и примена најповољнијих мера за одрживи развој и управљање заштитом животне средине	повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2010 -
Стратегија одрживог коришћења	плански - коришћење	повећање	енергетски	постојећи	2012-

природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12)	природних ресурса на одржив начин, осигурање њихове расположивости у будућности и смањење утицаја њиховог коришћења на животну средину	коришћења ОИЕ	системи, субјекти, инвеститори		
Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС”, број 13/10)	плански - подизање нивоа знања у друштву и унапређење технолошког развоја и привреде	повећање енергетске ефикасности, повећање коришћења ОИЕ	научно-истраживачке институције, енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2010 -
Стратегија увођења чистије производње у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 17/09)	плански – дефинисање мера за спречавање загађења	енергетска ефикасност, повећање коришћења ОИЕ	енергетски системи, субјекти, инвеститори	постојећи	2009 -
Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10)	регулаторна – дефинисање поступка процене утицаја за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину	спречавање утицаја на животну средину при изградњи објеката на ОИЕ	инвеститори	постојећи	2010 -
Уредба о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број	регулаторна – дефинисање врсте објеката за које је потребна процена утицаја	спречавање утицаја на животну средину при изградњи објеката на ОИЕ	инвеститори	постојећи	2008 -

114/08)					
Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10)	регулаторна – услови, начин и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину	заштита животне средине, унапређивање одрживог развоја	инвеститори	постојећи	2010 -
Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10)	регулаторна – планирање управљања отпадом, управљање отпадом – делатност од општег интереса	управљање отпадом, коришћење отпада као енергента	индустрија, енергетски субјекти, инвеститори	постојећи	2010 -
Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС”, број 56/10)	регулаторна – класификација отпада	управљање посебним токовима отпада	инвеститори	постојећи	2010-
Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Службени гласник РС”, број 98/10)	регулаторна – управљање отпадом	коришћење отпада у енергетске сврхе	инвеститори, енергетски субјекти, индустрија	постојећи	2010 -
Уредба о врстама отпада за које се врши термички третман, условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за	регулаторна	коришћење отпада у енергетске сврхе	инвеститори, енергетски субјекти, индустрија	постојећи	2010-

термички третман отпада, поступању са остатком након спаљивана („Службени гласник РС”, број 102/10)					
Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10)	регулаторна – начин и поступак управљања отпадним уљима	коришћење уља у енергетске сврхе	инвеститори, индустрија, енергетски субјекти	постојећи	2010 -
Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, број 135/04)	регулаторна – услови и поступак издавања интегрисане дозволе за постројења	изградња објеката на ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2004 -
Уредба о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола („Службени гласник РС”, број 84/05)	регулаторна	изградња објеката на ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећа	2005 -
Закон о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10)	регулаторна – заштита и очување природе	коришћење ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2009 -
Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12)	регулаторна – режими заштите, поступак и начин њиховог одређивања	изградња објеката на ОИЕ у заштићеним подручјима	инвеститори, енергетски субјекти	постојећа	2012 -
Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, број 88/11)	регулаторна – експлоатација и коришћење геотермалних ресурса	коришћење ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2011 -
Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 36/09)	регулаторна – управљање квалитетом ваздуха и	испуњење захтева о заштити ваздуха при изградњи и	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2009 -

	мере за спровођење заштите	експлоатацији објеката на ОИЕ			
Уредба граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, број 71/10)	регулаторна – дефинисање дозвољених граничних вредности емисија	испуњење захтева о заштити ваздуха при изградњи и експлоатацији објеката на ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећа	2010 -
Закон о јавно приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС”, број 88/11)	регулаторна	повећање коришћења ОИЕ, коришћење ОИЕ за производњу топлотне енергије	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2011 -
Акциони план за биомасу 2010-2012 („Службени гласник РС”, број 56/10)	плански – дефинисање активности за превазилажење проблема у коришћењу биомасе у енергетске сврхе	повећање коришћења биомасе и биогорива	инвеститори, енергетски субјекти, финансијске институције, научно-истраживачке институције	постојећи	2010 – 2012
Закон о водама („Службени гласник РС”, број 30/10)	регулаторни – површинске и подземне воде, осим воде из које се може добити геотермална енергија	интегрално управљање водама, водним објектима	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2010 -
Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање водних аката и садржини мишљења у поступку издавања водних услова („Службени гласник РС”, број	регулаторна	регулисање добијања неопходних водних аката у поступку изградње објекта	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2010 -

74/10)					
закон о обновљивим изорима енергије	регулаторна	повећање коришћења ОИЕ -	сви субјекти енергетског сектора	планиран	
уредба о критеријумима одрживости за биогорива	регулаторна	повећање коришћења биогорива	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013
Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла („Службени лист Србије и Црне Горе”, број 26/06)	регулаторна	повећање коришћења биогорива	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	постојећи, планиране измене и допуне или израда новог правилника	2006 - (планиране измене у 2013)
регулатива о систему мониторинга квалитета горива	регулаторна, финансијска – обезбеђивање мониторинга квалитета горива и смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште	повећање коришћења биогорива	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013
уредба о обавезном стављању одређеног процента биогорива на тржиште	регулаторна, финансијска	повећање коришћења биогорива	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013
правилник о лиценцама	регулаторна	повећање коришћења биогорива	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013
уредба о подстицајима за узгајање сировина и производњу	финансијска	повећање коришћења	произвођачи, инвеститори,	планирана	2013

биогорива		биогорива	енергетски субјекти		
правилник о гаранцији порекла за производњу енергије из ОИЕ	регулаторна, финансијска	повећање коришћења ОИЕ	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013.
препука о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача топлотне енергије	регулаторна, финансијска	повећање коришћења ОИЕ у сектору грејање и хлађење	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013.
препука о подстицајним мерама за производњу топлотне енергије коришћењем обновљивих извора енергије	регулаторна, финансијска	повећање коришћења ОИЕ у сектору грејање и хлађење	произвођачи, инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2013.
стратегија управљања водама у Републици Србији	плански	повећање коришћења ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	планирана	2014.
Закон о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12)	регулаторна	повећање коришћења ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2012 -
Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06).	регулаторна	повећање коришћења ОИЕ	инвеститори, енергетски субјекти	постојећи	2006 -

* Назначити ако је мера (претежно) регулаторна, финансијска или „мека” (тј. информативног карактера).

** Да ли је очекивани резултат промене понашања, инсталисане снаге (MW; t/god), произведене енергије (ktoe)?

*** Ко су циљне групе/особе: инвеститори, крајњи корисници, јавна администрација, планери, архитекте, инсталатери, итд? или шта је циљна активност/сектор: производња биогорива, употреба животињског ђубрива као извора енергије, итд)?

4.2. Мере за испуњавање услова из чланова 13, 14, 16, и чланова 17 до 21 Директиве 2009/28/ЕЗ

4.2.1. Административне процедуре и просторно планирање (члан 13 (1) Директиве 2009/28/ЕЗ)

Приликом одговарања на следећа питања, државе чланице су у обавези да објасне постојеће националне, регионалне и локалне прописе у вези са процедурама за овлашћивање, сертификацију и лиценцирање примењене на постројења и повезане преносне и дистрибутивне мреже инфраструктуре за производњу електричне енергије, грејање или хлађење из обновљивих извора, као и на процес трансформације биомасе у биогорива или друге енергетске производе. Тамо где су потребни даљи кораци како би се осигурало да су процедуре примерене и потребне, такође се тражи од држава чланица да опишу планиране ревизије, очекиване резултате и надлежни орган за обављање таквих ревизија. Када је информација специфична за технологију, наведите је. Када регионалне/локалне власти имају значајну улогу, молимо такође да је објасните.

(а) Списак постојећег националног и, ако је применљиво, регионалног законодавства у погледу овлашћења, сертификације, процедуре издавања дозвола и просторног планирања примењено на постројења и повезану инфраструктуру преносне и дистрибутивне мреже:

Коришћење обновљивих извора енергије и поступци добијања одговарајућих дозвола и сагласности су регулисани прописима из различитих области, и то:

1) Општи међународни прописи – Закон о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице, као и прописи којима су преузете обавезе Републике Србије у смислу поштовања међународних прописа (Кјото протокол уз оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе, Конвенција о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине и слично);

2) Основни национални прописи (прописи који дефинишу надлежности министарстава, аутономних покрајина, о општем управном поступку, тржишном надзору, водама, пољопривреди и руралном развоју и слично);

3) Прописи из области енергетике (прописи који дефинишу циљеве енергетске политике и начине њеног остваривања; услове за изградњу нових енергетских објеката; услове и начин обављања енергетских делатности; начин, услове и подстицаје за производњу енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије);

4) Прописи из области рударства и геолошких истраживања (прописи који регулишу експлоатацију геотермалних ресурса);

5) Прописи из области просторног планирања (прописи којима се дефинише област планирања и изградње објеката, просторни планови, добијање дозвола – локацијска, грађевинска и употребна дозвола), и

6) Прописи из области животне средине (прописи који се односе на заштиту животне средине, поступак процене утицаја на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересованих органа и организација и јавности, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину).

Изградња објеката и производња енергије коришћењем обновљивих извора заснива се на стицању одређених права, и то:

1) Стицање права на изградњу објекта,

2) Стицање права на обављање производње електричне и/или топлотне енергије.

Процедуре за добијање лиценци, дозвола и сагласности су јасно дефинисане.

Стицање права на изградњу објекта подразумева спровођење процедура за изградњу конкретног енергетског објекта, које су дефинисане у зависности од врсте и снаге објекта, што подразумева процедуру за добијање енергетске, локацијске, грађевинске и употребне дозволе. Закон о енергетици прописује да се енергетски објекти граде у складу са законом којим се уређују услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката, техничким и другим прописима, а по претходно прибављеној енергетској дозволи, дефинише услове и начин обављања енергетских делатности, начин и услове за добијање лиценце, начин и услове за добијање енергетске дозволе, начин организовања и функционисања тржишта електричне енергије, права и обавезе учесника на тржишту, заштиту купаца енергије и енергената, начин, услове и подстицаје за производњу енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије. Према Закону о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12 и 42/13) утврђени су услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката (локацијска, грађевинска и употребна дозвола). У складу са Законом о планирању и изградњи одређује се надлежност за издавање грађевинске дозволе. Објекти за производњу енергије из обновљивих извора снаге 10 и више MW, као и електрана са комбинованом производњом снаге 10 MW и више и електране у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја, и културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине и објеката у заштићеним подручјима, као и објеката у границама националног парка и објеката у границама заштите заштићеног природног добра од изузетног значаја су у надлежност министарства за послове грађевинарства, односно аутономне покрајине ако се објекат налази на територији аутономне покрајине, према члану 133. Закона о планирању и изградњи. У надлежности органа локалне самоуправе су објекти за

производњу енергије из обновљивих извора енергије снаге до 10 MW. Процена утицаја на животну средину, односно спречавање и контрола загађења су веома значајани елементи у поступку изградње објекта и у зависности од снаге објекта и дефинисани су Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09), односно Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09). Прикључење на електроенергетску мрежу, односно преносни и дистрибутивни систем, као и дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом регулисано је Законом о енергетици.

Стицање права на обављање производње електричне и/или топлотне енергије подразумева испуњавање свих захтева у зависности од начина на који је делатност дефинисана. У складу са Законом о енергетици дефинисано је да производња електричне енергије представља енергетску делатност, а производња топлотне енергије представља енергетску делатност од општег интереса. Право на обављање делатности производње топлотне енергије може се стећи непосредно (закључењем уговора о поверавању обављања делатности од општег интереса или додељивањем концесија за обављање делатности од општег интереса) или посредно (улагањем у јавно (комунално) предузеће односно привредно друштво које обавља комуналну делатност).

(б) Министарство(а) и њихове надлежности у области:

За коришћење обновљивих извора енергије надлежне су различите институције које се у зависности од врсте и снаге објекта налазе на различитим нивоима, и то:

- 1) Институције на републичком нивоу;
- 2) Институције на нивоу Аутономне покрајине Војводине, и
- 3) Институције на нивоу јединице локалне самоуправе.

Преглед најважнијих институција у области изградње објекта и добијање потребних дозвола и сагласности приказан је у Табели А.

У складу са Законом о министарствима („Службени гласник РС”, број 72/12) органи државне управе на републичком нивоу у чијој надлежности се налазе обновљиви извори енергије су:

- 1) Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине;
- 2) Министарство грађевинарства и урбанизма;
- 3) Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања;
- 4) Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, и
- 5) Министарство финансија и привреде.

Додатно, поред министарстава, обновљиви извори енергије су у надлежности и одређеног броја посебних организација и других институција, и то:

- 1) Агенција за енергетику;

- 2) Републичка агенција за просторно планирање;
- 3) Републички геодетски завод (у даљем тексту: РГЗ);
- 4) Републички хидрометеоролошки завод (у даљем тексту: РХМЗ);
- 5) Републички завод за статистику;
- 6) Институт за стандардизацију Србије (у даљем тексту: ИСС), и
- 7) Фонд за развој Републике Србије.

Институције које су надлежне на нивоу Аутономне покрајине Војводине су:

- 1) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине, и
- 2) Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине.

Осим наведених, послове из области обновљивих извора енергије обављају и:

- 1) Јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС);
- 2) ЈП „Електропривреда Србије” (у даљем тексту: ЕПС);
- 3) ЈП „Електромрежа Србије” (у даљем тексту: ЕМС);
- 4) Зависна привредна друштва за дистрибуцију електричне енергије („Електровојводина”, „Електродистрибуција Београд”, „Електросрбија”, „Југоисток” и „Центар”);
- 5) Јавно-комунална предузећа (у даљем тексту: ЈКП);
- 6) Јавна водопривредна предузећа (у даљем тексту: ЈВП) - „Србијаводе”, Београдводе” и „Воде Војводине”;
- 7) Завод за заштиту споменика;
- 8) Завод за заштиту природе, и
- 9) Јавна предузећа за газдовање шумама (ЈП „Србијашуме”, ЈП „Војводинашуме”, ЈП Национални парк „Тара”, ЈП Национални парк „Фрушка гора”, ЈП Национални парк „Копаоник”, ЈП Национални парк „Ђердап” и ЈП Национални парк „Шар планина”).

Табела А

Институција	Примена	Врста објекта
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине	Енергетска дозвола Прибављање енергетске дозволе регулише Закон о енергетици.	Објекти за производњу електричне енергије снаге 1 MW и више, објекти за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије у термоелектранама-топланама електричне снаге 1 MW и више и укупне топлотне снаге 1 MW _t и више
	Сагласност Прибављање сагласности регулише Закон о енергетици.	За изградњу енергетских објеката за производњу електричне енергије снаге до 1MW који као примарни енергетски ресурс користе воду, за које се не издаје енергетска дозвола, пре прибављања одобрења за градњу потребно је претходно прибавити сагласност Министарства, да се изградњом тих објеката обезбеђује ефикасно и рационално искоришћење потенцијала извора примарне енергије на основу недискриминаторних критеријума које утврђује и објављује Министарство.
	Студија о процени утицаја Израду Студије о процени утицаја регулише Закон о процени утицаја на животну средину.	Електране које користе обновљиве изворе, електране са комбинованом производњом снаге 10 MW и више, електране које испуњавају друге услове из члана 133. Закона о планирању и изградњи.

	Статус повлашћеног произвођача Стицање статуса повлашћеног произвођача регулише Закон о енергетици.	Електране које у процесу производње електричне енергије у појединачном производном објекту користе ОИЕ осим хидроелектрана снаге веће од 30 MW, односно које у појединачном производном објекту инсталисане електричне снаге до 10 MW истовремено производе електричну и топлотну енергију са високим степеном искоришћења примарне енергије.
Министарство грађевинарства и урбанизма	Локацијска дозвола Прибављање локацијске дозволе регулише Закон о планирању и изградњи.	Објекти за производњу енергије из обновљивих извора енергије снаге 10 MW и више, као и електрана са комбинованом производњом снаге 10 MW и више, за електране у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја, и културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине и објеката у заштићеним подручјима, као и објеката у границама националног парка и објеката у границама заштите заштићеног природног добра од изузетног значаја, високих брана и акумулација напуњених водом, јаловином и пепелом за које је прописано техничко осматрање; објеката конструктивног распона 50 m и више, објеката висине 50 и више метара.
	Грађевинска дозвола Прибављање грађевинске дозволе регулише Закон о планирању и изградњи.	
	Употребна дозвола Прибављање употребне дозволе регулише Закон о планирању и изградњи.	
Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине	Локацијска дозвола	Објекти за производњу енергије из обновљивих извора енергије, као и електрана са комбинованом
	Грађевинска дозвола	
	Употребна дозвола	

	Студија о процени утицаја	производњом снаге 10 MW и више, за електране у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја, и културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине и објеката у заштићеним подручјима, као и објеката у границама националног парка и објеката у границама заштите заштићеног природног добра од изузетног значаја који се у целини налазе на територији Аутономне покрајине Војводине
Јединице локалне самоуправе	Енергетска дозвола	За градњу објеката за производњу топлотне енергије снаге 1 MW _t и више, објеката за производњу биогорива капацитета преко 1000 t годишње
Јединице локалне самоуправе	Лиценца	Производња топлотне енергије у објектима укупне снаге 1 MW _t и више
Јединице локалне самоуправе	Локацијска дозвола	Објекти за производњу енергије из обновљивих извора енергије снаге до 10 MW
	Грађевинска дозвола	
	Употребна дозвола	
	Студија о процени утицаја	
Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања и надлежни Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине	Одобрење за извођење примењених геолошких истраживања	Експлоатација хидрогеотермалне и петрогеотермалне енергије
	Прибављање Одобрења регулише Закон о рударству и геолошким истраживањима	
	Разматрање и евидентирање потенцијала геотермалних и петрогеотермалних ресурса	
	Одобрење за експлоатацију	
	Одобрење за извођење рударских радова	

	Употребна дозвола за рударске објекте	
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	Водни услови, водна сагласност и водна дозвола, Уговор о закупу пољопривредног земљишта у државној својини са правним и физичким лицима, Сагласност на промену намене обрадивог пољопривредног земљишта, Одобрење за инвестициона улагања на пољопривредном земљишту у државној својини	Мале хидроелектране и ветроелектране које треба да се граде на пољопривредном или шумском земљишту
Покрајински секретаријат за пољопривреду, шумарство и водопривреду	Водни услови, водна сагласност и водна дозвола Сагласност за промену намене шума на територији аутономне покрајине	Хидроелектране, шуме и шумско земљиште (на територији Аутономне покрајине Војводине)
Републичка дирекција за воде - орган управе у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде	Издавање водних аката у складу са Законом о водама. Водни услови, водна сагласност и водна дозвола	Хидроелектране
Управа за пољопривредно земљиште - орган управе у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде	Управљање, коришћење и давање у закуп пољопривредног земљишта у државној својини у складу са Законом о пољопривредном земљишту („Службени гласник Републике Србије”, бр.62/06, 65/06 – др. закон и 41/09) Уговор о закупу пољопривредног земљишта у државној својини са правним и физичким лицима. Сагласност на промену намене обрадивог пољопривредног земљишта. Одобрење за инвестициона улагања на пољопривредном земљишту у државној	Коришћење пољопривредног земљишта у државној својини – све врсте објеката.

	својини	
Управа за шуме - орган управе у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде	Издавање сагласности за промену намене шума и шумског земљишта у складу са Законом о шумама.	– Промена намене шуме и шумског земљишта ради изградње објеката за коришћење обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике)
Агенција за енергетику	Лиценца Прибављање лиценци регулише Закон о енергетици.	– производња електричне енергије у објектима укупне одобрене снаге прикључка до 1MW; – комбинована производња електричне и топлотне енергије у термоелектранама топланама у објектима 1MW и више укупне одобрене електричне снаге прикључка и 1MW _t и више укупне топлотне снаге; – производња биогорива 1000t годишње и више
Републичка агенција за просторно планирање/Јединица локалне самоуправе	Увид у важећи плански документ	Све врсте објекта који користе ОИЕ.
Републички геодетски завод/Служба за	Копија плана парцеле	Све врсте објекта који користе ОИЕ.

катастар непокретности општине	листа власника парцеле	
Републички хидрометеоролошки завод (РХМЗ)	Мишљење републичке организације надлежне за хидрометеоролошке послове	Хидроелектране
Јавна водопривредна предузећа - ЈВП (Србијаводе, Београдводе, Воде Војводине)	Мишљење јавног водопривредног предузећа	Хидроелектране
Завод за заштиту споменика	Услови за предузимање јавних радова, изградњу инфраструктурних објеката у заштићеним просторима, као и услове за адаптације и доградње споменичких објеката	Све врсте објекта који користе ОИЕ.
Завод за заштиту природе	Услови за заштиту природе	Све врсте објекта који користе ОИЕ.
Електропривреда Србије	Уговор о откупу електричне енергије	Произвођачи електричне енергије.
Оператор преносног система	Технички услови за прикључење на преносну мрежу	За произведену електричну енергију из обновљивих извора енергије, произведену енергију за грејање и хлађење из обновљивих извора енергије
	Гаранција порекла	
Оператор дистрибутивног система	Услови за прикључење на дистрибутивну мрежу	Електране и објекти који троше електричну енергију
Јавно-комунално предузеће	Услови за прикључење на мрежу за дистрибуцију топлотне енергије	Произвођачи топлотне енергије.

(ц) Ревизија предвиђена са циљем да се предузму одговарајуће мере као што је описано у члану 13 (1) Директиве 2009/28/ЕЗ до:

Закони и подзаконски акти који се односе на ОИЕ усвојени су у последње 3 године. У пракси, уобичајено је да се регулатива мења после периода од 5 година, а у међувремену се регулатива унапређује и мења кроз измене и допуне, осим у случајевима где је предвиђено доношење одговарајућих подзаконских докумената после усвајања нових закона.

Рационализација процедура је потребна и предмет је разматрања у надлежним институцијама. У предстојећем периоду биће извршене измене са циљем да се процедуре побољшају и поједноставе, у складу са искуствима добре праксе примењене у земљама ЕУ. У току припреме нових закона и подзаконских докумената, могућности рационализације процедура за добијање лиценци, дозвола и сагласности биће сагледане применом:

- 1) Позитивних искустава других држава ЕУ;
- 2) Искустава запослених у надлежним институцијама који су у претходном периоду сагледали недостатке постојећег система и могућности за побољшање, и
- 3) Искустава досадашњих инвеститора у овој области у Србији.

С обзиром да је процес рационализације врло сложен, и представља један стални процес, као и да у том поступку треба да буду укључени различити нивои (републички, покрајински и јединице локалне самоуправе) биће образована радна група од представника надлежних институција на различитим нивоима која ће припремити предлог за рационализацију процедура. Приликом рационализације процедура биће дефинисане процедуре у зависности од величине постројења/објекта/врсте пројекта (посебне процедуре за велика, односно мала постројења/објекте/пројекте). Радна група ће сагледати све недостатке постојећег система и предложити унапређење система и методологију за стално праћење примене у пракси. Процес рационализације процедура је процес који треба да буде сталан и да буде координиран од стране одређеног тела које предлаже министарство надлежно за послове енергетике или од стране одређене службе министарства надлежног за послове енергетике (нпр. Одсек за обновљиве изворе енергије). Ово тело треба да буде организовано по угледу на тзв. Service Conference/ Steering Committee који су формиран у земљама ЕУ са циљем да пружи подршку пројектима из ОИЕ.

У наредном периоду биће образована канцеларија за брзе одговоре у области ОИЕ („све на једном месту” – one stop shop). На тај начин ће бити омогућено потенцијалним инвеститорима да на једном месту добију све информације за добијање дозвола и сагласности неопходних за изградњу енергетских објеката. За функционисање овог система биће организована хоризонтална и вертикална сарадња између институција надлежних за дозволе и сагласности.

(д) Преглед постојећих и планираних мера на регионалном/локалном нивоу (где је применљиво):

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере које се односе на ОИЕ и њихово коришћење. У документима који су усвојени на републичком нивоу дефинисане су обавезе и институције на нивоу аутономне покрајине и локалном нивоу.

На регионалним и локалним нивоима потребно је, такође, формирати канцеларије за брзе одговоре за ОИЕ („све на једном месту” – one stop shop). Ове регионалне и локалне канцеларије треба да буду повезани са канцеларијом на републичком нивоу (вертикална сарадња), као и са другим институцијама на републичком/регионалном нивоу (хоризонтална сарадња).

(е) Да ли постоје детектоване непотребне препреке или непропорционални захтеви у вези са процедурама за овлашћивање, сертификацију и лиценцирање примењеним на постројења и повезану инфраструктуру мреже за пренос и дистрибуцију за производњу електричне енергије, грејање или хлађење из обновљивих извора, као и на процес трансформације биомасе у биогорива или других енергената? Ако је тако, које су оне?

На основу анализе постојећих процедура за добијање лиценци, дозвола и сагласности уочене су следеће препреке:

1) процедуре су дуге и захтевне – иако је према Закону о енергетици рок за издавање лиценце 30 дана од дана пријема уредне документације, на његову дужину често утиче немогућност прибављања уредне документације прописане Законом о енергетици у примереним роковима, јер се ова документација прибавља од посебних органа и по посебним поступцима;

2) велики број законских и подзаконских аката које је потребно испоштовати – за добијање лиценци, дозвола и сагласности потребно је упознати се са великим бројем законских и подзаконских докумената који дефинишу надлежности (закони) и процедуре, потребну документацију и рокове (подзаконски документи), тако да је потребно познавање свих докумената;

3) велики број различитих институција које су надлежне за издавање одговарајућих докумената - процес прибављања свих потребних лиценци, дозвола и сагласности састоји се од различитих поступака пред различитим институцијама које нису увек државни органи. У различитим фазама, неки поступци се воде пред истим органом, тако да је потребно више пута се обраћати истој институцији;

4) непостојање прописима уређених процедура за добијање одређене документације, већ се примењују општа правила – ово се односи на добијање мишљења одређених републичких и других институција (нпр. прописима није регулисан поступак давања мишљења енергетског субјекта

за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије у поступку издавања енергетске дозволе);

5) постојање термилошких разлика између прописа у области енергетике и животне средине - У смислу прописа у области енергетике постоји разлика између електране која користи биомасу и која користи отпад, што је дефинисано Уредбом о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије. У погледу прописа из области заштите животне средине, нека биомаса се може класификовати као отпад и у том случају за неке облике биомасе сходно прописима о животној средини је потребно прибавити одговарајуће дозволе министарства, док за друге није. Акционим планом за биомасу, дефинисан је проблем непостојања званичних дефиниција што може да доведе до проблема у многим секторима. Наведеним документом, предвиђено је да надлежна министарства припреме листу неопходних термина и одговарајуће дефиниције, као и да се дефинише отпад који се може користити као биомаса. Листа ових термина треба да се усвоји и објави у званичним документима;

6) Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС”, број 88/11) који би требало да се односи и на речне токове не примењује се на одговарајући начин;

7) проблем енергетске дозволе, која уводи могућност стицања права на туђем земљишту, без икаквог учешћа власника или другог лица које има било каквих својинских права на њему;

8) неусаглашеност Закона о енергетици и Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС”, број 88/11) у вези са питањем делатности у сектору топлотне енергије: Закон о енергетици - две делатности, а према Закону о комуналним делатностима - једна делатност. Овај проблем требало би да се превазиђе дефинисањем три делатности, тј. да дистрибуција топлотне енергије буде посебна регулисана делатност, а на тај начин би било разрешено и питање цене дистрибуције енергије енергетском мрежом и питање прикључења (снабдевање купаца);

9) статус производње топлотне енергије - у складу са Законом о енергетици, а у вези са Законом о комуналним делатностима: када је производња топлотне енергије у когенерацији са производњом електричне енергије, онда се не сматра делатношћу од општег интереса, а када је само производња топлотне енергије, онда је то делатност од општег интереса;

10) недостатак подзаконских аката Закона о енергетици (питање стицања привременог статуса повлашћеног произвођача - инвеститори који инвестирају у обновљиву енергију сунца и ветра боље су финансијски заштићени него други инвеститори, јер се само за ове две врсте ОИЕ може стећи привремени статус; подзаконска акта сходно Закону о енергетици, а који се односе на топлотну енергију);

11) недостатак стандарда и акредитованих лабораторија.

Додатно, на основу спроведене анкете међу инвеститорима који имају искуства у добијању лиценци, дозвола и сагласности дефинисане су следеће препреке:

1) застарелост информација у катастру (проблем је кад инвеститор жели да добије информацију о власништву над неким парцелама које су интересантне за изградњу, у случају да подаци нису ажурирани инвеститор мора сам да истражи власничке односе и прикупи информације о власништву);

2) застарелост катастра малих хидроелектрана - катастар малих хидроелектрана је из 1987. године и није уважавао еколошке, социјалне и економске критеријуме, а примењују се и данас код локалних просторних планова у Србији и код издавања енергетске и других сагласности;

3) непостојање плана детаљне регулације у појединим општинама (значајно продужава процес прибављања дозвола и сагласности);

4) недефинисани имовинско-правни односи у неким случајевима (значајно продужава процес прибављања дозвола и сагласности);

5) релативно дуги судски спорови око наслеђивања земљишта у неким случајевима;

6) комплексан поступак за изградњу електране на земљишту на коме је држава власник (терет доказивања да је држава власник парцеле мора да спроведе инвеститор, а након доказивања државног власништва, инвеститор право на коришћење парцеле мора стећи на лицитацији);

7) непотребно дугачка процедура многих поступака;

8) потребан велики број сагласности (јавна водопривредна предузећа, ПТТ, ЈП „Србијагас”);

9) усвајање детаљног плана регулације може трајати дуго и бити одлагано више пута;

10) могуће померање коте водозавхвата;

11) велики број докумената неопходних за почетак изградње, и

12) дужина процеса прибављања дозвола и сагласности (зависи од врсте пројекта/постројења).

(ф) Који ниво администрације (локални, регионални и национални) је одговоран за одобравање, сертификацију и лиценцирање постројења за обновљиве изворе енергије и просторног планирања? (Ако то зависи од типа инсталације, молимо наведите). Ако је укључено више од једног нивоа, каква је координација између различитих управљаних нивоа? Како ће се побољшати координација између различитих надлежних органа у будућности?

Административни нивои задужени за спровођење процедура су:

- 1) републички ниво (министарства, регулаторна агенција и други државни органи и организације);
- 2) аутономна покрајина (секретаријати), и
- 3) локална самоуправа (јединица локалне самоуправе, град Београд и јавна предузећа).

Структура надлежности:

- 1) Енергетска дозвола – према Закону о енергетици:

(1) Министарство надлежно за послове енергетике – за изградњу објеката за производњу електричне енергије снаге 1 MW и више, објеката за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије у термоелектранама - топланама електричне снаге 1 MW и више и укупне топлотне снаге 1MW_t и више, објеката за производњу биогорива капацитета преко 1.000 t годишње,

(2) Јединица локалне самоуправе – за изградњу објеката за производњу топлотне енергије (снаге 1MW_t и више) и производњу биогорива капацитета већег од 1.000 t годишње,

(3) Информација о локацији – према члану 53. Закона о планирању и изградњи;

- 2) Локацијска дозвола - према члану 54. Закона о планирању и изградњи:

(1) Министарство грађевинарства и урбанизма – за објекат за производњу енергије из обновљивих извора енергије, као и електрану са комбинованом производњом снаге 10 MW и више, високих брана и акумулација напуњених водом, јаловином и пепелом за које је прописано техничко осматрање; објеката конструктивног распона 50 m и више, објеката висине 50 m и више, односно аутономна покрајина – уколико се наведени објекат/електрана у целини граде на територији аутономне покрајине,

(2) Јединица локалне самоуправе – за све објекте/електране за које локацијску дозволу не издаје надлежно министарство, односно аутономна покрајина;

3) Грађевинска дозвола – према члану 133. Закона о планирању и изградњи:

(1) Министарство грађевинарства и урбанизма – за објекат за производњу енергије из обновљивих извора енергије, као и електрану са комбинованом производњом снаге 10 MW и више, односно аутономна

покрајина – уколико се наведени објекат/електрана у целини гради на територији аутономне покрајине,

(2) Јединица локалне самоуправе – за све објекте/електране за које локацијску дозволу не издаје надлежно министарство, односно аутономна покрајина;

4) Употребна дозвола – према чл. 155. и 158. Закона о планирању и изградњи:

(1) Министарство грађевинарства и урбанизма - за објекат/електрану за који је грађевинску дозволу издало надлежно министарство, односно аутономна покрајина – уколико је грађевинску дозволу за објекат/електрану издала аутономна покрајина,

(2) Јединица локалне самоуправе – за све објекте за које локацијску дозволу не издаје надлежно министарство, односно аутономна покрајина;

5) Процена утицаја на животну средину:

(1) Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине или аутономна покрајина – постројења снаге веће од 10 MW и заштићена природна и културна добра,

(2) Јединица локалне самоуправе – постројења снаге мање од 10 MW (осим у осталим случајевима из члана 133. Закона о планирању и изградњи, када је надлежно министарство надлежно за послове грађевине);

6) Лиценца – према члану 20. Закона о енергетици:

(1) Агенција за енергетику – за производњу електричне енергије у објектима укупне одобрене снаге прикључка од 1 MW; за производњу електричне енергије у објектима укупне одобрене укупне електричне снаге прикључка преко 1 MW и преко 1 MWt укупне топлотне снаге – за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије у термоелектранама-топланама; за производњу биогорива 1.000 t годишње и више,

(2) Надлежни орган јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда, издаје лиценце и прописује друге услове којима се обезбеђује снабдевање купаца топлотном енергијом, укупне топлотне снаге 1 MWt и више;

7) Статус повлашћеног произвођача - према чл. 56. и 57. Закона о енергетици:

(1) Министарство надлежно за послове енергетике - производња електричне енергије и комбинована производња електричне и топлотне енергије,

(2) Јединица локалне самоуправе – производња топлотне енергије.

Комуникација између различитих административних нивоа (хоризонтална и вертикална комуникација) није увек прецизно дефинисана. Подносилац захтева је дужан да уз захтев приложи и одговарајућу документацију издату од одговарајућих институција.

У току је израда географског информационог система (у даљем тексту: ГИС) што ће омогућити да све информације буду доступне на сајту министарства надлежног за послове енергетике.

(г) Како се обезбеђује да свеобухватне информације о обради овлашћења, сертификације и захтева за лиценцирања и о помоћи подносиоцима захтева буду на располагању? Које информације и помоћ су на располагању потенцијалним подносиоцима захтева за нова постројења за обновљиве изоре енергије у својим апликацијама?

Све информације о процедурама доступне су у законским и подзаконским актима који се публиковани у службеним гласницима, а могу се преузети путем интернета (www.zakon.rs и www.parlament.rs).

Водичи за инвеститоре са јасним информација о процедурама, надлежностима и роковима израђени су 2010. године и усклађени са новим законским и подзаконским изменама 2013. годин . Водичи за инвеститоре су израђени за следеће обновљиве изворе енергије:

1) изградња постројења и производња електричне/топлотне енергије из биомасе у Републици Србији;

2) изградња постројења и производња електричне/топлотне енергије из хидрогеотермалних извора у Републици Србији;

3) изградња ветроелектрана и производња електричне енергије из енергије ветра у Републици Србији;

4) изградња малих хидроелектрана и производња електричне енергије у Републици Србији.

Поред наведених израђен је и нови водич за и изградњу постројења на соларну енергију.

Додатно, информације о појединим процедурама постоје на различитим сајтовима, као што су:

1) Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине (www.merz.gov.rs);

2) е-управа (www.euprava.gov.rs);

3) Агенција за енергетику (www.aers.rs);

4) www.masterplan.rs/index.php/Локацијска_дозвола;

5) <http://www.mpt.gov.rs/articles/view/247/1833/index.html>;

6) <http://katastar.rgz.gov.rs/KnWebPublic>;

7) http://rs.westernbalkansenvironment.net/documents/uputstvo_pu_vetroelektrane_jul_2010_lat.pdf.

С обзиром да је усвојен Закон о електронском документу („Службени гласник РС”, број 51/09) који уређује услове и начин поступања са електронским документом у правном промету, управним, судским и другим поступцима, као и права, обавезе и одговорности привредних друштава и других правних лица, предузетника и физичких лица, државних органа, органа територијалне аутономије и органа јединица локалне самоуправе и

органа, предузећа, установа, организација и појединаца којима је поверено вршење послова државне управе, односно јавних овлашћења у вези са овим документом, може се очекивати у наредном периоду све већа доступност информација и докумената у електронском облику.

У складу са Законом о електронском документу и продлогом за формирање ЈШ-ОИЕ („све на једном месту” – one stop shop), на сајту министарства надлежног за енергетику биће омогућено праћење документације (тзв. data room). Детаљне информације у електронском облику могуће је обезбедити формирањем линка на званичном сајту министарства (и других државних органа) који би нпр. носио назив „питања и одговори ОИЕ” чиме ће се информација учинити доступном већем броју заинтересованих, и администрација растеретити давања одговора на истоветна/најчешћа питања. Одговор заинтересованом лицу који замењује у потпуности писани и потписани акт надлежног органа могуће је обезбедити уколико је електронска адреса (e-mail) заинтересованог лица/органа који се обраћа органу са питањем регистрована односно уписана код АПР (Агенција за привредне регистре) поред адресе/седишта друштва или инвеститора.

Додатно, у складу са Законом о планирању и изградњи, предвиђено је да постоји електронска евиденција свих издатих дозвола и да она буде доступна на интернету.

На сајту Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде доступни су обрасци потребни за подношење захтева за прибављање водних аката, потребне информације, као и законски и подзаконски акти који предметну проблематику регулишу.

На сајту Агенције за енергетику Републике Србије доступни обрасци потребни за подношење захтева за издавање лиценце као и законски и подзаконски акти који ова питања регулишу.

(x) Како је обезбеђена хоризонтална координација између различитих административних тела, задужених за различите фазе добијања дозволе? Колико процедуралних корака је потребно за добијање коначног овлашћења /лиценце/дозволе? Да ли постоји јединствени центар за координацију свих корака? Да ли су временски распореди за обраду захтева договорени унапред? Које је просечно време за добијање одлуке о захтеву?

У претходном периоду није организован јединствен сервис за координацију свих предвиђених фаза у поступку прибављања лиценци, дозвола и сагласности. Истовремено, хоризонтална координација која је успостављена између различитих административних тела није резултат системски успостављене везе, већ је у већини случајева резултат дугогодишње сарадње институција и запослених у њима.

Број процедуралних фаза може се дефинисати према фазама – стицању права на изградњу и стицању права на обављање делатности. Стицање права на изградњу састоји се из следећих фаза у складу са Законом о планирању и изградњи:

- 1) прибављања информације о локацији (члан 53.);
- 2) прибављања локацијске дозволе (члан 54.) - прибављање услова за пројектовање;
- 3) прибављања грађевинске дозволе (члан 133.) - израда техничке документације, студија о процени утицаја на животну средину, техничка контрола пројектне документације);
- 4) прибављања водних аката - Закон о водама („Службени гласник РС”, број 30/10, члан 113);
- 5) прибављање употребне дозволе (члан 154.), и
- 6) добијање енергетске дозволе.

Стицање права на обављање делатности састоји се из следећих корака у складу са Законом о енергетици :

- 1) за изградњу:
 - (1) добијање енергетске дозволе (члан 27.);
- 2) за обављање делатности:
 - (1) прибављање лиценце (члан 20.),
 - (2) закључење уговора о поверавању обављања делатности од општег интереса; производња топлотне енергије – енергетска делатност од општег интереса, обавља се у складу са Законом о јавним предузећима („Службени гласник РС”, број 119/12);

Право на обављање делатности није у вези са статусом повлашћеног произвођача; стицањем статуса добија се право на мере подстицаја.

Време трајање обраде је за све процедуре јасно назначено у законским и подзаконским документима. У складу са дефинисаним временским роковима за сваку фазу посебно, могуће је проценити потребно време за добијање свих лиценци, дозвола и сагласности. За стицање права на

изградњу потребно је од 15 до 20 месеци, а за стицање права на обављање делатности 3 месеца, под условом да је у свакој од фаза предата комплетирана документација, и да није било потребно да се документација допуњује или исправља. У наведени временски оквир за добијање дозвола и сагласности није укључено време за израду Студије о процени утицаја на животну средину, као ни време потребно за израду техничке документације.

(и) Да ли процедуре за издавање овлашћења узимају у обзир специфичности различитих обновљивих енергетских технологија? Ако је тако, опишите како. Ако не узимају, да ли предвиђате њихово узимање у обзир у будућности?

Постојеће процедуре узимају у обзир специфичности различитих технологија коришћења ОИЕ, као што и изградња сваког објекта има своје специфичности.

Закон о планирању и изградњи, као кровни закон при изградњи било ког објекта на територији Републике Србије, дефинише процедуре за изградњу различитих објеката у зависности од њихове намене, примењене технологије и излазне снаге енергетског постројења.

Закон о енергетици, такође, узима у обзир специфичности различитих технологија, као и Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије.

При изради Студије о процени утицаја која је неопходан елемент за издавање грађевинске дозволе, у зависности на којој листи се пројекат налази (Уредба о листи пројектата за које је обавезна процена утицаја на животну средину (Листа I) и Листа пројектата за које се може захтевати процена утицаја на животну средину (Листа II)), израда Студије о процени утицаја је обавезна или се тражи уколико надлежни орган утврди да је потребно.

С обзиром на одредбе Закона о енергетици, треба узети у обзир специфичности различитих технологија. У Уредби о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије дефинисани су минимални укупни годишњи степени корисности за различите врсте електрана.

(ј) Да ли постоје посебне процедуре, на пример једноставно обавештавање, за мале, децентрализоване инсталације (као што су соларни панели на зградама или котлови на биомасу у зградама)? Ако је тако, који су процедурални кораци? Да ли су правила јавно доступна грађанима? Где су објављена? Да ли је планирано увођење процедура поједностављеног обавештавања у будућности? Ако је тако, за које врсте инсталација/система? (Да ли је нето мерење могуће?)

Лиценца није потребна према члану 20. Закона о енергетици за следеће делатности:

1) производњу електричне енергије у објектима укупне одобрене снаге прикључка до 1MW;

2) производњу електричне енергије искључиво за сопствене потребе;

3) производњу топлотне енергије у објектима укупне снаге до 1 MWt и производњу топлотне енергије искључиво за сопствене потребе;

4) комбиновану производњу електричне и топлотне енергије у термоелектранама - топланама у објектима до 1 MW укупне одобрене електричне снаге прикључка и 1 MWt укупне топлотне снаге, као и комбиновану производњу електричне и топлотне енергије искључиво за сопствене потребе;

5) производњу биогорива до 1.000 t годишње и производњу биогорива за сопствене потребе;

Енергетска дозвола није потребна, према члану 27. Закона о енергетици, за енергетске објекте инсталисане снаге испод 1MW.

Према члану 144. став 1. Закона о планирању и изградњи за постављање соларних колектора на постојећи објекат, ако при том не ометају изглед зграда, суседних објеката и пешачке стазе, не сматрају се објектима у смислу тог закона, односно није потребно прибављати грађевинску дозволу.

Децентрализованом употребом енергетских постројења мале снаге која користе ОИЕ могу се постићи значајна унапређења употребе ОИЕ али и развој привреде, отварање нових радних места, равномерни друштвено-територијални развој и реална енергетско-технолошка независност.

Из наведених разлога, у наредном периоду ова област се препознаје као приоритет и регулатива ће бити дефинисана са циљем да се постигне максимално поједностављење административно-техничких процедура за инсталацију и пуштање у рад малих постројења на ОИЕ, инсталисане снаге испод 50 kW, а чији су власници првенствено физичка лица. Посебна пажња ће бити посвећена доступности информација заинтересованим физичким лицима за мала постројења (соларни панели, топлотне пумпе и котлови малих снага на биомасу). Сви системи мера за подршку и субвенционисање за ОИЕ треба да обезбеде значајну предност малим, индивидуалним постројењима.

(к) Где су објављене накнаде повезане са захтевима за ауторизацију/лиценцирање/дозволе за нове инсталације? Да ли су оне у вези са административним трошковима издавања таквих дозвола? Да ли постоји било какав план за ревизију ових такси?

У складу са Законом о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - исправка, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05 – др. закон, 42/06, 47/07, 54/08, 5/09, 54/09, 35/10, 50/11, 70/11, 55/12 и 93/12) дефинисане су и одговарајуће административне таксе за списе и радње у управним стварима, као и за друге радње код институција, државних органа и организација, органа територијалне аутономије и

локалне самоуправе које се плаћају у износу прописаном према чл.1. и 2. Тарифе републичких административних такси („Службени гласник РС”, бр. 5/09, 54/09, 35/10 и 50/12). Према члану 5, ако тарифом није друкчије прописано, таксена обавеза настаје:

- 1) за захтеве - у тренутку њиховог подношења;
- 2) за решења, дозволе и друге исправе - у тренутку подношења захтева за њихово издавање;
- 3) за управне радње - у тренутку подношења захтева за извршење тих радњи.

Динарски износи такси из Одељка А тарифе, из Тарифе републичких административних такси, усклађују се годишње са годишњим индексом потрошачких цена, који објављује републички орган надлежан за послове статистике (Закон о републичким и административним таксама, члан 28.).

За лиценцу за обављање енергетске делатности плаћа се накнада за време важења лиценце и то према Критеријумима и мерилима за одређивање висине накнаде за лиценце за обављање енергетских делатности („Службени гласник РС”, број 76/11) и Одлуци о вредности коефицијента за обрачун висине накнаде за лиценце за обављање енергетских делатности (доноси се у текућој години за наредну годину).

(л) Да ли су званична упутства на располагању локалним и регионалним органима управе о планирању, пројектовању, изградњи и реновирању индустријских и стамбених подручја за инсталирање опреме и системе који користе обновљиве изворе енергије за производњу електричне енергије и грејање и хлађење, укључујући даљинско грејање и хлађење? Ако таква званична упутства нису доступна или су недовољна, како и када ће то бити решено?

Саветодавна помоћ се остварује кроз одређене институције и то:

- 1) Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине;
- 2) Министарство грађевинарства и урбанизма;
- 3) Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања;
- 4) Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;
- 5) Министарство финансија и привреде;
- 6) Агенцију за енергетику;
- 7) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине;
- 8) Привредна комора Србије, и
- 9) Привредна комора Војводине.

Пружање помоћи обухвата саветодавну помоћ у вези за законском регулативом, стимулативним мерама, могућностима финансирања пројеката ОИЕ, усмеравањем инвеститора према надлежним органима за одређене дозволе, мишљења, услове и повезивањем инвеститора са јединицама локалне самоуправе где се такви пројекти могу реализовати. Саветодавна помоћ се састоји и обавља на више нивоа и поднивоа:

- 1) пријем потенцијалних домаћих и страних инвеститора и делегација;
- 2) повезивање са институцијама система (потенцијалне локалне самоуправе или компаније које су заинтересоване за инвестиције и које имају потенцијал за оваква улагања, и други релевантни субјекти ЕПС, ЕМС и слично), и
- 3) пружање одговора за поједине области.

Информације се достављају на више начина: електронском поштом, телефоном или директним пријемом у зависности од обима потребних информација.

Постоји неколико начина за унапређења могућности за пружање саветодавне помоћи и то:

1) I начин - локалним телима задуженим за питања планирања, пројектовања, изградње и санације индустријских и стамбених зона у којима се користе ОИЕ је неопходна мултидисциплинарна стручна саветодавна помоћ по питању инсталације опреме и система у којима се користе ОИЕ за производњу електричне енергије и енергије за грејање/хлађење. За такву врсту помоћи размотриће се формирање посебне организационе целине (међуопштински центри за одрживи енергетски развој или одговарајуће агенције) у којима би били стручњаци одговарајућих профила (машинске, електро, грађевинске, еколошке, економске струке) који би били едуковани или који би имали довољно искуства за пружање саветодавне помоћи. Такве организационе целине се могу формирати кроз пројекте који се финансирају из ЕУ фондова, али је неопходна и подршка локалних/регионалних власти како у финансијском тако и у институционалном смислу. Овај начин обезбеђује преко партнерстава и стручну техничку помоћ са преносом искустава из развијених региона ЕУ и с друге стране одрживост пројекта. Такви центри би могли да непристрасно пружају службену саветодавну помоћ не само локалним и регионалним телима за потребе планирања, већ и потенцијалним инвеститорима у ОИЕ;

2) II начин - пружање саветодавне помоћи путем јачања постојећих фирми које се баве пројектовањем и изградњом објеката и инсталацијом опреме и система у којима се користе ОИЕ. Лиценцирани инжењери тих фирми су и чланови Инжењерске коморе Србије преко које могу да прате најновије трендове и законску регулативу, па самим тим могу да пруже стручну помоћ локалним телима. Овакав начин пружања саветодавне помоћи је на први поглед економичнији, али носи са собом извесан ризик промовисања сопствених пројектних решења, а самим тим се доводи у питање непристрасност и објективност саветодавне помоћи;

3) III начин - формирање саветодавног тела у оквиру локалне самоуправе, било да се кадровски ојача канцеларија за ЛЕР (Локални Економски Развој) или да се уведе систем организованог управљања енергијом на нивоу локалне самоуправе који би омогућио праћење потрошње енергије, планирање развоја енергетике, примене мера енергетске ефикасности и коришћење ОИЕ на локалном нивоу. Неке локалне

самоуправе формирају разне форме радних тела за ЕЕ и ОИЕ, али то не може да задовољи свакодневне потребе за све већим интересовањем за улагања у ОИЕ, а тиме и спремност локалних тела да планским актима пружи подлоге инвеститорима за улагање у ОИЕ.

(м) Да ли постоје наменски тренинзи за особље које ради на процедурама за одобрење, сертификацију и лиценцирања постројења за обновљиве изворе енергије?

У претходном периоду није успостављена системска и организована обука за процедуре добијања дозвола и сагласности. С обзиром на значај добре обавештености о процедурама, у наредном периоду биће успостављен и систем редовне обуке. Обуку могу вршити различите институције (Инжењерска комора Србије, Привредна комора Србије, универзитети, стручна удружења, невладине организације, регионални центри за енергетску ефикасност) и треба да буде организована у тачно одређеним временским интервалима (два пута годишње) и у различитим регионима. Саставни део обуке треба да буду водичи за инвеститоре, као и други штампани материјали са прегледом прописа и надлежности.

Обука треба да буде организована не само за инвеститоре, већ и за представнике надлежних институција, планере и инспекторе, са циљем да се стално унапређују знања из области ОИЕ, развој технологија и њихов утицај на животну средину, као и да се кроз разматрање конкретних примера стиче искуство о томе како да се развију локални планови који омогућавају коришћење потенцијала обновљивих извора енергије на најпогоднији начин.

4.2.2. Техничке спецификације (члан 13 (2) Директиве 2009/28/ЕЗ)

(а) Да би имали користи од шеме подршке, да ли технологије за обновљиве изворе енергије морају да испуне одређене стандарде квалитета? Ако је тако, који инсталације и који стандарди квалитета? Да ли постоје национални, регионални стандарди који превазилазе европске стандарде?

У складу са постојећом законском регулативом, све технологије за коришћење ОИЕ морају да задовоље прописе који се односе на заштиту животне средине, односно контролу загађења (Закон о заштити животне средине). Опрема која се користи мора да задовољи захтеве Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Службени гласник РС”, број 39/09). Овај закон уређује начин прописивања техничких захтева за производе и доношење техничких прописа као и оцењивање усаглашености производа. Технички захтеви за појединачни производ, односно групе производа прописују се техничким прописом непосредно, навођењем тих захтева у тексту прописа или посредно, позивањем техничког прописа на српски стандард, односно техничку спецификацију (Закон о техничким захтевима за процену усаглашености производа, члан 4). Исправе о усаглашености које је издало инострано тело за оцењивање усаглашености и знаци усаглашености издати у иностранству важе у Републици Србији, ако су издати у складу са потврђеним међународним споразумима чији је потписник Република Србија. Надлежни министар може признати важење иностраних исправа и знакова усаглашености којима се потврђује усаглашеност производа са иностраним техничким прописом, под условом да захтеви из тог прописа обезбеђују најмање исти степен заштите безбедности живота и здравља људи, заштите животиња и биљака, заштите животне средине, заштите потрошача и других корисника и заштите имовине, који су одређени захтевима српског техничког прописа (Закон о техничким захтевима за процену усаглашености производа, члан 28).

Према Закону о стандардизацији („Службени гласник РС”, број 36/09) и Одлуци о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије („Службени гласник РС”, број 88 /09), Институт за стандардизацију Србије (ИСС) је једино национално тело за стандардизацију Републике Србије. ИСС, између осталог, обезбеђује усаглашеност српских стандарда, и сродних докумената са европским и међународним стандардима и сродним документима, и учествује у изради и преиспитивању европских и међународних стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у областима за које постоје потребе и интереси Републике Србије.

4.2.3. Зградарство (члан 13(3) Директиве 2009/28/ЕЗ)

Молимо да имате на уму да, када се мисли на повећање коришћења обновљивих извора енергије у зградама, не би требало узети у обзир снабдевање електричном енергијом из обновљивих извора из националне електроенергетске мреже. Фокус је овде на повећање локалног снабдевања топлотом и/или електричном енергијом појединих зграда. Непосредна испорука топлоте или хлађења путем даљинског грејања и хлађења у зградама може се узети у обзир.

(а) Позивање на постојеће национално и регионално законодавство (ако постоји) и резиме домаћег законодавства у вези повећање удела енергије из обновљивих извора у грађевинском сектору:

У националној регулативи, усвојена су два правилника која разматрају примену ОИЕ у сектору зградарства и то:

1) Правилник о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11), и

2) Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, број 61/11).

У овој области не постоји посебна регулатива на нивоу аутономне покрајине и на нивоу јединице локалне самоуправе.

(б) Одговорно министарство(а)/власт(и):

На републичком нивоу надлежни су:

1) Министарство грађевинарства и урбанизма;

2) Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине.

На нивоу аутономне покрајине:

1) Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине;

2) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине.

(ц) Ревизија правила, ако их има, планирана до:

Средином марта 2013. године донет је Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13). У наредном периоду планирано је доношење пратећих подзаконских докумената. Овим Законом предвиђено је регулисање области енергетске ефикасности и коришћења ОИЕ (посебно у сектору зградарства).

(д) Преглед постојећих и планираних мера на регионалном/локалном нивоу:

Према важећој регулативи, дефинисана је методологија одређивања енергетских перформанси зграда: одређивање годишње потребне топлоте за грејање, укупне годишње финалне и примарне енергије, годишње емисије CO₂, референтни климатски подаци и препоручене вредности улазних параметара за прорачун, према члану 5. Правилника о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11). Код ефикасног коришћења енергије у зградама узима се у обзир век трајања зграде, климатски улови локације, положај и оријентација зграде, намена, услови комфора, материјали и елементи структуре зграде и омотача, уграђени технички системи и уређаји, као и извори енергије и когенерација и могућност за коришћење ОИЕ, према члану 6. Правилника. Технички и други захтеви за прорачун енергетских својстава зграда утврђени су српским стандардима који су усаглашени са одговарајућим европским стандардима.

Правилником о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда дефинисано је да се у Енергетском пасошу за стамбене, за нестамбене зграде и за зграде друге намене које користе енергију – Подаци о термотехничким системима у згради наводе и следећи подаци:

- 1) врста и начин коришћења система са обновљивим изворима,
- 2) удео ОИЕ у потребној топлоти за грејање и санитарну топлу воду - СТВ (%).

Енергетски пасош чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе (Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда, члан 9).

(е) Да ли постоје минимални нивои за коришћење обновљивих извора енергије у грађевинским правилницима и прописима? У којим географским подручјима и какви су ти захтеви? (Молимо наведите) Нарочито, које мере су уграђене у ове прописе како би се обезбедило да удео обновљивих извора енергије који се користе у грађевинском сектору буде повећан?

Који су будући планови у вези са овим захтевима/мера?

На националном нивоу, као и на нивоу аутономне покрајине и локалном нивоу не постоји регулатива која прописује обавезну употребу ОИЕ у сектору зградарства. У наредном периоду, размотриће се доношење регулативе која ће дефинисати удео ОИЕ у сектору зградарства и то посебно за нове објекте и за постојеће објекте који се адаптирају и реконструишу. У том смислу размотриће се посебно удео топлотне енергије и СТВ који треба

да се обезбеде из ОИЕ и то применом соларне енергије, биомасе, геотермалне енергије и топлотних пумпи. Доношење ове регулативе у сектору грејања и хлађења треба да буде у складу и са подстицајним мерама за промоцију примене ОИЕ у овом сектору (поглавље 4.4). Мере подстицаја прописује актом надлежног органа јединица локалне самоуправе (Закон о енергетици, члан 62).

(ф) Шта је пројектовано повећање обновљивих извора енергије у зградама до 2020?

Ако је могуће направити разлику између стамбених – „један стан” и „више станова”, комерцијалне, јавне и индустријске. Да би одговорили на ово питање можете користити табелу као што је Табела 6 испод подаци могу бити дати на годишњем нивоу, или за одабране године. И грејање и хлађење и електрична енергија из обновљивих извора енергије треба да буду укључени.

Потрошња финалне енергије у 2005. години износила је 3,29 Мтое, а удео зградарства у укупној потрошњи финалне енергије износио је 48%, од тога 65% у стамбеном сектору. Просечна годишња потрошња топлотне енергије у Србији износи: стамбене зграде - 171 kWh/m² – даљинско грејање (ДГ) и 55 kWh/m² - припрема топле воде (ПТВ), односно за нестамбене зграде - 194 kWh/m² – ДГ и 12 kWh/m² – ПТВ.

Табела 6: Процењени удео обновљиве енергије у сектору зградарства (%)

	2005	2009	2015	2020
Стамбени		21	23	27
Комерцијални		-	-	-
Јавни		2	3	5
Индустријски		1	2	3
Укупно		23	28	35

(г) Да ли су у националном плану узете у обзир обавезе за минималне нивое из обновљивих извора енергије у новим и реновираним зградама? Ако је тако, који су ови нивои? Ако не, које ће адекватне опције плана бити истражене до 2015?

Према тренутно важећој регулативи, не постоји обавеза за минимално коришћење ОИЕ у сектору зградарства (како у новим тако и у обновљеним зградама). За могућности прописивања минималног удела ОИЕ у зградарству видети одговор под (е). У наредном периоду, прописивање минималног удела ОИЕ у зградарству треба да буде усклађено са регулативом која се односи на енергетску ефикасност и смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште.

(х) Молимо опишите планове за обезбеђивање улоге за пример јавних зграда на националном, регионалном и локалном нивоу, према коришћењу постројења за обновљиве изворе енергије или према достизању критеријума енергетски самодовољних зграда од 2012 па надаље? (Молимо узети у обзир захтеве под ЕПБД).

Приватне, домаће и иностране инвестиције у урбаним центрима последњих година утицале су на изградњу комбинованих вишенаменских објеката са уграђеним савременим системима грејања, вентилације и климатизације великог инсталисаног капацитета. Неки од тих објеката пројектовани су у складу са најстрожијим стандардима енергетске ефикасности ЕУ, као и са системима који користе ОИЕ. На основу добрих примера из праксе у нашој земљи, интересовање за примену ОИЕ је посебно изражено код комерцијалних објеката, школских и здравствених установа, као и у туристичким објектима.

У наредном периоду предвиђене су акције за веће коришћење ОИЕ у сектору зградарства. Ове акције треба да укажу и на допринос смањењу емисије гасова са ефектом стаклене баште.

(и) Како су промовисане енергетски ефикасне технологије обновљивих извора енергије у зградама?

(Такве мере могу се односити на котлове на биомасу, топлотне пумпе и соларну топлотну опрему која испуњавају захтеве еко-етикете или друге стандарде развијене на националном или нивоу Заједнице (упоредити текст члана 13 (6)).

Не постоје посебне мере за промовисање енергетски ефикасних ОИЕ технологија у сектору зградарства. У наредном периоду, ове мере могуће је дефинисати након усвајања Закона о ефикасном коришћењу енергије.

4.2.4. Информисаност (члан 14 (1), 14 (2) и 14 (4) Директиве 2009/28/ЕЗ)

Тренутне и будуће кампање и програми информисања и подизања свести, као и планиране ревизије, и очекивани резултати морају бити описани. Државе чланице такође треба да укажу који надлежни орган ће пратити и прегледати ефекте програма. Када регионалне/локалне власти имају значајну улогу, молимо указати на њу и приказати је укратко.

(а) Позивање на постојеће националне и регионалне или законе (ако их има) у вези са информисаношћу у складу са чланом 14 Директиве 2009/28/ЕЗ:

У складу са чланом 14 (1), (2) и (4) Директиве не постоји посебна регулатива која се односи на посебне захтеве за информацијама. Конкретна

регулатива по питању обавезе изношења информација о процедурама за стицање сертификата и сертификацији у области ОИЕ не постоји у Србији.

(б) Одговорно тело(а) за ширење информација на националном/регионалном/локалном нивоу:

Министарство надлежно за послове енергетике има обавезу вођења енергетске политике, што произилази из Закона о енергетици и Закона о министарствима. Министарство задужено за послове енергетике, поред осталог, треба да обезбеди:

1) припрему предлога за спровођење енергетске ефикасности, искоришћавања ОИЕ и заштите животне средине;

2) припрему критеријума за оцену ефикасности уређаја у коришћењу енергије и начин њиховог обележавања у складу са одговарајућим међународним прописима и стандардима;

3) консултантске, саветодавне и едукативне активности у промовисању енергетске ефикасности;

Надлежне институције које треба да буду задужене за информисање на различитим нивоима су:

1) Инжењерска комора Србије;

2) Привредна комора Србије;

3) Регионални центри за енергетску ефикасност;

4) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине;

5) Јединице локалне самоуправе, односно одговарајуће службе задужене за систем организованог управљања енергијом на локалном нивоу.

(ц) Преглед постојећих и планираних мера на регионалном/локалном нивоу (где је применљиво):

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере. У наредном периоду, приликом разматрања и припреме мера потребно је узети у разматрање усвојену регулативу, као и друге важне документе (Стратегија развоја енергетике, Програм остваривања стратегије енергетике, Акциони план за биомасу и друго).

(д) Молимо наведите како се информације о мерама подршке за коришћење обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије, грејању и хлађењу и у саобраћају, стављају на располагање свим релевантним актерима (потрошачи, грађевинари, инсталатери, архитекте, добављачи одговарајуће опреме и возила). Ко је одговоран за адекватност и објављивање ове информације? Да ли постоје специфични извори информација за различите циљне групе, као што су крајњи потрошачи, градитељи, власници некретнина, агенти

некретнина, инсталатери, архитекте, пољопривредници, добављачи опреме коришћењем који користе обновљиве изворе енергије, јавна управа? Да ли сада постоје информативне кампање или стални информациони центри, или се планирају у будућности?

Информисање релевантних актера у области коришћења ОИЕ у претходном периоду спровођено је од стране министарства, агенција и фондова у чијој су надлежности послови из области енергетике и заштите животне средине. Додатно, кампање су биле организоване од стране Инжењерске коморе Србије, Привредне коморе Србије, невладиних организација, научно-истраживачких институција (института и факултета), стручних организација и друштва (удружења) и регионалних центара за енергетску ефикасност (Београд, Нови Сад, Ниш и Крагујевац).

Државни органи, научне установе, установе у области образовања, информисања, културе и друге установе, као и други облици удруживања, у оквиру својих делатности, подстичу, усмеравају и обезбеђују јачање свести о значају заштите животне средине. Јачање свести о значају заштите животне средине, обезбеђује се кроз систем образовања и васпитања, научно-истраживачког и технолошког развоја, усавршавања у процесу рада, јавног информисања и популаризације заштите животне средине према члану 6. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09).

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине обавља послове који се односе на промоцију енергетске ефикасности у Републици Србији и промовисање значаја енергетске ефикасности, управљање програмима и пројектима за рационално коришћење енергије и већу употребу ОИЕ.

(е) Ко је одговоран за објављивање информација о нето користима, трошковима и енергетској ефикасности опреме и система који користе обновљиве изворе енергије за грејање, хлађење и производњу електричне енергије? (Добављач опреме или система, јавни орган, или неко други?)

Све информације о карактеристикама опреме и система који се користе за ОИЕ објављују произвођачи и испоручиоци опреме. Информације су доступне и на сајтовима организација које организују презентацију ове опреме и система или се достављају у електронском облику свим учесницима презентације (Привредна комора Србије, Инжењерска комора Србије, научно-истраживачке организације и стручне организације и друштва).

У наредном периоду потребно је унапредити систем информисања са циљем да информације буду доступне већем броју у заинтересованих, посебно за правна и физичка лица која нису у могућности да присуствују

јавним презентацијама. У том смислу, биће припремљен сајт на коме ће бити доступне све информације које се односе на ОИЕ. За припрему сајта биће коришћена постојећа база података о фирмама чија се делатност односи на коришћење ОИЕ.

(ф) Како је обезбеђено управљање за планере и архитекте са циљем да им се помогне да правилно размотре оптималну комбинацију обновљивих извора енергије, високоефикасне технологије и даљинског грејања и хлађења при планирању, пројектовању, изградњи и реновирању индустријских или стамбених подручја? Ко је одговоран за то?

Ове информације су доступне преко презентација које се организују у оквиру Инжењерске коморе Србије и других стручних организација (постоје организације са великом традицијом и које организују различите скупове).

(г) Молимо вас да опишете постојеће и планиране информације, подизање свести и програме обуке за грађане о предностима и практичним аспектима развоја и коришћења енергије из обновљивих извора. Каква је улога регионалних и локалних актера у пројектовању и управљању овим програмима?

У претходном периоду, Агенција за енергетску ефикасност и регионални центри су учествовали у овим активностима. С обзиром да је изменама и допунама Закона о енергетици (члан 11.) укинута Агенција за енергетску ефикасност, у наредном периоду Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине ће организовати послове у тој области.

4.2.5. Сертификација инсталатера (члан 14 (3) Директиве 2009/28/ЕЗ)

(а) Позивање на постојеће национално и/или регионално законодавство (ако га има) у вези сертификације или еквивалентне шеме квалификација за инсталатере у складу са чланом 14 (3) Директиве 2009/28/ЕЗ:

У складу са регулативом Републике Србије, прописана је само сертификација за извођаче радова, за извођење инсталација и уградњу опреме у објектима за које је потребна грађевинска дозвола. Поступак сертификације извођача радова за извођење инсталација и уградњу опреме за коришћење обновљивих извора енергије прописан је следећим актима:

- 1) Закон о планирању и изградњи;
- 2) Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израде техничке документације и грађења („Службени гласник РС”, бр. 4/10, 21/10 и 14/12),

3) Одлука о врстама лиценци које издаје Инжењерска комора Србије (бр. 1493/1-3 од 2. јула 2012. године).

Према наведеним актима, предвиђено је издавање лиценци само за инжењере, док за инсталатере (монтере) није прописан начин сертификације.

(б) Одговорно тело(а) за успостављање и овлашћивање шема сертификације /квалификације од 2012. за инсталатере малих котлова и пећи на биомасу, соларних фотонапонских и соларних топлотних система, плитких геотермалних система и топлотних пумпи:

Инжењерска комора Србије је надлежна за утврђивање испуњености услова за издавање, односно одузимање лиценце за одговорне извођаче радова. Инжењерска комора Србије је надлежна и за следеће активности:

- 1) проверу усклађености издатих лиценци по прописима других земаља,
- 2) вођење евиденције издатих лиценци,
- 3) информисање чланова Коморе о свим битним активностима Коморе и њених чланова,
- 4) уређивање и унапређивање услова за обављање стручних послова у области пројектовања и изградње објеката;
- 5) развој професионалних односа у струци;
- 6) доношење норматива и критеријума за процену вредности послова;
- 7) предлагање надлежним органима доношења одговарајућих прописа;
- 8) сарадњу са одговарајућим министарствима и државним органима у припреми и примени законске и друге регулативе која се односи на области делатности Коморе;
- 9) успостављање, одржавање и унапређење сарадње са другим инжењерским коморама и другим сродним организацијама и институцијама у земљи и иностранству.

(ц) Да ли се такве сертификације/квалификације већ спроводе? Ако је тако, молим вас, опишите.

У складу са чланом 161. Закона о планирању и изградњи, предвиђено је полагање стручног испита за обављање одређених послова прописаних овим законом. Лиценцу може да стекне лице са високом односно вишом стручном спремом одговарајуће струке, односно смера, положеним стручним испитом и најмање 3 године радног искуства, за пројектанте и извођаче радова, односно најмање 5 година за лица са вишом стручном спремом. Инжењерска комора Србије издаје лиценцу за одговорног урбанисту, пројектанта и извођача радова, према члану 162. Закона о планирању и изградњи.

Правилником о условима, програму и начину полагања стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израде техничке документације и грађења, прописано је да административно – стручне и

техничке послове везане за полагање стручног испита обавља Инжењерска комора Србије. Право на полагање стручног испита имају лица која имају стечено високо образовање, на студијама другог степена (дипломске академске студије – мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, као и стечено високо образовање на студијама првог степена (основне академске студије, основне струковне студије), и средње образовање, грађевинске, архитектонске, машинске, електро, технолошке или друге одговарајуће техничке струке, са најмање две године радног искуства у струци на одговарајућим пословима. Додатно, прописано је да за одговорног инжењера за енергетску ефикасност зграда право на полагање стручног испита имају лица са најмање четири године радног искуства у струци и која су завршила обуку из области енергетске ефикасности зграда, у складу са програмом Инжењерске коморе Србије.

У складу са Одлуком о врстама лиценци које издаје Инжењерска комора Србије (број 1493/1–3 од 2. јула 2012), дефинисане су и врсте лиценци одговорног извођача радова:

Шифра лиценце	Назив лиценце	Опис делатности
Дипломирани инжењер машинства (члан 25. Одлуке) Услов: Диплома Машинског факултета у Београду – Смер за термотехнику, термоенергетику, процесну технику или Диплома Машинског факултета у Нишу – Смер за термотехнику и термодинамику, процесну технику или Диплома Машинског факултета у Краљеву – Група за топлотну технику и заштиту животне средине или Диплома Машинског факултета у Крагујевцу – Смер за енергетику и процесну технику или Диплома Факултета техничких наука у Новом Сад – Смер за енергетику и процесну технику Диплома стечена на наведеним факултетима у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07, 97/08 и 44/10), из области машинског инжењерства (дипломирани – мастер) на смеровима, усмерењима, модулима и сл. чији наставни програми обезбеђују исте стручне компетентности као и дипломе стечене на смеровима напред наведених факултета на којима је настава одржавана до ступања на снагу Закона о високом образовању		
430	Одговорног извођача радова термотехнике, термоенергетике, процесне и гасне технике	Извођење инсталација и уградња опреме за искоришћење обновљивих и алтернативних видова енергије – сунчеве и геотермалне енергије, енергије ветра, биомасе
Инжењер специјалистичких струковних студија машинства (члан 26. Одлуке) Услов: Диплома специјалистичких струковних студија из области машинског инжењерства – одговарајућег смера (општи машински смер, производни, конструкциони,		

механизација, термотехника, процесна техника и слично) стечена по Закону о високом образовању.		
730	Одговорни извођач радова, са специјалистичким струковним студијама, машинске опреме и инсталација	Извођење инсталација и уградња опреме у објектима за које грађевинску дозволу издаје јединица локалне самоуправе – инсталације за коришћење обновљивих видова енергије – сунчеве енергије, енергије ветра, геотермалне енергије, хидроенергије, биомасе, горивог индустријског и комуналног отпада
Инжењер машинства (члан 27. Одлуке) Диплома више школе (VI степен) из области машинства – одговарајућег смера (општи машински смер, производни, конструкциони, механизација, термотехника, процесна техника и слично). Диплома основних академских или основних струковних студија из области машинског инжењерства – одговарајућег смера стечена по Закону о високом образовању.		
830	Одговорни извођач машинских инсталација	Извођење инсталација и уградња опреме у објектима за које грађевинску дозволу издаје јединица локалне самоуправе, максималне бруто површине до 2000 m ² и максималне инсталисане топлотне снаге до 300 kW (грејна топлотна снага или укупни расхладни учинак) – инсталације за коришћење обновљивих видова енергије – сунчеве енергије, енергије ветра, геотермалне енергије, хидроенергије, биомасе, горивог индустријског и комуналног отпада

Инжењерска комора Србије организује једнодневне семинаре са циљем да се омогући квалитетна припрема кандидата за полагање стручног испита. Кандидати који се пријаве за полагање стручног испита за област енергетске ефикасности зграда у обавези су да успешно заврше Обуку из области енергетске ефикасности зграда пре полагања испита.

(д) Да ли су информације о овим програмима јавно доступне? Да ли су објављене листе сертифицираних или квалификовани инсталатери? Ако је тако, где? Да ли су друге шеме прихваћене као еквивалент националној/регионалној шеми?

Сви прописи који се односе на поступак добијања лиценце за инжењере доступни су у електронском облику на интернету.

Листа извођача радова који поседују лиценцу за извођење инсталација и уградњу опреме за коришћење обновљивих извора енергије доступна је на сајту Инжењерске коморе Србије. Претраживање листе извођача који

поседују лиценцу могуће је према више критеријума (секција, тип лиценце, звање, име и презиме и општина пребивалишта).

(е) Преглед постојећих и планираних мера на регионалном/локалном нивоу (где је применљиво).

С обзиром да је постојећим актима дефинисан само начин добијања лиценци за извођење инсталација и уградњу опреме за коришћење ОИЕ за инжењере, у наредном периоду превиђене су следеће активности:

1) дефинисање процедуре за сертификацију инсталатера (монтера) за опрему за коришћење обновљивих извора енергије (пећи и котлови на биомасу, топлотне пумпе, геотермална постројења, соларни фотонапонски панели, соларни панели за загревање воде) у складу са акредитованим програмима. Подаци о сертификованим инсталатерима биће јавно доступни;

2) организовање акредитованих програма за обуку инсталатера (монтера) за конкретну опрему за ОИЕ, као део сталног стручног усавршавања и добијање потврде о успешно завршеној обуци. Акредитоване програме за обуку могу да организују различите институције (Инжењерска комора Србије, привредне коморе, научно – истраживачке организације, струковна удружења, регионални центри за енергетску ефикасност) које на основу јавног позива министарства надлежног за послове енергетике задовоље постављене критеријуме. Програми за обуку (обавезно састављени од теоријског и практичног дела) биће акредитовани у складу са одговарајућим актом који ће бити донет у наредном периоду. Обука се завршава обавезним полагањем испита и обухватаће и оцену из обавезног пркатичног рада инсталирања одговарајуће опреме за коју се обавља усавршавање;

3) обезбеђивање боље информисаности о процедури добијања лиценце, односно сертификације инсталатера (монтера), постављање обавештења на сајт Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине у делу који се односи на ОИЕ, Инжењерске коморе Србије и привредних комора;

4.2.6. Развој инфраструктуре за производњу електричне енергије (члан 16 (1) и члан 16 (3) до (6) Директиве 2009/28/ЕЗ)

Поред тренутне ситуације и већ постојећег законодавства, морају бити описани будуће акције, планиране ревизије, тела одговорна за њу и очекивани резултати.

(а) Позивање на постојеће национално законодавство у вези са захтевима повезаним са енергетским мрежама (члан 16):

Прикључење на електроенергетску мрежу, односно преносни и дистрибутивни систем, регулисано је одговарајућим прописима и то:

1) Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 – исправка, 93/12 и 124/12);

2) Уредба о условима испоруке електричне енергије („Службени гласник РС”, број 107/06);

3) Одлука о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 77/12). Ова одлука примењује се од 1. јануара 2013. године;

4) Правила о раду преносног система („Службени гласник РС”, бр. 55/08 и 3/12);

5) Правила о раду дистрибутивног електроенергетског система (ЕДБ Београд, Електросрбија Краљево, ЕД Центар Крагујевац, ЕД Југоисток Ниш и Електровојводина Нови Сад);

6) Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 08/13), и

7) Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник РС”, број 08/13).

и у складу са стандардима, и техничким прописима који се односе на услове прикључења и коришћења електроенергетских објеката, уређаја и постројења.

(б) Како се осигурава да ће мреже за пренос и дистрибуцију бити развијене са гледишта интегрисања циљане количине електричне енергије из обновљивих извора задржавајући безбедан рад електроенергетског система? Како је овај захтев укључен у периодично планирање мреже оператера за пренос и дистрибуцију?

У складу са чланом 72. Закона о енергетици, оператор преносног система је дужан да изради План развоја преносног система за период од најмање десет година усклађен са планом развоја дистрибутивних система и захтевима за прикључење објеката произвођача и купаца. Сви детаљи у вези са израдом плана дефинисани су Правилима о раду преносног система и интерним документом Упутство за израду Плана развоја преносног система ЈП Електромреже Србије (ЈП ЕМС). План се израђује на основу ревизије претходног, сходно новим сазнањима и искуствима у управљању и одржавању преносне мреже, као и ради усаглашавања са плановима оператора дистрибутивног система. При изради Плана постоји велика неизвесност улазних параметара на основу којих се сагледава перспектива, а који зависе од великог броја чинилаца, између осталог цене енергената, промене нивоа потрошње и производње, прикључења нових објеката (укључујући и објекте који користе ОИЕ и планове о изградњи нових

објеката који користе ОИЕ) и ситуације на унутрашњем и регионалном тржишту електричне енергије.

План развоја преносног система израђује се на следећим принципима:

1) да омогући што флексибилнији рад производних капацитета у свим предвидивим режимима рада електроенергетског система;

2) да уважи и потребе задовољења будуће потрошње свих корисника преносног система;

3) да задовољи и потребе размене електричне енергије на тржишту електричне енергије;

4) да садржи податке о кретању укупне потрошње и производње са посебним освртом на значајне измене, појаву нових, или гашење постојећих објеката корисника преносног система;

5) да свим постојећим и потенцијалним корисницима преносног система, учесницима на тржишту електричне енергије и надлежним органима обезбеди свеобухватан преглед развоја преносног система у датом временском интервалу, омогући преглед главних измена у преносном систему (списак, локације и основне карактеристике преносних објеката који ће бити реконструисани, проширени или изграђени, односно угашени, укључујући и интерконективне далеководе).

За израду Плана посебан проблем представља планирање начина и времена прикључивања ветроелектрана. Из тог разлога, извршена су посебна истраживања у оквиру студија реализованих од стране оператора преносног и дистрибутивног система о могућностима решавања проблема прикључивања ветроелектрана. ЈП ЕМС је спремна за прихватање електричне енергије из ветроелектрана, али процењено је да су потребна велика укупна улагања у преносни систем за изградњу нових далековада. Планирано је да се и у наредном периоду наставе активности на решавању проблема повезивања ветроелектрана на преносни систем. Истовремено, планирана је и реализација обуке особља оператора преносног и дистрибутивног система које би омогућиле да обучено особље сагледава могућности интеграције ветро – паркова у електроенергетски систем на технички задовољавајући начин и да касније на исти начин управља електроенергетским системом са интегрисаним ветро – парковима значајнијег обима.

Од 2006. године ЈП ЕМС се подноси захтеви за израду анализе оптималних услова прикључења, захтеви за техничке услове за прикључење на преносни систем, захтеви за израду техничке документације у поступку прибављања локацијске дозволе, захтеви за мишљења о условима и могућностима прикључења енергетских објеката на преносни систем, захтеви за стицање решења о прикључењу на преносни систем и потписивање уговора о повезивању дистрибутивних објеката на преносни систем.

На десетогодишње планове развоја преносног и дистрибутивног система сагласност даје Агенција за енергетику.

(ц) Шта ће бити улога интелигентних мрежа, алата за информационе технологије и складишта? Како ће бити осигуран њихов развој?

Учешће у регионалном тржишту условљава довођење оператора преносног система у облик модерно организованог предузећа у складу са европским нормама. То подразумева и увођење и оспособљавање свих функција техничког система управљања. До сада су у националном диспечерском центру реализоване све функције SCADA/EMS система за управљање у реалном времену (SCADA, AGC, естиматор стања, анализе сигурности и друго). Осим тога, овај систем располаже и диспечер тренинг симулатором, чиме он испуњава све захтеве правила о раду интерконекије. Да би се ове функције максимално искористиле у систем су интегрисани неопходни делови суседних преносних система. Поред система за управљање, у национални диспечерски центар уведени су и: систем за администрацију планова рада, систем за тржишне функција оператора преносног система (укључујући и балансни механизам), систем за алокацију прекограничних преносних система и систем за обрачун мерних података. Наведени системи су међусобно повезани и размењују неопходне податке. На нивоу регионалних диспечерских центара који управљају 110 kV мрежом, тренутно су у функцији SCADA системи који ће у наредном периоду бити унапређени делом функција које има систем у националном диспечерском центру.

Највећи недостатак постојећих система управљања је тај што знатан број дистрибутивних објеката није интегрисан у ове системе, и то треба да буде приоритет даљег развоја овог система, као предуслов за увођење интелигентних мрежа, уз увођење напредних бројила.

Телекомуникациони систем је једно од најатрактивнијих поља за заједничка улагања јер већ постоји добар део потребне инфраструктуре. Изградња савременог телекомуникационог система омогућиће не само задовољавање техничких потреба него и пружање услуга другим корисницима. У области телекомуникација основни правци развоја су формирање телекомуникационе преносне мреже, телефонске мреже и мреже мобилних радио – веза, при чему је основа телекомуникационог система телекомуникациона преносна мрежа реализована оптичким системом преноса и делом усмереним радио – релејним везама. Оптички систем оператора преносног система је већ формиран и испуњава све функције сходно правилима о раду интерконекије, односно преко њега се размењују подаци са суседним преносним системима у оквиру јединственог паневропског телекомуникационог система.

Правила о раду преносног и дистрибутивног система дају техничке стандарде за информационе технологије које се користе у управљању овим системима. Усаглашеним плановима развоја преносног и дистрибутивног

система сагледава се даље увођење нових технологија неопходних за управљање. Агенција за енергетику Републике Србије даје сагласност на ове планове и прати њихову реализацију.

(д) Да ли је планирано јачање капацитета за интерконекцију са суседним земљама? Ако је тако, које интерконекције, за који капацитет и до када?

Анализа преносног система указује на потребу што бољег повезивања са земљама региона. Синхрони рад са ENTSO – Е интерконекцијом Континентална Европа даје несумњиве погодности везане за повећане могућности размене електричне енергије и умањење ризика у погледу набавке дела недостајућих количина електричне енергије. Побољшање веза са суседним земљама омогућава и учешће у Регионалном тржишту електричне енергије југоисточне Европе.

У складу са Планом развоја преносног система за период од 2013. до 2017 (2022) године, који је израдило ЈП Електромрежа Србије, предвиђено је да се у наредном периоду изграде следећи пројекти на повећању капацитета са суседним земљама:

1) двоструки интерконективни ДВ 400 kV ТС Панчево 2 – државна граница Србије са Румунијом – ТС Решица (Сокол) – обезбеђивање транзита електричне енергије преко преносне мреже Србије у смеру исток/североисток–запад/југозапад. Индикативна година уласка у погон: 2014. до државне границе (~ 65 km);

2) нова трансформаторска станица ТС 400/110 kV Врање 4 и водови за прикључење ТС 400/110kV Врање 4 – обезбеђивање транзита већих снага са севера, северозапада и североистока према Грчкој и Македонији.

(е) На који начин је обрађено убрзање процедура за овлашћења инфраструктуре мреже? Какво је тренутно стање и просечно време за добијање одобрења? Како ће се побољшати? (Молимо вас погледајте тренутни статус и законодавство, откривена уска грла и планове за поједностављење процедуре са роковима реализације и очекиване резултате).

Прикључење на електроенергетску мрежу обавља се после добијања употребне дозволе. Објекат произвођача електричне енергије прикључује се на преносни односно дистрибутивни електроенергетски систем под условима и на начин прописан у регулативи наведеној у тачки (а).

Оператор преносног, односно дистрибутивног система је дужан да у року од шездесет дана, од дана пријема писменог захтева, одлучи о захтеву за издавање одобрења за прикључење електране на електроенергетску мрежу. Надлежни енергетски субјект је у обавези да изда позитивно решење, уколико су испуњени сви услови, а на основу техничког извештаја, обрачуна трошкова прикључка и других расположивих докумената.

Енергетски субјект на чији систем се прикључује објекат произвођача енергије одобриће прикључење ако утврди да уређаји и инсталације објекта који се прикључује испуњавају услове прописане законима, техничким и другим прописима којима се уређују услови и начин експлоатације тих објеката. Оператор система је дужан да прикључи објекат произвођача електричне енергије на преносни, односно дистрибутивни систем у року од 15 дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) прибављена употребна дозвола за објекат или да уређаји и инсталације објекта произвођача испуњавају техничке и друге прописане услове, и
- 3) на месту примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему (према важећим прописима произвођачи електричне енергије не плаћају балансне трошкове и трошкове коришћења система).

У наредном периоду, предвиђено је да у оквиру сагледавања могућности поједностављења процедура буде обухваћено и прикључење на електроенергетску мрежу, као и да се процедуре у погледу потребне документације и рокова усагласе за сва предузећа дистрибутивног електроенергетског система.

(ф) Како је обезбеђена координација између одобрења за инфраструктуру мреже и других административних процедура планирања?

У складу са дефинисаном процедуром за добијање дозвола и сагласности, инвеститор је дужан да стекне право на изградњу и право на обављање делатности. У току стицања наведених права, инвеститор мора три пута да подноси захтеве оператору система, и то:

- 1) за добијање енергетске дозволе мора да прибави мишљење оператора система о условима и могућностима прикључења на систем;
- 2) пре издавања локацијске дозволе инвеститор мора да прибави и услове за прикључење на електроенергетску мрежу, и
- 3) после добијања употребне дозволе неопходно је да изврши прикључење објекта (електране) на електроенергетску мрежу.

У процедури за изградњу објекта није посебно дефинисана веза и координација између оператора система и других институција које су надлежне за издавање дозвола и сагласности.

У наредном периоду, у складу са активностима на успостављању ЈШ – ОИЕ биће успостављена веза између оператора система и других институција надлежних за издавање дозвола и сагласности у поступку изградње објекта.

(г) Да ли су приоритетна права повезивања или резервисани капацитети за повезивање обезбеђени за нове инсталације које производе електричну енергију из обновљивих извора енергије?

Објекат произвођача електричне енергије прикључује се на преносни и дистрибутивни систем на основу одобрења надлежног оператера система (Закон о енергетици, члан 129). Одобрење за прикључење објекта издаје се решењем на захтев физичког или правног лица односно предузетника (Закон о енергетици, члан 130). Уз захтев прилаже се енергетска дозвола и лиценца за обављање делатности производње електричне енергије. Поред наведеног, за изграђене објекте се подносе и грађевинска дозвола, као и доказ о праву својине на објекту или праву коришћења објекта. Забрањено је прикључење на преносни или дистрибутивни систем објекта за чију изградњу, односно коришћење није прибављена употребна дозвола у складу са законом.

У наведеној процедури за прикључење објекта произвођача електричне енергије није предвиђено право приоритета за објекте који користе ОИЕ.

(х) Да ли постоје инсталације обновљивих извора енергије спремне да се прикључе на мрежу, али нису повезане због ограничења капацитета мреже? Ако је тако, који кораци су предузети да се ово реши и до када се очекује да ће бити решени?

У тренутку писања овог документа, није постојао ни један објекат произвођача електричне енергије из ОИЕ који није прикључен на преносни и дистрибутивни систем због ограничења у капацитету мреже.

(и) Да ли су правила о подели и сношењу трошкова техничких адаптација мреже постављена и објављена од стране оператера система за пренос и дистрибуцију? Ако је тако, где? Како је обезбеђено да су та правила заснована на објективним, транспарентним и недискриминаторским критеријумима? Да ли постоје посебна правила за произвођаче који се налазе у периферним регионима и регионима са ниском густином насељености?

Правила за сношење трошкова дефинишу који део трошкова је покривен од стране произвођача који желе да буду прикључени на мрежу, а који део је покривен од оператера система за пренос или дистрибуцију енергије.

Правила за поделу трошкова дефинишу колики износ трошка треба да буде подељен између накнадно прикључених произвођача, тако да сви произвођачи имају користи од појачања мреже или нових линија.

Према Закону о енергетици дефинисане су дужности и обавезе оператора преносног система и оператора дистрибутивног система:

1) оператор преносног система, према члану 72. Закона о енергетици, је дужан да донесе одлуку о цени за приступ преносном систему и не прави дискриминацију између корисника преносног система или група корисника система;

2) оператор дистрибутивног система, према члану 77. Закона о енергетици, је дужан да донесе одлуку о цени за приступ дистрибутивном систему и објави цене прикључења, као и да не прави дискриминацију између корисника или група корисника дистрибутивног система.

Према чл. 75. и 77. Закона о енергетици је одређено да цео прикључак, укључујући и мерни уређај, припада преносном, односно дистрибутивном предузећу које је и одговорно за његову изградњу и одржавање, а трошкове прикључења сноси подносилац захтева за прикључење, како је предвиђено чланом 132. Методологија, коју је донела Агенција за енергетику Републике Србије, ближе утврђује критеријуме и начин одређивања трошкова прикључка електроенергетских објеката произвођача на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије у складу са прописима који уређују обављање енергетских делатности и услове испоруке електричне енергије.

Трошкове прикључка на преносни, односно дистрибутивни електроенергетски систем, сноси подносилац захтева за прикључење како је предвиђено чланом 132. Закона о енергетици. Висину трошкова утврђује енергетски субјект за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије, у складу са методологијом за утврђивање трошкова прикључка коју доноси Агенција за енергетику. Методологијом се утврђују начин и ближи критеријуми за обрачун трошкова прикључка (Методологија је доступна на интернет презентацији Агенције за енергетику, www.aers.rs) , а у зависности од одобрене инсталисане снаге, места прикључка, потребе за извођењем радова или потребе за уграђивањем неопходне опреме и других објективних критеријума. Енергетски субјект, на чији систем се прикључује објект, на основу те методологије, доноси сопствени акт у коме утврђује трошкове прикључка.

Током поступка добијања сагласности за прикључење и прикључења није предвиђено давање финансијских депозита.

Према постојећој регулативи не постоји разлика у цени прикључења на преносни односно дистрибутивни систем у различитим срединама (местима која су слабо насељена и насељеним местима).

(j) Молимо опишите како се трошкови прикључења и техничке адаптације приписују произвођачима и/или оператерима система за пренос и/или дистрибуцију? Како оператери система за пренос и дистрибуцију могу да поврате ове инвестиционе трошкове? Да ли је у будућности планирана било каква измена ових правила сношења трошкова? Које промене можете предвидети и који резултати се очекују?

Постоји неколико опција за трошкове повезивања на дистрибутивну мрежу. Државе чланице ће изабрати једну или комбинацију ових. Према „дубокој” шеми наплате трошкова повезивања, инвеститор постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије сноси неколико трошкове везаних за инфраструктуру мреже (повезивање на мрежу, ојачање мреже и проширење). Други приступ је „плитка” шема наплате трошкова повезивања, што значи да инвеститор сноси само трошкове повезивања на мрежу, али не и трошкове ојачавања мреже и проширења (ово је уграђено у мрежне тарифе и плаћено од стране купаца). Даља варијанта је када су сви трошкови повезивања социјализовани и покривени мрежним тарифама.

У поступку изградње објекта, енергетски субјект на чији систем се прикључује објекат произвођача енергије издаје услове за прикључење објекта произвођача на електроенергетску мрежу. Условима за прикључење се дефинише могућност прикључења објекта произвођача на електроенергетску мрежу, односно дефинишу се електроенергетски и технички услови потребни за израду главног пројекта за изградњу објекта. Техничким извештајем се, на основу извршене анализе, утврђује да ли постоје електроенергетски и технички услови за евентуално будуће прикључење објекта према поднетом захтеву. На основу техничког извештаја, енергетски субјект на чији се систем прикључује објекат произвођача издаје акт о условима за прикључење инвеститору изградње објекта, односно надлежном органу.

Трошкови прикључка се одређују на основу следећих критеријума дефинисаних Одлуком о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 77/12, поглавље III.1):

1) техничких карактеристика прикључка;

2) врсте и обима радова које је неопходно извести ради прикључења објекта на систем за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије и других услова везаних за изградњу, односно извођење радова на прикључку (одређује се на основу одобрене снаге, напонског нивоа мреже на коју се прикључује и удаљености од постојеће мреже, број а фаза, број а мерних уређаја, врсте и пресека вода, врсте опреме, уређаја и материјала који се уграђују сагласно техничким условима за прикључење утврђеним техничким прописима и правилима о раду преносног, односно дистрибутивног система, као и потребе за изградом, односно прибављањем пројекта и друге документације за изградњу прикључка, односно извођење радова).

Трошкови прикључка обухватају (Одлука о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 77/12, поглавље III.2):

1) трошкове опреме, уређаја и материјала;

2) трошкове извођење радова;

3) трошкове израде пројекта, прибављања потребне документације и стварање других услова за изградњу прикључка;

4) део трошкова система насталих због прикључења објекта, а у зависности од одобрене снаге.

Врсте прикључака су (Одлука о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије, („Службени гласник РС”, број 77/12, поглавље IV):

1) типски (појединачни и групни типски прикључак), и

2) индивидуални прикључак (односи се на објекте произвођача електричне енергије).

Индивидуални прикључак је сваки прикључак код кога, због сложености, није могућа типизација решења и упросечавање трошкова изградње (Одлука о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 77/12, поглавље IV.2). Под индивидуалним прикључком подразумевају се:

1) прикључак објекта произвођача електричне енергије, и

2) прикључак објекта купца који не испуњава услове за типски прикључак утврђене овом методологијом.

Ако индивидуални прикључак, због техничких услова прикључења, обухвата и изградњу електроенергетског објекта система искључиво за потребе подносиоца захтева, трошкови изградње прикључка по овом основу се утврђују у износу потребном за изградњу овог објекта према снази коју је захтевао подносилац захтева односно за прву већу стандардизовану називну снагу трансформатора и први већи стандардизовани пресек вода.

Одређивање трошкова прикључења зависи од врсте прикључка и то:

	Опис трошкова	Врста трошка	
		Фиксни	Варијабилни
Индивидуални прикључак			
1	Трошкови изградње индивидуалног прикључка	+	+
2	Трошкови система насталих због прикључења објекта	+	+

Дакле, произвођач електричне енергије према наведеној методологији сноси само трошкове изградње прикључка, док је ослобођен трошкова развоја дела система („плитка” шема). Са друге стране купац сноси и део трошкова развоја дела система, али се временом овај удео смањује са циљем да се у наредном периоду изгуби, што би значило да би и купци плаћали прикључак као и произвођачи.

Оправдани инвестициони трошкови оператора система се признају и поврат им се обезбеђује кроз цену за приступ систему .

(к) Да ли постоје правила за дељење трошкова између на почетку и касније повезаних произвођача? Ако не, како су узете у обзир користи за накнадно повезане произвођаче?

У постојећој регулативи и процедурама које су дефинисане за прикључење објеката на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије није предвиђено приписивање трошкова између објеката произвођача. Објект произвођача који се накнадно прикључује нема обавезу да учествује у надокнади дела трошкова које је претходно прикључени објекат сносио за индивидуални прикључак. Индивидуални прикључак за које је трошкове сносио претходно прикључени објекат, после изградње постаје власништво система за пренос и дистрибуцију електричне енергије и нови објекат произвођача се прикључује на већ постојећу мрежу. За нови објекат произвођача не постоји ни пропис ни методологија којом се узима у обзир корист коју је на овај начин остварио.

(л) Како ће се обезбедити да оператери система за пренос и дистрибуција пруже новим произвођачима који желе да се повежу неопходне информације о трошковима, прецизном распореду за обраду њихових захтева и индикативни распоред за њихово повезивање на мрежу?

Информације о прикључењу на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије доступне су на интернет презентацијама следећих институција:

1) Агенција за енергетику Републике Србије (www.aers.rs);

- 2) ЈП Електромрежа Србије (www.ems.rs);
- 3) Електросрбија д.о.о. Краљево (www.elektrosrbija.rs);
- 4) Југоисток д.о.о. Ниш (www.jugoistok.com);
- 5) Центар д.о.о. Крагујевац (www.edcentar.com);
- 6) Електродистрибуција – Београд д.о.о. Београд (www.edb.co.rs), и
- 7) Електројовина д.о.о. Нови Сад (www.elektrovojvodina.co.rs).

Информације о процедури прикључења су доступне и у Водичима за инвеститоре који су израђени за потребе Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине.

4.2.7. Функционисање мреже електричне енергије (члан 16 (2) и Члан 16 (7) и (8) Директиве 2009/28/ЕЗ)

(а) Како је пренос и дистрибуција електричне енергије из обновљивих извора загарантован од стране оператора система за пренос и дистрибуцију? Да ли је обезбеђен приоритет или гарантовани приступ?

Подстицајне мере за коришћење обновљивих извора енергије за производњу електричне енергије обухватају обавезу откупа укупног износа електричне енергије од повлашћеног произвођача, подстицајну откупну цену по којој повлашћени произвођач има право да продаје јавном снабдевачу укупни износ произведене електричне енергије током подстицајног периода, преузимање балансне одговорности и трошкова балансирања повлашћеног произвођача током подстицајног периода од стране јавног снабдевача, бесплатно месечно обавештавање повлашћеног произвођача од стране надлежног оператора система током подстицајног периода, право повлашћеног произвођача да након истека подстицајног периода са јавним снабдевачем закључи уговор о откуп укупног износа произведене електричне енергије по тржишним условима на организованом тржишту електричне енергије у Републици Србији.

Јавни снабдевач је обавезан да откупи укупни износ произведене електричне енергије од повлашћеног произвођача на основу уговора о откуп у електричне енергије.

У складу са чланом 60. Закона о енергетици, повлашћени произвођач електричне енергије има првенство при преузимању укупно произведене електричне енергије у преносни или дистрибутивни систем, осим у случају када је угрожена сигурност рада тих система.

(б) Како је обезбеђено да оператери система за пренос, када додељују приоритете постројењима за производњу електричне енергије дају предност онима који користе обновљиве изворе енергије?

Повлашћени произвођач електричне енергије има приоритет при откупу електричне енергије, и то јавни снабдевач мора да поштује на основу уговора о откупу електричне енергије, према члану 59. Закона о енергетици.

У складу са чланом 60. Закона о енергетици, повлашћени произвођач електричне енергије има првенство при преузимању укупно произведене електричне енергије у преносни или дистрибутивни систем, осим у случају када је угрожена сигурност рада тих система.

(ц) Какве се предузимају оперативне мере у вези са мрежом и тржиштем у циљу смањења ограничења која се јављају при преузимању електричне енергије из обновљивих извора енергије? Које врсте мера се планирају и када се примена очекује?

Приликом структурирања тржишта и мреже која омогућава преузимање енергије из променљивих ОИЕ извора (превасходно енергије ветра), могле би да се примене мере које могу допринети смањењу поменутих ограничења. Такве мере су. размена енергије из ОИЕ у што је могуће ближе тренутку реалних потреба тржишта (усклађивање прогноза производње од претходног дана са потребама које настају у току дана, као и репрограмирање генератора), агрегације тржишних подручја, обезбеђење довољног капацитета прекограничне интерконекције и трговине, побољшање сарадње суседних оператера система, коришћење алата за побољшану комуникацију и контролу, управљање на страни тражње и активно учешће на страни потражње на тржиштима (кроз системе двосмерне комуникације – паметно мерење), повећану дистрибуирану производњу и домаће складиштење (нпр. електрични аутомобили) са активним управљањем дистрибутивних мрежа (паметне мреже).

Планирање рада електроенергетског система обухвата послове планирања који се односе на временски период од једног до годину дана од годину дана до једног дана унапред. Најзначајније активности које се спроводе у оквиру планирања рада електроенергетског система су: израда годишњег, месечног и седмичног плана рада електроенергетског система, израда дневног плана рада електроенергетског система, израда планова искључења у преносној мрежи; одређивање прекограничних преносних капацитета.

ЈП EMC за дневни план рада користи ENTSO – E Scheduling System (http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/ess_inf.htm), који има за циљ да опише балансно обрачунски процес који је уређен националним захтевима у области енергетике и тржишта електричне енергије која налажу

да сваки снабдевач мора бити избалансиран. На тај начин обезбеђен је рад у различитим фазама балансно обрачунског процеса:

- 1) дан унапред или фаза планирања;
- 2) унутар дана или оперативна фаза;
- 3) дан после или фаза обрачуна.

Коришћењем система управљања планирања омогућено је учеснику да испуни задатке који су део његових дужности. У зависности од претходно дефинисаних улога учесника планови могу бити пријављени, измењени или договорени. Овде су укључене одговорности дефинисане кроз ENTSO–Е стандарде и кроз правила о раду преносног система и тржишна правила. У складу са својом балансном одговорношћу, учесник може да пријави планове за ентитете – производњу и потрошњу – за које је одговоран или је њихов власник.

У складу са чланом 60. Закона о енергетици, повлашћени произвођач електричне енергије има првенство при преузимању укупно произведене електричне енергије у преносни или дистрибутивни систем, осим у случају када је угрожена сигурност рада тих система.

(д) Да ли је регулаторни орган за област енергетике обавештен о овим мерама? Да ли има надлежност да прати и спроводи примену ових мера?

Регулаторни орган за област енергетике (Агенција за енергетику Републике Србије) је обавештена о наведеним мерама (тачка (ц)) и прати:

1) примену правила за расподелу прекограничних преносних капацитета у сарадњи са регулаторним телима других држава;

2) примену механизма за отклањање загушења у преносном, односно у транспортном систему;

3) време које је потребно оператору система да изврши прикључење на систем, односно отклањање кvara у случају прекида испоруке;

4) објављивање података од стране оператора преносног и транспортног система у вези са прекограничним капацитетима и коришћењем система;

5) начин коришћења резерви у систему;

6) услове и трошкове за прикључење на преносни или дистрибутивни систем нових произвођача електричне енергије, да би се гарантовала објективност, транспарентност и недискриминација, посебно имајући у виду трошкове и користи од различитих технологија за производњу електричне енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије.

(е) Да ли су постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора интегрисана у тржиште електричне енергије? Можете ли да нам опишете како? Које су њихове обавезе у погледу учешћа на тржишту електричне енергије?

Постројења за производњу електричне енергије су интегрисана у тржиште електричне енергије у складу са чланом 68. Закона о енергетици дефинисане су дужности и обавезе произвођача електричне енергије, тако да мора да:

- 1) испуњава услове из лиценце за обављање енергетских делатности;
- 2) поштује прописе и правила који се односе на рад преносног и дистрибутивног система и функционисање тржишта, као и прописе који се односе на заштиту конкуренције;
- 3) понуди оператору преносног, односно дистрибутивног система системске услуге, у складу са техничким карактеристикама и правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 4) са операторима преносног и дистрибутивног система закључи уговор о пружању системских услуга, и
- 5) понуди оператору преносног система сав расположиви капацитет за потребе балансирања и обезбеђивања сигурног рада система у складу са техничким карактеристикама и правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије.

(ф) Која су правила за наплату преноса и тарифе за дистрибуцију произвођачима електричне енергије из обновљивих извора енергије?

Правила за наплату преноса и тарифе за дистрибуцију произвођачима електричне енергије дефинисане су следећим актима:

- 1) Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије („Службени гласник РС”, број 93/12);
- 2) Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 105/12).

Произвођачи електричне енергије из обновљивих извора енергије не плаћају тарифу за пренос и дистрибуцију, односно за коришћење система.

4.2.8. Интеграција биогаза у мрежу природног гаса (члан 16 (7) и члан 16 (9) и (10) Директиве 2009/28/ЕЗ)

Регулатива у области енергетике у Републици Србији дефинише права и обавезе енергетских субјеката који обављају енергетску делатност у вези са природним гасом. У регулативи, производња биогаза за интегрисање у мрежу природног гаса није дефинисана као енергетска делатност, тако да је потребно да се у постојећу регулативу, Закон о енергетици, која се односи на природни гас унесе допуна, као и да се дефинише да све што се односи на природни гас важи и за биогаз (биометан – квалитетан и пречишћен биогаз или сингас – синтетички гас). Истовремено, у регулативи је потребно дефинисати права и обавезе енергетског субјекта који обавља делатност производње биогаза за интегрисање у мрежу природног гаса. Додатно, потребно је израдити правилник о техничким и другим захтевима за биогаз за интегрисање у мрежу природног гаса.

Законом о ценоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС”, број 104/09) прописани су услови за безбедан и несметан ценоводни транспорт гасовитих и течних угљоводоника, пројектовање и изградњу, одржавање и коришћење ценовода и унутрашњих гасних инсталација. Чланом 2. став 1. тачка 9) овог Закона, дефинисано је да су гасовити и течни угљоводоници: природни гас, биогаз, гас из постројења за гасификацију и њихове смеше.

(а) Како је обезбеђено да наплата тарифа за пренос и дистрибуцију не дискриминише гас из обновљивих извора енергије?

Закон о енергетици не препознаје биогаз као посебну категорију у сектору гаса. До краја 2013. године планирана је измена Закона о енергетици која ће увести биогаз као посебну категорију у сектору гаса.

У складу са чл. 95. и 101. Закона о енергетици, оператор транспортног система, и оператор дистрибутивног система послују у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминације, поштујући услове из Закона и прописе донете на основу Закона.

Агенција за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција за енергетику) обезбеђује недискриминаторни приступ системима, као и ефективну конкуренцију и ефикасно функционисање тржишта електричне енергије и природног гаса, према члану 47. Закона о енергетици.

Тарифе за транспорт и дистрибуцију се, у складу са Законом о енергетици, одређују према методологији за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса, методологијом за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса, методологијом за одређивање трошкова прикључења на систем за транспорт и дистрибуцију, које доноси Агенција за енергетику.

(б) Да ли је обављена било која процена о потреби да се прошири инфраструктура гасне мреже да би се олакшала интеграција гаса из обновљивих извора? Шта је резултат? Ако не, да ли ће бити такве процене?

У Републици Србији мрежа гасовода састоји се од магистралних, доводних и разводних гасовода и дистрибутивних гасних мрежа. Мрежа гасовода коју чине магистрални и разводни гасоводи и објекти налази се у власништву предузећа ЈП „Србијагас” и „Југоросгас” а.д. (магистрални гасовод – деоница Појате – Ниш), а дистрибутивне гасне мреже налазе се у власништву ЈП „Србијагас”, „Југоросгас” и локалних дистрибутера (33 дистрибутера има лиценцу за обављање ове делатности).

Није обављена посебна процена о потреби да се прошири инфраструктура гасне мреже да би се олакшала интеграција гаса из обновљивих извора, јер Закон о енергетици не препознаје биогаз као посебну категорију у сектору гаса.

Основни правци даљег развоја гасне привреде су дефинисани у Стратегији енергетике Републике Србије, Програму остваривања стратегије и Просторном плану Републике Србије. На основу ових докумената дефинисано је повећање постојећег транспортног капацитета са 6.100 на 6.800 милиона m^3 годишње, као и пројекти гасификације по регионима Републике Србије. С обзиром да је у току израда нове Стратегије енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. године, очекује се да ће после усвајања Стратегије бити донет и Програм остваривања стратегије, и да ће у наведеним документима бити дефинисани нови планови у погледу проширивања капацитета мреже.

Оператор транспортног система је одговоран за сигуран и поуздан рад транспортног система, као и развој којим се обезбеђује дугорочна способност транспортног система да испуни рационалне захтеве за транспорт, у складу са чланом 96. Закона о енергетици. Истовремено, оператор транспортног система је дужан, према члану 97. Закона о енергетици, да донесе план развоја транспортног система за период од најмање десет година, и усклади га са планом развоја повезаних система и са захтевима за прикључење објеката складишта, произвођача и купаца.

(ц) Да ли су објављени технички прописи о повезивању на мрежу и прикључним тарифама за биогаз? Где су та правила објављена?

Технички и други услови прикључења на транспортни или дистрибутивни систем утврђују се у складу са Законом о енергетици, прописима донетим на основу овог закона, техничким и другим прописима и правилима о раду система на који се објекат прикључује. Правилима о раду транспортног система природног гаса поред осталог уређује се и опсег квалитета, хемијског састава и других особина природног гаса који се преузима у систем и испоручује са система.

Техничка правила за прикључење на мрежу дефинисана су правилницима. С обзиром да регулатива која се односи на природни гас треба да буде примењена и на биогаз за интегрисање у мрежу природног гаса, могуће је применити следећу регулативу:

1) Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС”, број 104/09);

2) Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС”, број 3/10);

3) Правилник о условима који мора да испуњава енергетски субјект за транспорт и дистрибуцију природног гаса у погледу стручног кадра („Службени гласник РС”, број 93/05);

4) Правилник о критеријумима за сврставање купаца природног гаса у потрошачке групе („Службени гласник РС”, број 104/06).

Поред наведене регулативе, у току је расправа о нацрту правилника о техничким условима за безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar.

Република Србија, као потписница Уговора о оснивању Енергетске заједнице, на основу Одлуке Министарског савета има обавезу да примени листу опште применљивих стандарда. Најевећи део ових стандарда Институт за стандардизацију је већ усвојио као СРПС стандарде. Сва подзаконска акта Закона о цевоводном транспорту чија је израда у току позиваће се на усвојене стандарде, а у саму регулативу биће уграђене и неке препоруке из DVGW радних листова (листови Немачког удружења за гас и воду–DVGW).

Засада не постоје посебне тарифе за прикључење биогаза на гасну мрежу.

4.2.9. Развој инфраструктуре даљинског грејања и хлађења (члан 16 (11) Директиве 2009/28/EЗ)

(а) Молимо вас да доставите процену потребе за новом инфраструктуром даљинског грејања и хлађења коришћењем обновљивих извора енергије и који доприносе циљу за 2020. годину. На основу ове процене, да ли постоје планови да се такве инфраструктуре промовишу у будућности? Који су очекивани доприноси великих објеката на биомасу, соларну и геотермалну енергију у даљинском грејању и хлађењу?

Обављање делатности производње топлотне енергије спада у делатност од општег интереса, односно у комуналне делатности (Закон о енергетици, члан 13). Стицање права на обављање делатности производње топлотне енергије стиче се на два начина, и то:

1) непосредно – поверавањем права на обављање комуналне делатности или концесијом на обављање делатности од општег интереса, и

2) посредно – улагањем у јавно (комунално) предузеће, односно привредно друштво које обавља комуналну делатност.

За обављање делатности производње топлотне енергије неопходно је прибавити и лиценцу за обављање ове делатности коју издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

За постизање циљева Директиве 2009/28/EЗ, а који се односе на производњу и коришћење топлотне енергије у зградарству, предвиђене су промене у систему даљинског грејања (замена фосилних горива биомасом у постојећим топланама, као и коришћење геотермалне енергије), као и изградња нове инфраструктуре за грејање и хлађење која користи обновљиве изворе енергије. У ТЕ – ТО Сремска Митровица се очекује стартовање вреловодног котла на биомасу (сунцокретова љуска) од 18 MW и топлотна енергија ће се испоручивати у систем даљинског грејања (СДГ).

4.2.10. Биогорива и остале биотечности – критеријуми одрживости и провера усаглашености (члан 17 до 21 Директиве 2009/28/EЗ)

Следећи део Националног акционог плана треба да објасни будућу стратегију држава чланица у погледу испуњености критеријума одрживости за биогорива и биотечности и верификацију усаглашености са шемом.

(а) Како ће се критеријуми одрживости за биогорива и биотечности спроводити на националном нивоу?

Да ли постоји законодавство планирано за примену. Каква ће бити институционална поставка?

У складу са чланом 63. Закона о енергетици, Влада на предлог министарства надлежног за послове енергетике и животне средине одређује критеријуме за одрживу производњу биогорива.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је формирало радну групу од представника надлежних министарстава која ће, на основу искустава европских земаља и резултата и препорука SuDES пројекта (Одрживи развој у енергетском сектору, Инструмент претприступне помоћи програм Европске Уније за Републику Србију, који је реализован у току 2011 – 2012. године), донети одлуку о систему и критеријумима који ће се примењивати за оцену одрживости биогорива и биотечности. Радна група ће израдити одговарајући акт о методама и условима имплементације захтева о одрживости у производњи и коришћењу биогорива који ће бити усклађен са захтевима Директиве 2009/28/EЗ. У оквиру припреме акта о критеријумима одрживости биће дефинисан и начин спровођења поступка сертификације.

(б) Како ће се обезбедити да биогорива и биотечности која се рачунају према националном циљу за обновљиве изворе енергије, према националним обавеза за обновљиве изворе и/или су квалификовани за финансијску подршку у складу са критеријумима одрживости утврђеним у члану 17 (2) до (5) Директиве 2009/28/EЗ?

Хоће ли постојати национална институција/тело одговорно за праћење/проверу усклађености са критеријумима?

У акту о методама и условима имплементације захтева о одрживости биогорива и биотечности биће прописан и начин доказивања и праћења испуњености критеријума одрживости. С обзиром да у претходном периоду није постојала примена биогорива, као ни обавеза додавања биогорива горивима за моторна возила, није била потребна обавеза доказивања и праћења испуњености критеријума одрживости. Из наведених разлога није ни именовано тело које би било надлежно за послове у овој области.

(ц) Ако ће национални орган/тело пратити испуњавање критеријума, да ли такав национални орган/тело већ постоји? Ако је тако, молимо да наведете. Ако не, када је предвиђено да се установи?

У акту о методама и условима имплементације захтева о одрживости биогорива и биотечности биће именовани економски оператор и надлежни тело. Економски оператор ће бити дужан да спроводи систем масеног биланса, и то:

1) омогућава мешање сировина или биогорива са различитим карактеристикама одрживости;

2) захтева информације о карактеристикама одрживости и величини консигнација на које се односи тачка 1, која је додељена мешавини, и

3) омогућава да укупна количина појединих сировина повучених из мешавине, има исте карактеристике одрживости, у истим количинама, као укупна количина свих сировина које су додате у мешавину.

Надлежно тело за спровођење мониторинга у вези квалитета биогорива и биотечности и испуњење критеријума одрживости ће спроводити следеће активности:

1) предузима мере да би се осигурало да економски оператор доставља поуздане информације, тако да су увек доступне на захтев, податке који су били употребљени за развој информација;

2) спроводи мониторинг квалитета горива и смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште и захтева од економског оператора да обезбеди адекватан стандард независне провере достављених информација и да покаже да је све спроведено у складу са прописима;

3) верификује да су системи употребљени од стране економског оператора, тачни, поуздани и заштићени од злоупотреба. Истовремено, евалуира учесталост и методологију узимања узорака, и поузданост података.

Дужности надлежног тела биће дефинисане у акту о његовом оснивању. Надлежно тело биће у обавези да сарађује са министарством надлежним за послове енергетике и животне средине, као и са министарством надлежним за послове финансија и привреде и министарством надлежним за послове трговине. Надлежно тело припрема, за министарство надлежно за послове животне средине, извештај о спровођењу мониторинга и испуњености критеријума одрживости за биогорива и биотечности и предлаже друге методе верификације. На основу извештаја, министарство надлежно за послове животне средине врши извештавање Европске комисије о спровођењу активности и примени биогорива и биотечности у складу са дефинисаним критеријумима одрживости.

(д) Молимо вас да пружите информације о постојању националног закона о зонирању земљишта и националног катастра за проверу усаглашености са чланом 17 (3) до (5) Директиве 2009/28/ЕЗ. Како финансијски оператери могу да приступе овим информацијама?

Молимо вас да пружите информације о постојању правила и разлика између различитих земљишних статуса, као што су биодиверзитет подручја, заштићених подручја, итд. и на надлежном домаћем органу, који ће надгледати овај катастар и промене у статусу земљишта.

У Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде је у току реализација пројекта Израда катастра земљишта. Катастар земљишта ће садржати следеће информације:

- 1) квалитет земљишта (класификација земљишта);
- 2) податке о власништву;
- 3) намену земљишта;
- 4) културе које се узгајају на земљишту, и
- 5) фото снимке земљишта.

Израда катастра земљишта треба да буде завршена 2014. године и биће коришћен као основа за одређивање критеријума одрживости биогорива и биотечности.

У досадашњем периоду, Републички геодетски завод (www.rgz.gov.rs) је израдио базу података катастра непокретности у Републици Србији и формирана је преузимањем података који се налазе у службама за катастар непокретности. Базу података је могуће претраживати преко броја парцеле у оквиру општине и катастарске општине односно и преко адресе непокретности (улица и кућни број у оквиру општине). Катастар непокретности садржи податке о земљишту (назив катастарске општине, број, облик, површина, начин коришћења, бонитет, катастарска класа и катастарски приход катастарске парцеле), зградама, становима и пословним просторијама, као посебним деловима зграда (положај, облик, површина, начин коришћења, спратност и собност) и другим грађевинским објектима, као и податке о правима на њима и носиоцима тих права, теретима и ограничењима.

Повезивањем података из катастра непокретности и катастра земљишта биће могуће да се испуне захтеви из члана 17 (3) до (5) Директиве 2009/28/ЕЗ.

(е) Што се тиче заштићених подручја, молимо вас да пружите информације по ком националном, европском или међународном режиму заштите су класификована.

Област заштите природе нормативно је регулисана Законом о заштити природе и другим законским и подзаконским актима који се непосредно или посредно односе на природу и природна добра.

На основу примењених мера институционалне заштите природе површина заштићених подручја у Републици Србији тренутно износи 522.120 ha, односно 5,91 % територије Републике Србије. Просторним планом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10), предвиђено је да до 2015. године буде заштићено око 10% површине Републике Србије, а да до 2021. године око 12% територије Србије буде под неким видом заштите. Сви подаци о заштићеним подручјима доступни су на следећој интернет адреси <http://www.natureprotection.org.rs>. Под заштитом се налазе 463 природна добра: 5 националних паркова (158.986 ha), 16 паркова природе (213.302 ha), 16 предела изузетних одлика (45.656 ha), 67 резервата природе (92.972 ha), 42 заштићена простора културно – историјских вредности (2.507 ha) и 317 споменика природе (7.681 ha).

(ф) Каква је процедура за промену статуса земље? Ко прати и извештава на националном нивоу о променама статуса земље? Колико често се ажурира катастар зонирања (месечно, годишње, полугодишње, итд)?

Намена земљишта је одређена планским документом. Плански документи су просторни план Републике Србије, Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине, просторни план јединице локалне самоуправе и просторни план подручја посебне намене.

Просторни план ЈЛС доноси се за територију ЈЛС, и одређује смернице за развој делатности и намену површина, као и услове за одрживи и равномерни развој на територији ЈЛС, према члану 19. Закона о планирању и изградњи. Просторни план ЈЛС доноси скупштина ЈЛС.

Посебно се доноси просторни план подручја посебне намене, према члану 21. Закона о планирању и изградњи. Просторни план подручја посебне намене доноси се за подручје које због природних, културно – историјских или амбијенталних вредности, експлоатације минералних сировина, искоришћења туристичких потенцијала и искоришћења хидропотијала или изградње објеката за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства или надлежни орган аутономне покрајине, захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора и које је као такво одређено Просторним планом Републике Србије. Просторни план подручја посебне намене доноси Влада, на предлог министарства надлежног за послове просторног планирања, а за подручја која се у целини налазе на територији аутономне покрајине скупштина аутономне покрајине.

Пољопривредним земљиштем сматрају се њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, рибњаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбунастим растињем и друго), које по својим природним и економским условима може рационално да се користи за пољопривредну производњу,

према члану 2. Закона о пољопривреди. Министарство надлежно за послове пољопривреде води евиденцију о коришћењу пољопривредног земљишта у складу са чланом 32. Закона о пољопривреди. За промену намене земљишта потребно је прибавити сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде. Промена намене шума и шумског земљишта може да се врши, према члану 10. Закона о шумама, у следећим случајевима: када је то утврђено планом развоја шумског подручја, ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе, и ради изградње објеката за коришћење осталих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике). Промена намене земљишта врши се уз сагласност надлежног министарства, а на територији аутономне покрајине, уз сагласност надлежног органа аутономне покрајине.

Начин евидентирања промене намене земљишта биће дефинисан по завшетку катастра земљишта (видети тачку (д)) и свака промена морће да се евидентира у катастру земљишта.

Одредбом члана 99. Закона о шумама прописано је да се шуме у јавној својини не могу давати у закуп. Шумско земљиште у јавној својини може да се да у закуп до његовог привођења намени утврђеној плановима газдовања шумама. Према изнетом, уговор о закупу шумског земљишта у јавној својини је могућ и мора бити временски ограничен (највише на 10 година, јер се план газдовања шумама доноси за период од 10 година), али се тим уговором не може мењати намена шумског земљишта у грађевинско земљиште. Намена шумског земљишта је дефинисана плановима газдовања шумама, а у складу са чланом 5. став 4. Закона о шумама, шумско земљиште јесте земљиште на којем се гаји шума, земљиште на којем је због његових природних особина рационално гајити шуме, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума и које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним овим законом. Сагласност за промену намене шума и шумског земљишта, коју доноси министарство надлежно за послове шумарства на основу члана 10. став 2. Закона о шумама, а у вези са чланом 10. став 1. тачка б) истог закона доводи до трајне промене шумског земљишта у грађевинско земљиште на којем се изграђује трајни објекат – машинска зграда мини/мале хидроелектране (МХЕ). Закон о шумама не познаје привремену сагласност за промену намене шумског земљишта на највише до 10 година, ради изградње привременог објекта – монтажног објекта машинске зграде МХЕ. Стога, уговор о закупу шумског земљишта у јавној својини не може бити доказ о власништву, односно праву коришћења шумског земљишта и на основу истог поднети захтев за трајну промену намене шумског земљишта у јавној својини у грађевинско земљиште на којем ће се градити трајни објекат, машинска зграда МХЕ. Такође, одредба члана 22. Закона о јавној својини („Службени гласник РС”, број 72/11) прописује да се давање у закуп ствари у својини Републике

Србије врши по претходној сагласности Републичке дирекције за имовину Републике Србије.

(г) Каква је усклађеност са добрим агроеколошким праксама и другим захтевима за усаглашеност (тражено чланом 17 (б) Директиве 2009/28/ЕЗ) обезбеђена и верификована на националном нивоу?

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде обавља послове који се односе на успостављање ефикасног система заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта. Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта се односи на заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта; анализу стања заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта; припрему документације за објављивање конкурса о додели средстава за заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта, оцену пројеката – програма, припрему одлука и уговора о коришћењу средстава за заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта; припрему решења о исплати средстава и праћење реализације ових пројеката – програма; координацију израде и вођења географског информационог система о пољопривредном земљишту. У оквиру својих активности реализован је од 2006. године и DREPR пројекат (енглески текст: Serbia Danube River Enterprise Pollution Reduction Project) са циљем да се успостави увођење добре праксе и очувања животне средине, а посебно смањење загађења водотокова Дунава и његових притока нутријентима.

(х) Да ли намеравате да помогнете развој шеме(а) добровољној „сертификације” за одрживост биогорива и биотечности као што је описано у другом ставу члана 18 (4) Директиве 2009/28/ЕЗ? Ако је тако, како?

Тренутно нема планова за увођење добровољне сертификационе шеме.

4.3. Шеме подршке за промовисање коришћења ОИЕ за производњу електричне енергије које се примењују у државама чланицама или групи држава чланица

Шеме подршке могу да буду регулаторне мере које се доносе са намером да омогуће остваривање циљева и/или обавеза у области ОИЕ. Оне могу да обезбеде финансијску подршку за инвестиције за узградњу постројења, или за произведену енергију у електранама које користе ОИЕ. Постоје, такође, и тзв. меке мере подршке као што су информисање, образовање, односно подизања нивоа свести код грађана о предностима коришћења ОИЕ. Овде је потребно дати процену регулаторних и финансијских мера, без разматрања поменутих меких мера.

Молимо вас да опишете постојеће шеме са правним референцама, детаљима, планираним периодом примене (наводећи датум почетка и краја), утицајем који је шема имала у претходном периоду примене, да ли се планирају нове шеме, или измене постојећих. Какви се резултати очекују?

Пропис

Прописом се се сматра акт који може да постави циљ(еве) и обавезе у области ОИЕ. У случају да постоји таква обавеза молимо опишите је детаљно:

(а) Који је правни основ за ове обавезе/циљеве?

У складу са чланом 6. Закона о енергетици, и чланом 42. Закона о Влади донета је Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године која се односила на ОИЕ. У Уредби је наведен циљ Републике Србије да до краја 2012. године повећа учешће електричне енергије произведене из обновљивих извора за 2,2%, посматрано у односу на укупну националну потрошњу електричне енергије у 2007. години.

У складу са чланом 4. Закона о енергетици, стратегија развоја енергетике Републике Србије (у даљем тексту: стратегија) дефинисана је као акт којим се утврђује енергетска политика и планира развој у сектору енергетике. Стратегијом се, између осталог, одређују:

1) дугорочни циљеви развоја производних капацитета који су у функцији сигурности снабдевања, уважавајући технолошке, економске и критеријуме заштите животне средине;

2) правци развоја тржишта електричне енергије, и

3) правци коришћења енергије из обновљивих и нових извора и унапређења енергетске ефикасности.

Овај акт се доноси за период од најмање 15 година. На основу стратегије доноси се програм остваривања стратегије којим се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање, у складу са чланом 5.

Закона о енергетици. Програм остваривања стратегије се доноси на период од 6 година, на предлог министарства надлежног за послове енергетике.

С обзиром да је у току израда нове стратегије енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. године, очекује се да ће после усвајања стратегије бити донет и програм остваривања стратегије, и да ће у наведеним документима бити дефинисане нове обавезе у сектору електричне енергије.

(б) Да ли постоје било какви циљеви који се односе на одређене технологије?

У овој фази, када се припрема нова стратегија развоја енергетике, не постоје циљеви који се односе на одређене технологије за производњу електричне енергије.

(ц) Које су конкретне обавезе/циљеви годишње (по технологији)?

Не постоје циљеви дефинисани на годишњем нивоу.

(д) Ко треба да испуни обавезу?

Не постоје субјекти који су у обавези да испуне циљеве који су до сада усвојени.

(е) Шта је последица неиспуњавања?

Не постоје никакве мере за неиспуњавање.

(ф) Да ли постоји механизам за надгледање испуњавања?

У складу са чланом 7. Закона о енергетици, министарство надлежно за послове енергетике прати остваривање програма, и врши извештавање. Влада подноси Народној скупштини годишњи извештај о спровођењу стратегије и програма остваривања стратегије, који обухвата постигнуте резултате у последњој години у односу на циљеве и оцену ефеката постигнутих резултата и утицај на програм у следећој години.

(г) Да ли постоји механизам за измену обавеза/циљева?

У складу са чланом 7. Закона о енергетици, дефинисано је извештавање. Влада подноси Народној скупштини годишњи извештај о спровођењу стратегије и програма остваривања стратегије, који обухвата и предлог мера за ефикасније спровођење и процену потребе за усклађивањем програма/стратегије са реалним потребама.

Финансијска подршка

Финансијска подршка се може класификовати на различите начине. Примери су финансијска подршка за инвестиције, донације капитала, кредите са малим каматама, пореска ослобођења или умањења, повраћај пореза, тендерске шеме, обавезе у области обновљивих извора енергије са или без зелених сертификата (зелени сертификати којима се тргује), „feed – in” тарифе, „feed – in” премије, добровољне шеме. За сваку шему коју користите, молимо вас да дате детаљан опис са одговорима на следећа питања?

(а) Који је назив и кратак опис шеме?

Финансијска подршка је прописана Уредбом о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13). Овом уредбом ближе се прописују категорије повлашћених произвођача, мере подстицаја за производњу електричне енергије, услови за њихово остваривање, начин одређивања подстицајног периода, права и обавезе које из тих мера произлазе за повлашћене произвођаче и друге енергетске субјекте и уређује садржина уговора и предуговора о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача.

(б) Да ли је то добровољна или обавезна шема?

То је добровољна мера.

(ц) Ко управља шемом? (Тело које примењује, орган за праћење)

Министарство надлежно за послове енергетике, према члану 61. Закона о енергетици, води регистар повлашћених произвођача који садржи податке и о произвођачима који имају привремени статус повлашћеног произвођача, и о повлашћеним произвођачима којима је статус престао.

(д) Које су мере предузете да се обезбеди доступност потребних буџета/финансирања за постизање националног циља?

Средства за подстицај обезбеђују крајњи купци плаћањем посебне накнаде за подстицај која се плаћа уз рачун за приступ преносном, односно дистрибутивном систему и посебно се исказује према члану 59. Закона о енергетици, и у складу са Уредбом о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13).

(е) Како је обрађена дугорочна сигурност и поузданост у овој шеми?

Права и обавезе купца и повлашћеног произвођача уређују се уговором, који се закључује у писаној форми, на период од 12 година, у складу са Законом о енергетици, законом којим се уређују облигациони односи, општим условима за испоруку електричне енергије, правилима рада дистрибутивног, односно преносног система, прописима којима се ближе одређују услови за стицање статуса повлашћеног произвођача и критеријуми за оцену испуњености тих услова.

(ф) Да ли се шема периодично ревидира? Какви механизми повратне спреге или прилагођавања постоје? Како је за сада шема оптимизована?

Шема се периодично ревидира. Претходна Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије („Службени гласник РС”, број 99/09) примењивала се од 1. јануара 2010. године до фебруара 2013. године. Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13), усвојена у јануару 2013. године примењује се од 4. фебруара 2013. и важи до 31. децембра 2015. године.

(г) Да ли се разликују подршке по технологији?

У Уредби о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије дате су различите цене у зависности од технологије (врсте електране), и инсталисане снаге електране. За одређивање субвенционисаних цена коришћена је јединствена методологија која уважава разлике у инвестиционим трошковима, оперативним трошковима и могућностима производње у зависности од типа електране и инсталисане снаге. Тиме сви инвеститори имају реалне и међусобно уједначене услове инвестирања, услове зараде и период отплате инвестиције, без обзира коју технологију користе.

(х) Који су очекивани утицаји у смислу производње енергије?

Очекивани ефекат је повећано интересовање за улагање у изградњу постројења која користе ОИЕ за производњу електричне енергије, електричне и топлотне енергије (когенерација), и већи удео ОИЕ у производњи електричне енергије у наредном периоду. Доприноси који се очекују од сваке врсте технологије по годинама приказани су у табели 10а и 10б.

(и) Да ли је подршка условљена испуњавањем критеријума енергетске ефикасности?

Подршка је условљена испуњавањем критеријума енергетске ефикасности. У зависности од врсте електране дефинисане су вредности најмањег укупног годишњег степена корисности – Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије.

(ј) Да ли је то постојећа мера? Можете ли навести национално законодавство које то регулише?

Да, то је постојећа мера и у складу је са Законом о енергетици, а њено спровођење је дефинисано Уредбом о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије и Уредбом о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије.

(к) Да ли је ово планирана шема? Када ће она бити у функцији?

То је планирана шема и она је већ у примени.

(л) Који су датуми почетка и завршетка (трајања) постављени за целу шему?

Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије примењује се од 1. фебруара 2013. до 31. децембра 2015. године.

(м) Да ли постоје најмање и највеће величине система који су прихватљиви?

За хидроелектране је дефинисана максимална снага која износи 30 MW, односно у појединачном производном објекту инсталисане снаге до 10 MW истовремено производе електричну и топлотну енергију са високим степеном искоришћења примарне енергије (Закон о енергетици, члан 56).

(н) Да ли је могуће за исти пројекат да буде подржан од стране више од једне мере подршке? Које мере могу да се кумулирају?

Постојећа шема подршке не забрањује добијање неколико врста подршке за исти пројекат.

(о) Да ли постоје регионалне/локалне шеме? Ако постоје, молимо опишите детаљно користећи исте критеријуме.

Не постоје посебне регионалне/локалне шеме.

Посебна питања за финансијску подршку за инвестирање:

(а) Шта је одобрено шемом? *(субвенције, донације капитала, кредити са ниским каматама, ослобођења или умањења, повраћај пореза)*

Поред наведене уредбе, мере финансијске подршке обухватају и следеће програме и могућности:

1) Међународни извори финансирања:

(1) Кјото протокол – ступио је на снагу за Републику Србију 17. јануара 2008. године. Република Србија припада не – анекс I земљама, тако да је, у складу са националним интересима и на добровољној основи, Механизам чистог развоја (CDM) постао доступан,

(2) Европска банка за реконструкцију и развој (EBRD) – за земље Западног Балкана расположиве су две кредитне линије за пројекте енергетске ефикасности и коришћења ОИЕ: WeBSECLF (кредитна линија доступна кроз кредите локалних банака као помоћ компанијама за инвестирање у пројекте ЕЕ и ОИЕ) и WeBSEDF (кредитна линија за финансирање већих пројеката, вредности од 1 до 6 М€ директно од стране EBRD),

(3) Немачка развојна банка (KfW) – кредит за биомасу је одобрен Републици Србији за пројекте у области ОИЕ, пре свега биомасе, као и бесповратна помоћ за смањење емисије штетних гасова,

(4) Фонд Green for Growth – обезбеђује средства за финансирање малих и средњих предузећа и домаћинстава за пројекте енергетске ефикасности и ОИЕ,

(5) међународна финансијска корпорација IFC – кредитна линија намењена пројектима ОИЕ (биомаса, соларна енергија и слично),

(6) италијанска кредитна линија – намењена за мала и средња предузећа за куповину опреме, технологија и резервних делова,

(7) Европска инвестициона банка – финансирање пројеката малих и средњих предузећа (до 100% од вредности пројекта) и инфраструктурних пројеката покренутих од стране локалних власти у области енергетике и заштите животне средине;

2) Домаћи извори финансирања:

(1) Фонд за развој Републике Србије - у циљевима фонда је и подстицање енергетске ефикасности,

(2) Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности основан је Законом о ефикасном коришћењу енергије ради евидентирања средстава намењених финансирању послова ефикасног коришћења енергије – ефикасним коришћењем обновљивих извора енергије сматра се производња електричне, односно топлотне енергије, под условом да се произведена електрична, односно топлотна енергија, користе за сопствене потребе; Средства за финансирање послова у области подстицања употребе ОИЕ за производњу електричне и топлотне енергије за сопствене потребе дефинисана су чланом 58. Закона о ефикасном коришћењу енергије,

(3) Фонд за развој Аутономне покрајине Војводине – циљ фонда је да обезбеди подстицаје за привредне активности, повећање запослености, повећање капацитета на техничком нивоу, побољшање искоришћености постојећих капацитета, да обезбеди подстицаје за извоз и увоз супституција, да штеди енергију и обезбеђује заштиту животне средине,

(4) Локални буџетски фондови за животну средину,

(5) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине – финансирање пројекта локалне самоуправе, јавно комуналних предузећа и јавних предузећа према конкурсима који се расписују;

3) Међународне организације:

(1) Делегација Европске уније у Београду,

(2) Програм Уједињених нација за развој (UNDP),

(3) Америчка агенција за међународни развој (USAID),

(4) Међународни вишеградски фонд,

(5) Швајцарска канцеларија за сарадњу,

(6) Немачка организација за техничку сарадњу (GIZ),

(7) Оквирни програм за конкурентност и иновативност (CIP).

(б) Ко може да има користи од ове шеме? Да ли је она наведена за одређену технологију (е)?

Највећу користи од наведених шема – Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије и наведени програми у тачки (а) могу да имају домаћа или страна правна лица која граде електране на ОИЕ и снабдевају мрежу електричном енергијом.

(с) Да ли се захтеви континуирано примају и одобравају или постоје периодични позиви? Ако постоје периодични позиви, молимо вас опишите учестаност позива и услове?

Захтеви упућени министарству надлежном за послове енергетике, а који се односе на стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергиј – Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије, примају се континуирано, док за све остале шеме подршке које су наведене у тачки (а) постоје позиви који нису периодични већ се расписују у складу са донетом одлуком о пружању подршке за конкретни програм.

Специфична питања за сертификате којима се тргује:

(а) Да ли постоји обавезан удео електричне енергије произведене из обновљивих извора у укупном снабдевању?

У законодавству не постоји акт којим се прописује обавеза која се односи на удео електричне енергије из ОИЕ у укупном снабдевању који произвођач, трговац или потрошач електричне енергије треба да достигне.

(б) Ко има обавезу?

Нико није обавезан.

(ц) Да ли постоје опсези везани за одређене технологије?

Не постоје опсези везани за одређене технологије.

(д) Које технологије су покривене од стране програма?

Нису прописане технологије покривене од стране програма.

(е) Да ли је међународна трговина сертификата дозвољена? Који су услови?

Гаранцију порекла издаје оператор преносног система на захтев произвођача електричне енергије из ОИЕ и произвођача електричне енергије из комбиноване производње са високим степеном искоришћења примарне енергије, на основу података оператора на чији систем је објекат произвођача прикључен, јавног снабдевача и изјаве подносиоца захтева о коришћењу подршке, у складу са чланом 53. Закона о енергетици. Гаранција порекла издата у другим државама важи под условима реципроцитета и у Републици Србији и у складу са потврђеним међународним уговором, према члану 55. Закона о енергетици.

(ф) Да ли постоји најнижа цена?

Не постоји најнижа цена.

(г) Да ли постоји казна за неиспуњење?

Не постоји казна за неиспуњавање.

(х) Која је средња цена за сертификате? Да ли је она јавно објављена? Где?

Није дефинисана средња цена за сертификате.

(и) Која је шема трговине за сертификате?

Шема трговине за сертификате није дефинисана.

(j) Колико дуго постројење може да учествује у шеми?

Није дефинисано време учешћа постројења у шеми.

Специфична питања за фиксне „feed – in” тарифе:

(a) Који су услови за добијање фиксне тарифе?

Право на подстицајне мере има повлашћени произвођач електричне енергије који је са јавним снабдевачем закључио уговор о откупу укупног износа произведене електричне енергије током подстицајног периода, према члану 4. Уредбе о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије.

(б) Да ли постоји горња граница укупног обима производње електричне енергије годишње или инсталираног капацитета који има право на тарифу?

Уредбом о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије дефинисана је максимална укупна снага електрана, и то:

1) Максимална укупна инсталисана снага електрана на ветар за коју се може стећи привремени статус повлашћеног произвођача ограничава се на 500MW, а за статус повлашћеног произвођача ограничава се на 300MW до краја 2015. године, односно на 500MW до краја 2020. године, према члану 5. Уредбе;

2) Максимална укупна инсталисана снага соларних електрана за коју се може стећи статус повлашћеног произвођача, односно привремени статус повлашћеног произвођача ограничава се на 10MW, при чему је 2MW у електранама на енергију сунчевог зрачења на објектима појединачне снаге до 30kW, 2MW у електранама на енергију сунчевог зрачења на објектима појединачне снаге од 30kW до 500kW и 6MW у електранама на енергију сунчевог зрачења на земљи. Због динамичне промене инвестиционих трошкова у соларне електране, максимална укупна инсталисана снага соларних електрана се утврђује једном годишње, према члану 6. Уредбе.

(ц) Да ли је то шема везана за технологију? Који су нивои тарифа за сваку?

Тарифе се разликују у зависности од врсте и снаге електране за коју је произвођач стекао статус повлашћеног произвођача. Врста електране и инсталисана снага одређују се актом о стицању статуса повлашћеног произвођача електричне енергије – Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије. Врсте електрана су ближе дефинисане у Уредби о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије.

Према члану 13. Уредбе о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13), подстицајне откупне цене износе:

Редни број	Врста електране повлашћеног произвођача	Инсталисана снага Р (MW)	Подстицајна откупна цена (с€/kWh)
1.	Хидроелектрана		
1.1		до 0,2	12,40
1.2		0,2 - 0,5	13,727-6,633* Р
1.3		0,5 - 1	10,41
1.4		1 - 10	10,747-0,337* Р
1.5		10 - 30	7,38
1.6	На постојећој инфраструктури	до 30	5,9
2.	Електране на биомасу		
2.1		до 1	13,26
2.2		1 - 10	13,82 - 0,56*Р
2.3		преко 10	8,22
3.	Електране на биогаз		
3.1		до 0,2	15,66
3.2		0,2 – 1	16,498 – 4,188*Р
3.3		преко 1	12,31
3.4	на биогаз животињског порекла		12,31
4.	Електране на депонијски гас и гас из постројења за третман комуналних отпадних вода		6,91
5.	Електране на ветар		9,20
6.	Соларне електране		
6.1		На објекту до 0,03	20,66
6.2		На објекту 0,03 – 0,5	20,941 – 9,383*Р
6.3		На земљи	16,25
7.	Геотермалне електране		
7.1		до 1	9,67
7.2		1 – 5	10,358-0,688*Р
7.3		преко 5	6,92
8.	Електране на отпад		8,57
9.	Електране са комбинованом производњом на угаљ	до 10	8,04
10.	Електране са комбинованом производњом на природни гас	до 10	8,89

(д) Да ли постоје други критеријуми за разликовање тарифа?

Тарифе се разликују у зависности од врсте и снаге електране за коју је произвођач стекао статус повлашћеног произвођача. Врста електране и инсталисана снага одређују се актом о стицању статуса повлашћеног произвођача електричне енергије - Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије. Врсте електрана су ближе дефинисане у Уредби о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије

(е) Колико дуго су гарантоване фиксне тарифе?

Подстицајни период је 12 година за све електране повлашћених произвођача које су пуштене у погон мање од 12 месеци пре потписивања уговора о откупу укупног износа произведене електричне енергије са јавним снабдевачем, односно подстицајни период од 12 година умањен за разлику између године закључења уговора и године пуштања у погон за све друге електране повлашћених произвођача, према члану 3. Уредбе о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије.

Подстицајне откупне цене из тачке (ц) се утврђују на сваке три године, и могу се годишње преиспитивати. Због динамичне промене инвестиционих трошкова за изградњу соларних електрана, подстицајне откупне цене за повлашћене произвођаче из ове врсте електрана се утврђују једном годишње, према члану 18. Уредбе о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије.

(ф) Да ли су предвиђене било какве промене тарифа у шеми?

Редовна годишња корекција подстицајних откупних цена због инфлације у евро зони вршиће се у фебруару сваке године, почевши од 2014. године. Кориговане подстицајне откупне цене примењују се од 1. марта сваке године на све будуће уговоре између повлашћеног произвођача и јавног снабдевача, као и на преостали део подстицајног периода у свим уговорима о откупу укупног износа произведене електричне енергије који су закључени пре корекције, а после ступања на снагу уредбе, према члану 14. Уредбе о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије.

Специфична питања за *feed – in* премије:

(а) Који су услови за стицање премија?

У важећој регулативи нису дефинисане *feed – in* премије. Услови за стицање премија нису утврђени.

(б) Да ли постоји ограничење у укупној количини електричне енергије која се производи на годишњем нивоу или инсталисаном капацитету за остваривање премија?

Не постоје ограничења у укупној количини енергије или инсталисаном капацитету.

(ц) Да ли је то алтернатива фиксним тарифама?

То није алтернатива фиксним тарифама.

(д) Да ли је шема везана за технологију? Које су премије за сваку?

С обзиром да шема није дефинисана, не постоји ни веза са различитим технологијама.

(е) Да ли постоји доњи и/или горњи износ премије? Молимо Вас наведите.

Не постоји доњи и/или горњи износ премије.

(ф) За који период су гарантоване премије?

Није дефинисан период за гарантоване премије.

(г) Да ли су предвиђене било какве промене тарифа у шеми?

Не постоје планови у вези увођења/промене тарифа у шеми.

Специфична питања за расписивање тендера:

(а) Која је учестаност расписивања тендера и величина тендера?

Шема подршке није организована преко тендера.

(б) Које су технологије наведене?

Нема посебно дефинисаних технологија.

(ц) Да ли је она интегрисана у развој мреже?

Није интегрисана у развој мреже.

4.4. Шеме подршке за промовисање коришћења енергије из обновљивих извора у грејању и хлађењу које примењују државе чланице или групе држава чланица

Молимо Вас да пратите структуру тачке 4.3 и примените питања за подршку мерама предвиђеним за обновљиве изворе енергије у сектору грејања и хлађења. Молимо обратите пажњу на следеће додатне тачке:

(а) Како су шеме подршке за електричну енергију из обновљивих извора енергије прилагођене да подстакну коришћење СНР (комбиноване производње топлоте и електричне енергије) из обновљивих извора енергије?

Нема посебно прилагођених шема подршке за електричну енергију из ОИЕ које су прилагођене да подстакну коришћење СНР.

(б) Које шеме подршке су на снази да подстакну коришћење даљинског грејања и хлађења коришћењем обновљивих извора енергије?

Мере подршке за коришћење даљинског грејања и хлађења коришћењем ОИЕ прописују се актом надлежног органа јединице локалне самоуправе, према члану 62. Закона о енергетици.

(ц) Које шеме подршке су на снази да подстакну коришћење индивидуалног (мале снаге) грејања и хлађења из обновљивих извора енергије?

Мере финансијске подршке обухватају и следеће програме и могућности:

1) Међународни извори финансирања:

(1) Фонд Green for Growth – обезбеђује средства за финансирање домаћинства за пројекте енергетске ефикасности и ОИЕ,

(2) међународна финансијска корпорација IFC – кредитна линија намењена пројектима ОИЕ (биомаса, соларна енергија и слично);

2) Домаћи извори финансирања:

(1) Фонд за развој Републике Србије, и

(2) Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности основан је Законом о ефикасном коришћењу енергије ради евидентирања средстава намењених финансирању послова ефикасног коришћења енергије– ефикасним коришћењем обновљивих извора енергије сматра се производња електричне, односно топлотне енергије, под условом да се произведена електрична, односно топлотна енергија, користе за сопствене потребе; Средства за финансирање послова у области подстицања употребе ОИЕ за производњу електричне и топлотне енергије за сопствене потребе дефинисана су чланом 58. Закона о ефикасном коришћењу енергије,

(3) Фонд за развој Аутономне покрајине Војводине – циљ фонда је да обезбеди подстицаје за привредне активности, повећање запослености,

повећање капацитета на техничком нивоу, побољшање искоришћености постојећих капацитета, да обезбеди подстицаје за извоз и увоз супституција, да штеди енергију и обезбеђује заштиту животне средине,

(4) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине – финансирање пројеката локалне самоуправе, јавно комуналних предузећа и јавних предузећа према конкурсима који се расписују.

(д) Које шеме подршке су на снази да подстакну коришћење грејања и хлађења из обновљивих извора енергије у индустријским применама?

Мере финансијске подршке обухватају и следеће програме и могућности:

1) Међународни извори финансирања:

(1) Немачка развојна банка (KfW) – кредит за биомасу је одобрен Републици Србији за пројекте у области ОИЕ, пре свега биомасе, као и бесповратна помоћ за смањење емисије штетних гасова,

(2) Фонд Green for Growth – обезбеђује средства за финансирање малих и средњих предузећа за пројекте енергетске ефикасности и ОИЕ,

(3) међународна финансијска корпорација IFC – кредитна линија намењена пројектима ОИЕ (биомаса, соларна енергија и др.),

(4) италијанска кредитна линија – намењена за мала и средња предузећа за куповину опреме, технологија и резервних делова,

(5) Европска инвестициона банка – финансирање пројеката малих и средњих предузећа (до 100% од вредности пројекта) и инфраструктурних пројеката покренутих од стране локалних власти у области енергетике и заштите животне средине;

2) Домаћи извори финансирања:

(1) Фонд за развој Републике Србије – у циљевима фонда је и подстицање енергетске ефикасности,

(2) Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности основан је Законом о ефикасном коришћењу енергије ради евидентирања средстава намењених финансирању послова ефикасног коришћења енергије– ефикасним коришћењем обновљивих извора енергије сматра се производња електричне, односно топлотне енергије, под условом да се произведена електрична, односно топлотна енергија, користе за сопствене потребе; Средства за финансирање послова у области подстицања употребе ОИЕ за производњу електричне и топлотне енергије за сопствене потребе дефинисана су чланом 58. Закона о ефикасном коришћењу енергије,

(3) Фонд за развој Аутономне покрајине Војводине – циљ фонда је да обезбеди подстицаје за привредне активности, повећање запослености, повећање капацитета на техничком нивоу, побољшање искоришћености постојећих капацитета, да обезбеди подстицаје за извоз и увоз супституција, да штеди енергију и обезбеђује заштиту животне средине,

(4) Локални буџетски фондови за животну средину,

(5) Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине – финансирање пројеката локалне самоуправе, јавних комуналних предузећа и јавних предузећа према конкурсима који се расписују.

4.5. Шеме подршке за промовисање коришћења енергије из обновљивих извора у саобраћају које примењују државе чланице или групе држава чланица

Молимо пратите структуру тачке 4.3 и примените питања која се односе на мере подршке прописане за обновљиве изворе енергије у сектору саобраћаја. Молимо направите разлику по видовима саобраћаја (као што су друмски саобраћај, саобраћај ван путева).

Молимо обрадити следеће додатне тачке:

(а) Које су конкретне обавезе/циљеви годишње (по гориву или технологији)?

У Уредби о изменама и допунама уредбе о утврђивању програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године дефинисан је циљ и динамика заступљености биогорива у саобраћају, и то:

- 1) 2010. година – 0,76 % (рачунато у односу на енергетски садржај);
- 2) 2011. година – 1,52 % (рачунато у односу на енергетски садржај);
- 3) 2012. година – 2,28 % (рачунато у односу на енергетски садржај).

С обзиром да се, до сада у Републици Србији, биогорива нису користила у сектору саобраћаја (осим веома малих количина које су дистрибуиране на само неколико станица за снабдевање горивом моторних возила и које произвођачи биодизела користе за сопствене потребе) и да није остварен постављени циљ дефинисан Уредбом, дефинисаће се нови циљеве за период до 2020. године.

(б) Да ли постоји разлика подршке према врсти горива или технологије? Да ли постоји посебна подршка биогоривима која испуњавају услове из члана 21 (2) Директиве?

У складу са чланом 63. Закона о енергетици, дефинисано је да Влада ближе прописује обавезни удео биогорива у сектору саобраћаја и мере за његово достизање. У наредном периоду министарство надлежно за послове енергетике треба да припреми акт (регулативу) о обавезном уделу биогорива у сектору саобраћаја који треба да садржи следеће:

- 1) дефиниције биогорива;
- 2) минималан удео биогорива пласиран од стране дистрибутера на домаће тржиште (по годинама и по врсти горива – моторни бензин/етанол, дизел гориво/биодизел);
- 3) правила за прорачун и утврђивање испуњености постављених циљева;
- 4) начин извештавања о заступљености биогорива у сектору саобраћаја;
- 5) мере за подстицање производње и коришћења биогорива у сектору саобраћаја, и

6) надлежности, надзор и казнене одредбе.

С обзиром на могућности производње биогорива, провере квалитета, могућности за намешавање са горивима нафтног порекла, у периоду до 2015. године када је према овом Акционом плану предвиђено увођење биогорива, потребно је спровести читав низ активности. Поред одговарајуће регулативе која прописује обавезни удео биогорива, потребно је усвојити и нови Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла који би заменио тренутно важећи Правилник („Службени лист СЦГ”, број 23/06), са циљем да се врсте и квалитет биогорива и биотечности (укључујући и квалитет етанола и ХБУ – хидрогенизована биљна уља) ускладе са важећим прописима у Европској унији и одговарајућим (СРПС) EN стандардима.

Такође, биће размотрена могућност преласка градског и приградског јавног саобраћаја, као и у сектору пољопривреде, на употребу искључиво ОИЕ, првенствено биогорива, чиме се знатно једноставније може достићи циљни удео обновљивих извора енергије у БФПЕ у саобраћају. Подршка широј употреби јавног превоза ће се огледати у подизању квалитета јавног превоза, суфинансирању јавног превоза из цене необновљивих извора енергије, реализацији промотивних мера, итд.

4.6. Конкретне мере за промоцију коришћења енергије из биомасе

Биомаса има важну улогу као примарна енергија у сва три сектора: грејање и хлађење, производња електричне енергије и саобраћај.

Национална стратегија биомасе је кључна за планирање улоге и интеракције између крајњих начина коришћења енергије и интеракције са другим не – енергетским секторима. Стога државе чланице морају да процене своје домаће потенцијале и повећану мобилизацију домаћих и увозних ресурса биомасе. Утицај на и интеракцију са другим не – енергетским секторима (као храна и прехранбена индустрија, индустрија целулозе и папира, грађевинарство, индустрија намештаја, итд) треба да се анализира.

4.6.1. Снабдевање биомасом: и домаћа и трговина (купљена)

Под овом тачком Државе чланице треба да процене понуду домаће расположиве биомасе и потребу за увозом.

Треба направити разлику између биомасе (А) из шумарства – (1) директно и (2) индиректно снабдевање; (В) из пољопривреде и рибарства – (1) директно обезбеђена и (2) нуспроизводи/обрађени усеви и (С) из отпада – (1) биоразградива фракција комуналног чврстог отпада, (2) биоразградива фракција индустријског отпада и (3) канализациони муљ. Подаци су потребни за горе поменуте прве поткатегорије, а више информација је опционо. Међутим скупљене вредности ће одражавати следећу категоризацију и дати информације у јединицама у Табели 7. Улога увоза (ЕУ и ван ЕУ) и извоза (ако је могуће, ЕУ и ван ЕУ) мора се приказати.

Имајте на уму да дрвени брикети и пелети могу бити или од директног снабдевања или индиректног снабдевања из шумарства. Ако је информација о пелетима укључена у табелу, требало би да одредите да ли сировине долазе од директног или индиректног снабдевања.

У случају биогаса и биогорива количина сирове сировине треба да буде наведена у Табели 7, а не количина обрађене сировине. Подразумева се да је за увоз и извоз количину сировина биомасе за биогорива теже установити, а процене могу бити неопходне. Алтернативно, ако су подаци о увозу дати на основу увоза биогорива, то мора бити наведено у табели.

Табела 7: Снабдевање биомасом у 2009. години (новији расположиви подаци)

Сектор порекла		Количина домаћег ресурса	Увоз		Извоз	Нето количина	Примарна производња енергије (ktoe)
			ЕУ	не- ЕУ	ЕУ/н е-ЕУ		
А) Биомаса из шумарства ⁴ :	<i>Од чега:</i>						
	1. непосредно снабдевање дрвне биомасе из шума и другог пошумљеног земљишта за производњу енергије						1.059 ⁵
	<i>Опционо- ако су информације доступне можете даље разрадити количину сировина које припадају овој категорији:</i> а) сеча шуме б) остаци од сече шуме (врхови, грање, кора, пањеви) ц) остаци управљања пејзажима (дрвна биомаса из паркова, вртова, дрвореда, жбуња) д) остало (молимо дефинишите)						
	2. посредно снабдевање дрвном биомасом за						

⁴ Биомаса из шумарства такође треба да обухвати биомасу из индустрија заснованих на шумарству. Под категоријом биомаса из шумарства, произведена чврста горива, као што је сечка, пелети и брикети треба да буду укључена у одговарајуће поткатегорије порекла.

⁵ Податак се односи на потрошњу биомасе у енергетске сврхе у 2009. години. Према мишљењу добијеном од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, количине расположиве шумске биомасе још увек нису прецизно одређене јер постоји доста чинилаца који су неопходни за реално планирање, а који још увек нису познати. Поред осталог, није довољно позната ни стварна потрошња дрвета за енергетске потребе. Она је различитим студијама процењивана, али је и веома променљива, јер се становништво услед економске кризе опредељује за дрво као приступачан енергент. Поуздани подаци постоје за прираст шума којим је ограничен укупан обим могућих сеча. Уколико се сагледају производни потенцијали шума и садашња потрошња дрвета (која се углавном односи на огревно дрво и дрво за примарну прераду), као и могућности за нова пошумљавања и подизање наменских засада за производњу биомасе, може се одредити потенцијална количина дрвета која може бити употребљена као биомаса. Међутим, тешко је одредити колико заиста износе производни потенцијали за шумску биомасу, али постоје значајне могућности за будућу производњу.

	производњу енергије <i>Опционо- ако су информације доступне можете даље разрадити количину сировина које припадају овој категорији:</i> а) остаци из пилаана, обраде дрвета, индустрије намештаја (кора, пиљевина); б) нуспроизводи из индустрије целулозе и папира (црна течност, терпентин); ц) обрађено дрво-гориво; д) потрошачко рециклирано дрво (рециклирано дрво за производњу енергије, дрвени отпад из домаћинства); е) остало (молимо дефинишите).						
Б) Биомаса из пољопривреде и рибарства:	<i>Од чега:</i> 1. пољопривредни усеви и производи из рибарства непосредно обезбеђени за производњу енергије <i>Опционо- ако су информације доступне можете даље разрадити количину сировина које припадају овој категорији:</i> а) обрадиви усеви(житарице, уљарице, шећерна репа, силажни кукуруз); б) плантаже; ц) брзорастућа стабла (short rotation trees); д) други енергетски усеви (траве);						

	е) алге; ф) остало (молимо дефинишите).						
	2. Пољопривредни нуспроизводи/прерађени остаци и нуспроизводи рибарства за производњу енерије						
	<i>Опционо- ако су информације доступне можете даље разрадити :</i> а) слама; б) ђубриво; ц) животињска маст; д) месо и коштано брашно; е) погача нус-производ (укључујући погачу од зрна уљарица и погачу после цеђења маслиновог уља – за енергетске сврхе); ф) биомаса из воћарства (укључујући љуске, језгро); г) нуспроизводи рибарства; х) исечци од лозе, маслина, воћки; и) остало (молимо дефинишите).						
С) Биомаса из отпада:	<i>Од чега:</i> 1. Биоразградива фракција градског чврстог отпада укључујући биоотпад (биоразградиви отпад из дворишта и паркова, храна и кухињски отпад из домаћинства, ресторана, припреме хране и малопродајних објеката и сличан отпад из постројења за прераду хране) и депонијски гас.						

	2. Биоразградива фракција индустријског отпада (укључујући папир, картон, палете).						
	3. Канализациони муљ.						

Наведите на основу чега је израчуната биоразградива фракција чврстог комуналног и индустријског отпада.

Молимо објасните фактор претварања/методологију обрачуна коришћену горе за претварање количине расположивих ресурса примарне енергије.

Један од најзначајнијих елемената коришћеног методолошког концепта је теренско истраживање које је спроведено у домаћинствима, индустријским предузећима за прераду дрвета, креча, производњу горива од дрвне биомасе, помоћу упитника. Поред наведеног, теренско истраживање је, такође, спроведено у бројним комерцијалним објектима (ресторани, пекаре, печењаре, аутомеханичарске радионице, туристички објекти) и јавним објектима (школе, здравствени центри, амбуланте и објекти Српске православне цркве).

За потребе одређивања потрошње огревног дрвета у домаћинствима, узорак је дефинисан у износу од 5% од броја домаћинстава која користе чврста горива за грејање у Републици Србији, што је 36.946 домаћинстава, од којих 20.725 или 56,1% у урбаним подручјима и у руралним подручјима 16.221 или 43,9%. Величина изабраног узорка била је довољно репрезентативна за проучавање тренутне ситуације у погледу потрошње чврстих горива и одређивање количине за потребе грејања домаћинстава у Србији. У односу на укупан број домаћинстава у Републици Србији који износи 2.521.190 према последњем попису становништва, одабрани број домаћинстава у узорку за попуњавање упитника износио је 1,46%.

На овај начин, у истраживање су биле укључене све најзначајније групе потрошача дрвне биомасе у свим регионима у Републици Србији, са циљем да се добије укупна потрошња и учешће појединих категорија потрошача.

За потребе прерачунавања биомасе која се користи у тоне еквивалентне нафте (тое) уведене су следеће претпоставке:

1) потрошња биомасе је одређена за сваку од поменутих категорија, а затим је извршено и одређивање потрошње биомасе према врстама које се користе;

2) садржај влаге огревног дрвета износи 35%.

Молимо наведите на основу чега је израчуната биоразградива фракција чврстог комуналног отпада и индустријског отпада.

Комунални отпад у Републици Србији дефинисан је према ЕУ Каталог у отпада – ознака 20, Комунални отпади (кућни отпад и слични

комерцијални и индустријски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције. Количине комуналног отпада на годишњем нивоу су прорачунате на основу мерења отпада у референтним јединицама локалне самоуправе. На основу резултата тих мерења може се усвојити да градско становништво генерише просечно 1 kg комуналног отпада по становнику на дан, док сеоско становништво просечно генерише 0,7 kg отпада/становнику/дан. У Београду се дневно генерише 1,2 kg отпада/становнику. На основу пописа, градско становништво чини 57%, док је 43% сеоског становништва. У просеку, становник Републике Србије генерише 0,87 kg комуналног отпада/дан (318 kg/годишње).

Молимо користите Табелу 7а за давање процењеног доприноса коришћења енергије из биомасе у 2015. и 2020. (према категоризацији коришћеној у Табели 7).

Табела 7а: Процењено снабдевање биомасом из домаћих извора у 2015. и 2020.

Сектор порекла		2015		2020	
		Очекивана количина из домаћих извора	Производња примарне енергије (ktoe)	Очекивана количина из домаћих извора	Производња примарне енергије (ktoe)
А) Биомаса из шумарства:	1. непосредно снабдевање дрвном биомасом из шума и другог пошумљеног земљишта за производњу енергије	— ⁶	1.011	-	1.200
	2. посредно снабдевање дрвном биомасом за производњу енергије				
Б) Биомаса из пољопривреде и рибарства:	1. пољопривредни усеви и производи из рибарства непосредно обезбеђени за производњу енергије		95		468
	2. Пољопривредни нуспроизводи/прерађени остаци и нуспроизводи рибарства за производњу енергије				
Ц) Биомаса из отпада:	1. Биоразградива фракција градског чврстог отпада укључујући биоотпад (биоразградиви отпад из дворишта и паркова, храна и кухињски отпад из домаћинстава, ресторана, припреме хране и малопродајних објеката и сличан отпад из постројења за прераду хране) и депонијски гас				5
	2. Биоразградива фракција индустријског отпада (укључујући папир, картон, палете)				
	3. Канализациони муљ				

⁶ Званични податак из Националне инвентуре шума казује да укупан годишњи прираст свих шума у Републици Србији износи око 9 милиона m³. Према Закону о шумама не би требало да се користи више од 70 % годишњег прираста.

Табела 8: Тренутно коришћење пољопривредног земљишта за производњу усева посвећених енергији у 2009.

Пољопривредно земљиште коришћено за узгајање одређених енергетских засада	Површина (ha)
1. Коришћено земљиште за брзорастуће засаде (врба, топола)	–
2. Коришћено земљиште за друге енергетске засаде као што су траве (reed canary grass, switch grass, Miscanthus), кинеска шећерна трска	–

4.6.2. Мере за повећање доступности биомасе, узимајући у обзир и друге кориснике биомасе (сектор пољопривреде и шумарства)

Мобилизација нових извора биомасе

Узимајући у обзир да се све мере аграрне политике односе на унапређење пољопривредне производње и прераде, може се рећи да све оне утичу на повећање биомасе за енергетске потребе јер се односе на увећање обрадивих површина, приноса и броја грла стоке. Такође, држава даје подстицаје за набавку одређене пољопривредне механизације којима се унапређује обрада земљишта и пољопривредних култура. Свим овим мерама подршке утиче се на повећање расположиве биомасе. У мере подршке су укључена и давања по јединици обрадиве површине која се користе за унапређење ратарске производње.

Списак мера подршке није увек исти и за сваку годину се припрема посебан сет уредби којима се уређује политика подршке пољопривреди и руралном развоју.

Мере подршке треба да постану стална пракса која се неће мењати сваке године, већ периодично, односно да се дефинишу у одређеном временском периоду (нпр. у периоду од 5 година). Ове мере подршке могу да буду дефинисане (усвојене) на различитим нивоима и од стране различитих институција – надлежно министарство, АПВ или ЈЛС.

(а) Молимо наведите колико је земље деградирано

Укључујући површинске рударске копове и јаловишта, процењује се да површина деградираног земљишта износи негде око 35.000 ha.

У наредном периоду, у складу са активностима описаним у тачки 4.2.10 (д), биће добијени детаљни подаци и о деградираном земљишту (локација, површина, врста, степен деградације).

(б) Молимо наведите колико има неискоришћене обрадиве земље

Укупна површина некористишеног обрадивог земљишта износи 250.000 ха, што представља 4,9 % од укупног обрадивог земљишта.

(ц) Да ли су планиране било какве мере за подстицање да се неискоришћене обрадиве земље, деградираног земљишта, итд. користе за енергетске сврхе?

Тренутно, не постоји план да се издвоје подстицајне мере за наменско коришћење неискоришћеног обрадивог земљишта, деградираног земљишта итд. у енергетске сврхе.

У наредном периоду, планира се дефинисање и увођење у редовну праксу подстицајних мера за наменско коришћење земљишта у енергетске сврхе, уз успостављање контроле и извештавања. Приликом утврђивања мера подстицаја, дефинисаће се критеријуми према којима ће се дефинисати намена и квалитет земљишта који се користи и/или који би се могао користити за производњу биомасе (шумске и пољопривредне) за енергетске потребе, уз дефинисање свих осталих услова и параметара.

Истовремено, дефинисаће се и успоставиће се систем контроле, праћења и извештавања. При дефинисању и успостављању система контроле биће именоване и надлежне инспекцијске службе за праћење уведених мера.

(д) Да ли је планирано коришћење енергије од одређеног већ расположивог примарног материјала (као што је животињско ђубриво)?

У складу са расположивим подацима, планирана је изградња и пуштање у рад неколико електрана за производњу енергије из биогаза.

(е) Да ли постоји посебна политика која промовише производњу и коришћење биогаза? Које врсте намене се промовишу (локална, даљинско грејање, мрежа биогаза, интеграција у мрежу природног гаса)?

Не постоји посебна политика за промоцију производње и коришћења биогаза. За електране на биогаз, као и за друге обновљиве изворе енергије дефинисане су одређене мере подстицаја. У Уредби о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије дефинисане су мере подстицаја и за електране на биогаз. Мере подстицаја, односно откупна цена, су дефинисане у зависности од инсталисане снаге и то за три категорије: до 0,2 MW, од 0,2 до 1 MW и преко 1 MW.

Сви пројекти који се реализују или чија се реализација планира, предвиђају локално коришћење биогаза.

(ф) Које мере су планиране за побољшање технике управљања шумама како би се повећало издавајање биомасе из шума на одрживи начин? Како ће се побољшати управљање шумама у циљу повећања будућег

раста? Које мере су планиране да се постигне максимално издвајање постојеће биомасе која се већ може користити у пракси?

Управљање и газдовање шумским ресурсима, дефинисано је Законом о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12), где је наведено да је систем газдовања шумама дефинисан плановима газдовања шумама (План развоја шумског подручја, Основа газдовања шумама и Програм газдовања шумама). Овим документима обезбеђена је трајност и одрживост газдовања шумама, што у основи значи да се не сече преко дозвољене границе, односно преко 70% од годишњег прираста. Обезбеђењу одрживог газдовања и управљања шумама доприноси и сертификација државних шума (по FSC сертификацијској шеми). Могући проблеми су препознати у приватним шумама, где је потребно унапредити системе газдовања и повећати контролну функцију, јер се већина дрвних енергената добија из приватних шума. Сматра се да није потребно повећати коришћење шума, већ кроз систем подстицаја развити тржиште које ће на адекватан и унапређен начин боље искористити постојећу количину дрвне биомасе као енергента. Повећањем енергетске ефикасности и унапређењем коришћења дрвне биомасе (пећи и котлови са већим степеном корисности), постигли би се двоструки позитивни ефекти, у смислу смањења коришћења дрвних енергената, уз повећану ефикасност, чиме би већи део остао за остале тржишне потребе. На тај начин би се амортизовала повећана тражња произвођача дрвних пелета за индустријске потребе (пелете добијене млевењем огревног дрвета и дрвног/шумског остатка), као и снабдевање домаћег тржишта енергентима на бази дрвета (огревно дрво, пелети, брикети, дрвна сечка и ћумур). Истовремено, смањено би се и притисак на шуму као стратешки ресурс, што би још више допринело унапређењу одрживог газдовања шумама.

Утицај на друге секторе

(а) Како ће се пратити утицај коришћења енергије биомасе на друге секторе засноване на пољопривреди и шумарству? Који су очекивани утицаји? (Ако је могуће, молимо доставите податке и о квантитативним ефектима) Да ли је праћење ових утицаја планирано у будућности?

Тренутно не постоји прецизно, званично праћење коришћења биомасе за енергетске потребе. Подаци којима се данас располаже, у највећој мери су базирани на истраживањима и студијама које су биле спроведене у научно – истраживачке сврхе или за потребе наручиоца – Студија за потребе Енергетске заједнице (енглески назив: Biomass Consumption Survey for Energy Purposes in the Energy Community, Republic of Serbia National Report – Energy Community, Center for Renewable Energy Sources and Saving, Athens, 2011). У Студији која је реализована за потребе Енергетске заједнице, потрошња биомасе је одређена на основу усвојеног модела и према одговарајућој анкети у којој су учествовала домаћинства, индустрија и

терцијарни сектор (школе и болнице). Овако добијени подаци су представљали основу за одређивање потрошње биомасе, али до сада није успостављен систем који би пратио коришћење биомасе у енергетске сврхе на нивоу општина, чиме би се могла постићи већа прецизност, а добијени подаци би се могли класификовати у виду базе података која би се стално ажурирала. Ова база требало би да омогући праћење утицаја коришћења биомасе за енергетске потребе на друге секторе.

Може се очекивати да ће коришћење биомасе за енергетске сврхе имати јак утицај на друге секторе који се ослањају на сектор пољопривреде, али је тешко предвидети у коликој мери и на који начин. То у великој мери зависи од тога који тип биомасе и на који начин ће се користити (нпр. уколико се користи слама за производњу брикета, то не утиче директно на производњу хране, али с обзиром на то да се маса уклања са земље, не заорава се и не враћа назад у земљу, осиромашује се састав земљишта, чиме се негативно утиче на будуће приносе.

У вези са шумарским сектором, праћење коришћења биомасе за енергетске потребе врши се углавном преко статистике у контексту коришћења (сече) огревног дрвета. Пошто се такав вид праћења показао као недовољно тачан, јер су огромне разлике у подацима добијеним директним истраживањем на терену у поређењу са подацима званичне статистике, једини начин да се обезбеди адекватно праћење коришћења биомасе, јесте да се успостави ефикасна сарадња између релевантних институција, у првом реду између званичне статистике, Управе за шуме и Шумарског факултета. На нивоу ових институција би се дефинисала методологија спровођења истраживања, прикупљања, обраде и публиковања података. С обзиром да у наведеним институцијама постоје одговарајући кадрови и да су одређена истраживања обављена у току реализације FAO пројекта, тако да ће бити размотрено да се стечена искуства и обучени кадрови на овај начин ставе у функцију будућег праћења учешћа дрвне биомасе за енергетске потребе Србије.

У прилог предложеном концепту праћења потрошње дрвне биомасе за енергетске потребе је и следећа чињеница: према подацима званичне статистике учешће енергије из дрвне биомасе у финалној потрошњи енергије у 2010. години износи око 3%, док се директним истраживањем на терену дошло до учешћа од преко 13%. Дакле, значај сектора шумарства (укључујући и дрвну индустрију) у енергетском контексту уопште није занемарљив и треба се адекватно квантификовати у ширем контексту.

Истовремено, са дефинисањем методологије за шумску биомасу, потребно је извршити дефинисање методологије за праћење коришћења биомасе из пољопривреде. За дефинисање методологије у области пољопривредне биомасе потребно је да буду укључени представници званичне статистике, надлежног министарства за послове пољопривреде и покрајинског секретаријата, као и Пољопривредног факултета.

(б) Какав развој се очекује у другим секторима заснованим на пољопривреди и шумарству који би могли имати утицаја на употребу енергије? На пример да ли би побољшана ефикасност/продуктивност могла да повећа или смањи количине нуспроизвода доступних за енергетско коришћење?

Повећана продуктивност ће утицати и на повећање расположиве биомасе, пре свега у ситуацијама где би се увела ротација две или више култура у току године. Прецизна предвиђања није могуће дати јер се може очекивати паралелни развој два сценарија – раст цена биомасе и раст цена пољопривредних производа. Такође, значајан утицај имаће и политика подстицаја (у Србији се још увек подстицаји одређују на годишњем нивоу па је тешко предвидети какве ће мере подршке бити следеће године, а самим тим и њихов утицај на ослањајуће секторе, и обрнуто).

Евидентно је да ће се тренд повећања тражње за дрвном биомасом и биомасом из пољопривреде наставити, што нужно води ка потреби повећања ефикасности/продуктивности, не само у енергетском, већ и у осталим контекстима. Апсолутно је потребно увести адекватне стандарде и референтне лабораторије за биомасу (дрвна горива и горива добијена из пољопривредне биомасе), јер само на тај начин ће се спречити тржишни хаос и увести ред у ову стратешки изузетно значајну област. Изузетно је важно да се уведе адекватна међусекторска сарадња (шумарство, пољопривреда, дрвна индустрија, финансије, трговина, животна средина итд), дефинише систем и начин функционисања тржишта, подстицаји, али и производња и потрошња свих врста енергената добијених из биомасе генерално. Увођењем брзе биомасе (нарочито важно за пољопривредну биомасу) би се омогућило регулисање тржишта.

Потребно је утицати на тржиште другачијим приступом, у смислу да се, кроз адекватну стандардизацију, избегне досадашња нерегуларна препродаја, и уместо продаје дрвних енергената на m^3 или kg , уведе продаја заснована на енергетској вредности дрвне/пољопривредне биомасе.

У наредном периоду потребно је више пажње обратити и могућностима коришћења енергетских плантажа, што би још више смањило притисак на природну шуму као ресурс.

Сходно наведеном, адекватне и синхронизоване подстицајне мере више сектора (финансије, трговина, животна средина, пољопривреда, шумарство итд), само би још више допринеле да се обезбеде одрживи тржишни механизми и постигне већи ниво конкурентности у блиској будућности.

4.7. Планирано коришћење статистичких трансфера између држава чланица и планирано учешће у заједничким пројектима са другим државама чланицама и трећим државама.

У овом потпоглављу мора да буде описана очекивана употреба механизма сарадње између држава чланица и држава чланица и трећих држава. Ове информације треба да се ослањају на оне дате у документу предвиђања на који се позива у члану 4 (3) Директиве 2009/28/ЕЗ.

4.7.1. Процедурални аспекти

(а) Опишите националне процедуре (корак по корак) успостављене или које ће бити успостављене, за уређење статистичког трансфера или заједничког пројекта (укључујући надлежне органе и додирне тачке).

У наредном периоду биће припремљено упутство о процедури за заједнички пројекат енергије из ОИЕ у сектору електричне енергије и сектору грејања и хлађења. Упутство о заједничком пројекту треба да дефинише следеће:

- 1) надлежно министарство за израду споразума о заједничком пројекту (министарство надлежно за послове енергетике);
- 2) услове за пренос и количине енергије из ОИЕ који су предмет заједничког пројекта;
- 3) процедуру за усвајање споразума о заједничком пројекту, и
- 4) методологију извештавања података о заједничком пројекту у складу са уговором који се односи на пројекат, и извештавање Комисије.

(б) Опишите средства којима приватна лица могу да предлажу и учествују у заједничким пројектима или са државама чланицама и трећим државама.

Процедура није ни прописана, а ни предложена.

(ц) Дајте критеријуме за одређивање када се статистички трансфери или заједнички пројекти могу користити.

Критеријуми за одређивање могућности коришћења статистичких трансфера или заједничких пројеката нису прописани. Ови критеријуми треба да буду дефинисани посебним актом. Разматрање коришћења статистичких трансфера или заједничких пројеката треба да буде усаглашено са Стратегијом енергетике и Програмом остваривања стратегије.

(д) Који ће бити механизам за укључивање и других заинтересованих држава чланица у заједничком пројекту?

Процедура за закључивање међународних споразума у складу са законом биће дефинисана у наредном периоду.

(е) Да ли сте спремни да учествујете у заједничким пројектима у другим државама чланицама? Колико инсталисане снаге/струје или топлоте произведене годишње намераваате да подржите? Како планирате да обезбедите шеме подршке за такве пројекте?

Република Србија ће на основу циљева дефинисаних новом стратегијом енергетике (чија је израда у завршној фази, и са којом је Акциони план у потпуности усклађен), проценити и донети одлуку о учешћима у заједничким пројектима. За одлуку о учешћу у заједничким пројектима биће неопходно стално праћење учешћа ОИЕ у БФПЕ и поређење са дефинисаним циљевима у акционом плану. У акционом плану је приказана ова врста пројеката са државама са којима су, у тренутку израде акционог плана, били ратификовани Међународни споразум о оваквој врсти сарадње.

С обзиром на планове о диверсификованом коришћењу ОИЕ како би се обезбедила сигурност снабдевања, реализација заједничких пројеката биће усмерена на хидропотенцијал.

4.7.2. Процењена вишак производње обновљиве енергије у односу на индикативну путању која би могла да се пренесе на друге државе чланице

Подаци о процењеном вишку производње енергије из ОИЕ у односу на индикативну путању приказани су у Табели 9.

4.7.3. Процењени потенцијал за заједничке пројекте

(а) У којим секторима можете да понудите развој коришћења обновљиве енергије на вашој територији ради заједничких пројеката?

У сектору електричне енергије.

(б) Да ли је наведена технологија која се развија? Колико инсталисане снаге/електричне енергије или топлоте се производи годишње?

Хидроенергија, комунални отпад и анимални отпад.

(ц) Како ће бити идентификоване локације за заједничке пројекте? (На пример, могу ли локалне и регионалне власти или промотери да препоручују локације? Или, може ли сваки пројекат да учествује, без обзира на своју локацију?)

Није дефинисана процедура по којој је могуће идентификовати локације за заједничке пројекте.

(д) Да ли сте свесни потенцијала за заједничке пројекте у другим државама чланицама или у трећим државама? У ком сектору? Коликог капацитета? Шта је планирана подршка? За које технологије?

Нису разматране могућности за заједничке пројекте у другим државама.

(е) Да ли имате било какав приоритет у погледу подржавања одређене технологије? Ако је тако, који?

Нису идентификоване технологије које је потребно подржати.

4.7.4. Процењена потражња за обновљивом енергијом која треба да буде задовољена другим средствима осим домаће производње

Потражња за ОИЕ која треба да буде задовољена ван домаће производње није процењена.

5 ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НАЦИОНАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ОБНОВЉИВЕ ИЗВОРЕ ЕНЕРГИЈЕ

5.1. Укупан очекивани допринос од сваке технологије за обновљиве изворе за задовољење обавезних циљева за 2020. и индикативна привремена путања за уделе енергије из обновљивих извора у производњи електричне енергије, грејању и хлађењу и саобраћају.

Допринос сваке од технологија обновљивих извора путањи и циљевима за 2020. у секторима производње електричне енергије, грејања и хлађења и саобраћаја треба проценити дајући могући будући сценарио, без нужног успостављања било каквог циља или обавезе за технологију.

За електроенергетски сектор, треба навести и очекивани (акумулирани) инсталисани капацитет (у MW) и годишњу производњу (GWh) за сваку технологију. За хидроелектране, треба направити разлику између постројења мањих од 1MW, између 1 и 10MW, и преко 10MW инсталисане снаге. За соларну енергију, детаљи треба да буду посебно дати за доприносе од фотонапонских система и система са прикупљањем соларне енергије (топлотних). Подаци о енергији ветра треба да буду наведени одвојено за постројења на копну и на мору.

За биомасу, треба направити разлику између чврсте, гасовите и течне биомасе за производњу електричне енергије.

Приликом процене сектора грејања и хлађења, процене и инсталисаног капацитета и производње треба дати за геотермалне и соларне технологије, технологије топлотних пумпи и биомасе, са пресеком за последњу категорију на чврсту, гасовиту и течну биомасу. Допринос топлана за даљинско грејање које користе обновљиве изворе енергије треба проценити.

Допринос различитих технологија циљу за обновљиве енергије у сектору саобраћаја треба да буде назначен за обична биогорива (и за биоетанол и за биодизел), биогорива од отпада и остатака, биогорива из не – прехранбених целулозних материјала, из лигно – целулозних материјала, биогас, електричне енергије из обновљивих извора и водоника који потиче из обновљивих извора енергије.

У случају да имате процене о развоју употребе одређених технологија по регионима, молимо да их наведете?

Табела 9. Процењени вишак и/или мањак у производњи обновљивих извора енергије у поређењу са индикативном путањом који се може пренети у/из земаља чланица ЕнЗ (ktoe)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Процењен и вишак у планском (стратеш) документу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Процењен и вишак у НАПОИЕ	0	0	0	0	0	0	0	3,0	8,9	16,2	23,7	32,1
Процењен и мањак у планском документу	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Процењен и мањак у НАПОИЕ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Табела 9а: Процењена финансијска средства за сваку технологију која користи ОИЕ у производњи електричне енергије за остварење планираних удела енергије из нових капацитета до 2020. године у сектору електричне енергије

Врста ОИЕ	(MW)	(GWh)	Специфични инвестициони трошкови* (€/ kW)	Цена према планираном инсталисаном капацитету до 2020. (милиона €)
ХЕ (преко 10 MW)	250	1108	1819	454,8
МХЕ (до 10 MW)	188	592	2795	525,5
Електране на енергију ветра	500	1000	1417	708,5
Електране на енергију сунца	10	13	2500	25,0
Биомаса - електране са комбинованом производњом	100	640	4522	452,2
Биогас (стајњак) - електране са комбинованом производњом	30	225	4006	120,2
Геотермална енергија	1	7	4115	4,1
Отпад	3	18	4147	12,4
Депонијски гас	10	50	2000	20,0
УКУПНО планирани капацитет	1092	3653	-	2.322,6

* Претпостављене вредности које су коришћене за прорачун вредности тренутно важећих „фид-ин” тарифа.

Табела 9б: Процењена финансијска средства за сваку технологију која користи ОИЕ у производњи топлотне енергије за остварење планираних удела енергије из нових капацитета до 2020. године у сектору грејања и хлађења

Врста ОИЕ	(ktoe)	Специфични инвестициони трошкови (€/kWt)	Инвестициони трошкови (милиона €)
Биомаса – топлотна енергија из електране са комбинованом производњом	45	Обухваћено кроз трошкове у сектору струје (Табела 9а)	Укључено у трошкове инвестиција у сектору струје (Табела 9а)
Биомаса (СДГ)	29	400*	37,52
Биогас (стајњак) – топлотна енергија из електране са комбинованом производњом	10	Обухваћено кроз трошкове у сектору струје (Табела 9а)	Укључено у трошкове инвестиција у сектору струје (Табела 9а)
Геотермална енергија	10	1500*	29,08
Енергија сунца	5**	930***	43,6
Биомаса у индивидуалним домаћинствима	50	250*	44,87
УКУПНО	149	-	155,0

*Изврз података – Financing Renewable Energy in the European Energy Market, Page 14 (Ecofys 2011 by order of:European Commission, DG Energy)

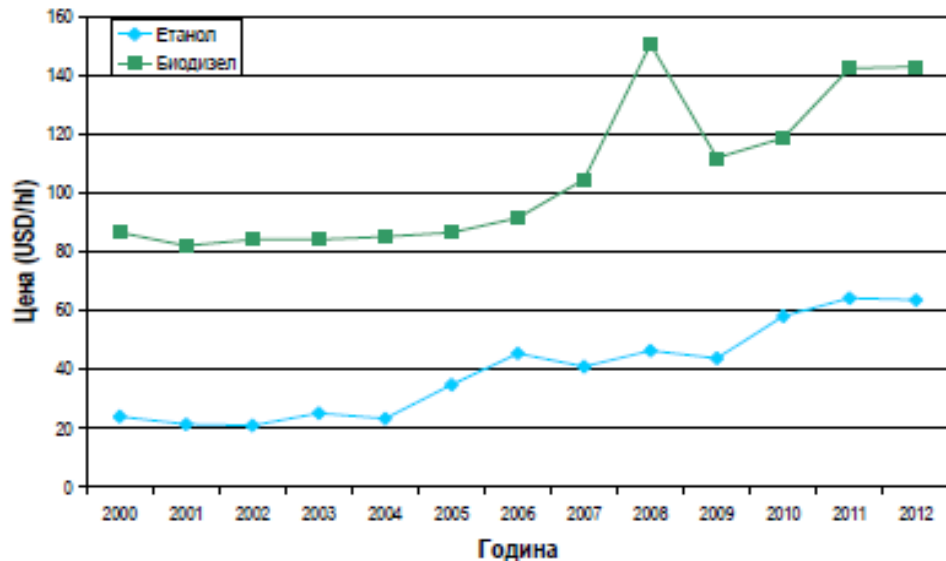
**1,5 ktoe за потребе потрошне топле воде у болницама; 3,5 ktoe за потребе грејања потрошне топле воде у домаћинствима.

***Цена изражена по m² соларних колектора, извор података – Financing Renewable Energy in the European Energy Market, Page 14 (Ecofys 2011 by order of:European Commission, DG Energy)

Сектор биогорива – финансијска процена за достизање циља

Неопходна средства за остваривања циља у сектору биогорива зависиће, у највећој мери од кретања цена биогорива. Цене биогорива прате цене нафтних деривата, њихов тренд је непредвидљив. Тренд цена за претходни период приказан је на слици 5. Имајући у виду да ће се у складу са Директивом 2009/28/ЕЗ у остварени удео у сектору саобраћаја рачунати само биогорива која испуњавају критеријуме одрживости, те да Србија тренутно не располаже са капацитетима за производњу биогорива из биомасе 2. генерације, у овом тренутку није могуће дати финансијску процену у погледу остваривања циља у овом сектору.

Слика 5: Светске цене биогорива у периоду од 2000. до 2012. године (извор података „Студија о биогоривима” НИС)

Табела 10а: Процена укупног доприноса (инсталирани капацитет, бруто производња електричне енергије) који се очекује од сваке технологије на обновљиву енергију за испуњење обавезујућих циљева у 2020. и индикативна трајекторија за учешће енергије из обновљивих извора у производњи електричне енергије 2010-2014⁷

	2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh
Хидро	2224	10276	2249	11885	2249	8659	2249	9437	2251	11056	2264	11109
<1MW	4	11	12	20	12	16	12	28	14	27	27	108
1MW–10 MW	12	31	29	113	29	84	29	98	29	110	29	116
>10MW	2208	10234	2208	11752	2208	8559	2208	9311	2208	10919	2208	10885
реверзибилне	614	603	614	687	614	583	614	577	614	514	614	603
Геотермална енергија	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Соларна енергија	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	4
фотонапонска	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
електрана са концентратором	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Енергија плиме, таласа, океана	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Енергија ветра	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	30	75
на копну	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	30	75
изван копна	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Биомаса	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
чврста	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
биогаз	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
биотечности	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	2224	10276	2249	11885	2249	8659	2249	9437	2253	11060	2297	11189
од чега електране са комбинованом производњом	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

⁷Приказани подаци односе се на реализоване производње у 2009, 2010. и 2011. години, у складу са Енергетским билансима Републике Србије

Табела 106: Процена укупног доприноса (инсталирани капацитет, бруто производња електричне енергије) који се очекује од сваке технологије на обновљиву енергију за испуњење обавезујућих циљева у 2020. и индикативна трајекторија за учешће енергије из обновљивих извора у производњи електричне енергије 2015-2020

	2009		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh
Хидро	2224	10276	2271	10922	2286	11078	2336	11276	2386	11197	2521	11358	2662	11416
<1MW	4	11	34	103	49	148	69	208	89	224	114	332	164	460
1MW–10 MW	12	31	29	110	29	110	29	102	29	87	29	87	40	140
>10MW	2208	10234	2208	10709	2208	10819	2238	10966	2268	10886	2378	10939	2458	10815
реверзибилне	614	603	614	603	614	603	614	603	614	603	614	603	614	640
Геотермална енергија	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
Соларна енерг. фотонапонска	0	0	5	7	6	9	8	11	10	14	10	14	10	13
електрана са концентратором	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Енергија плиме, таласа, океана	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Енергија ветра	0	0	300	600	300	585	300	630	400	1000	500	1250	500	1000
на копну	0	0	300	600	300	585	300	630	400	1000	500	1250	500	100
изван копна	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Биомаса	0	0	0	0	0	0	10	66	15	99	38	267	143	945
чврста	0	0	0	0	0	0	10	66	15	99	20	132	100	640
биогаз	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	135	43	305
биотечности	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	2224	10276	2576	11529	2592	11671	2654	11983	2811	12310	3069	12889	3316	13381
од чега електране са комбинованом производњом	0	0	0	0	0	0	10	66	15	99	20	132	100	150

Табела 11: Процена укупног доприноса (финална потрошња енергије) који се очекује од сваке технологије на обновљиву енергију за испуњавање обавезујућих циљева у 2020. и индикативна трајекторија за учешће обновљивих извора у сектору грејања и хлађења 2010-2020

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe	ktoe
Геотермална (без нискотемпературске геотермалне топлоте коришћене у топлотним пумпама)	5	6	6	6	6	7	8	8	9	9	10	10
Соларна енергија	0	0	0	0	0	0	1	2	3	4	5	5
Биомаса	1054	1025	1034	1037	1025	1036	1066	1082	1115	1130	1137	1152
<i>чврста</i>	<i>1054</i>	<i>1025</i>	<i>1034</i>	<i>1037</i>	<i>1025</i>	<i>1036</i>	<i>1066</i>	<i>1082</i>	<i>1115</i>	<i>1130</i>	<i>1133</i>	<i>1142</i>
<i>биогаз</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>10</i>
<i>биотечности</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Обновљива енергија из топлотних пумпи: -од чега аеротермална -од чега геотермална -од чега хидротермална	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	1059	1031	1040	1043	1031	1043	1075	1092	1127	1143	1152	1167
<i>од чега даљинско грејање</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>10</i>	<i>15</i>	<i>20</i>	<i>25</i>
<i>од чега биомаса у домаћинствима</i>	<i>994</i>	<i>965</i>	<i>889</i>	<i>891</i>	<i>894</i>	<i>907</i>	<i>934</i>	<i>951</i>	<i>980</i>	<i>992</i>	<i>994</i>	<i>1001</i>

Табела 12: Процена укупног доприноса који се очекује од сваке од технологија на обновљиву енергију за испуњавање обавезујућих циљева у 2020. и индикативне трајекторије за учешће енергије из обновљивих извора у сектору саобраћаја 2010-2020

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Биостанол/био-ЕТБЕ [ktoe]										9	13	25
<i>Удео биогорива (2) (члан 21.2)</i>												
<i>Увоз (3) [%]</i>										40	40	57
Биодизел [ktoe]							34	74	117	150	190	220
<i>Удео биогорива (4) (члан 21.2)</i>												
<i>Увоз (5) [%]</i>										42	54	60
Водоник од ОИЕ [ktoe]												
Обновљива електрична енергија [ktoe]												
Друмски саобраћај [ktoe]												
Ван друмски саобраћај [ktoe]												
Остало (биогаз, биљна уља и сл.) навести [ktoe]												
<i>Удео биогорива (6) (члан 21.2)</i>												
УКУПНО [ktoe]							34	74	117	159	203	246

5.2. Укупан допринос очекиван од енергетске ефикасности и мера уштеде енергије за испуњење обавезних циљева за 2020. и индикативна привремена путања за уделе енергије из обновљивих извора у производњи електричне енергије, грејању и хлађењу и саобраћају.

Очекивани укупни допринос мера енергетске ефикасности и мера уштеде енергије на постизање обавезујућих циљева за 2020. годину и трајекторије за уделе енергије из ОИЕ у производњи електричне енергије, грејању и хлађењу и саобраћају приказани су у Табели 1, Поглавље 2.

5.3. Процена утицаја (опционо)

Процењени финансијски утицаји приказани су у поднаслову 5.1 табеле 9а и 9б.

5.4. Припрема Националног плана за обновљиве извора енергије и праћење његовог спровођења

(а) Како су регионални и/или локални органи власти и/ или градови укључени у израду овог акционог плана? Да ли су укључени остали актери?

Национални акциони план за обновљиве енергије је припремљен у складу са чланом 52. Закона о енергетици. Овај документ је истовремено припреман са стратегијом енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, и усаглашен је са важећом домаћом регулативом у области енергетике и заштите животне средине, као и у области грађевинарства и урбанизма, природних ресурса, рударства и просторног планирања, пољопривреде, шумарства и водопривреде. Национални акциони план је усаглашен и са мерама енергетске ефикасности, односно са Првим акционим планом за енергетску ефикасност Републике Србије.

У припреми Националног акционог плана за ОИЕ учествовала је радна група састављена од представника министарстава, покрајинских секретаријата и јавних предузећа. За припрему и усвајање акционог плана биле су организоване јавне расправе са представницима локалних и регионалних институција чије су активности повезане са ОИЕ, као и са различитим организацијама из државног и приватног сектора.

(б) Да ли постоје планови за развој регионалних/локалних стратегија за обновљиве изворе енергије? Ако је тако, молимо објасните? У случају да су релевантне надлежности пренете на регионалне/локалне нивое, који механизам ће обезбедити усклађеност са националним циљем?

У наредном периоду, у оквиру активности на успостављању енергетских менаџера на локалном/регионалном нивоу биће посвећена пажња и активностима у области ОИЕ. Изузетно је значајно да коришћење ОИЕ буде планирано и праћено на локалном нивоу јер је производња енергије за грејање и хлађење у надлежности јединица локалне самоуправе, као и доношење аката о мерама подршке у овом сектору.

(ц) Молимо објасните обављену јавну расправу за припрему овог Акционог плана.

Нацрт националног акционог плана представљен је на јавној презентацији децембра 2012. године, а објављен је и на интернет презентацији Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине. Истовремено, достављен је званично свим надлежним министарствима и институцијама на мишљење. На основу сугестија и коментара који су добијени, припремљена је коначна верзија документа.

(д) Молимо наведите вашу националну надлежну институцију/национални орган или тело одговорно за праћење Акционог плана за обновљиве изворе енергије?

Министарство надлежно за послове из области енергетике прати спровођење Националног акционог плана, према члану 52. Закона о енергетици.

(е) Да ли имате систем за праћење, укључујући индикаторе за поједине мере и инструменте, за праћење спровођења Акционог плана за ОИЕ? Ако је тако, молимо дајте више детаља о томе?

Министарство надлежно за послове из области енергетике прати спровођење Националног акционог плана и о томе доставља Влади годишњи извештај, према члану 52. Закона о енергетици. Процена остварења постављених циљева у Националном акционом плану за претходну годину ће користити индикаторе у складу са међународном методологијом за извештавање у међународним споразумима и на нивоу ЕУ.

Обавезни индикатори за праћење имплементације Националног акционог плана за ОИЕ су:

- 1) удео ОИЕ у бруто финалној потрошњи енергије;
- 2) удео ОИЕ у потрошњи енергије у сектору грејања и хлађења;
- 3) удео ОИЕ у потрошњи енергије у сектору електричне енергије;
- 4) удео ОИЕ у потрошњи енергије у сектору саобраћаја;
- 5) укупна годишња потрошња енергије у сектору грејања и хлађења;
- 6) укупна годишња потрошња енергије у сектору електричне енергије;
- 7) укупна годишња потрошња енергије у сектору саобраћаја;
- 8) годишња потрошња средстава за промоцију ЕЕ и ОИЕ.

6 ПРЕГЛЕД РЕГУЛАТИВЕ ИЗ ОБЛАСТИ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

I Основни међународни прописи

Бр.	Назив	Опис
I.1	Закон о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске Заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову, у складу са Резолуцијом 1244 Савета Безбедности Уједињених нација („Службени гласник РС”, број 62/06)	Ратификује се Уговор о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација, потписан 25. октобра 2005. године у Атини, у оригиналу на енглеском језику.
I.2	Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08)	Потврђује се Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Републике Србије, са друге стране, који је потписан 29. априла 2008. године у Луксембургу, на српском и званичним језицима Европске уније.
I.3	Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Службени гласник РС”, број 38/09)	Потврђује се Конвенција о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине, сачињена 25. јуна 1998. године у Архусу (Данска), у оригиналу на енглеском, француском и руском језику.
I.4	Закон о потврђивању Оквирне конвенције уједињених нација о промени климе, са	

	анексима („Службени гласник РС”, број 2/97)	
I.5	Зако о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе („Службени гласник РС”, бр. 88/07 и 38/09)	Потврђује се Кјото Протокол уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе, сачињен у Кјоту 11. децембра 1997. године на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику.

II Основни прописи Републике Србије

Бр.	Назив	Опис
II.1	Закон о министарствима („Службени гласник РС”, број 72/12)	Овим законом образују се министарства и посебне организације и утврђује њихов делокруг. Посебне организације могу се образовати и њихов делокруг може се утврдити и посебним законом.
II.2	Закон о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07 и 95/10)	Државна управа је део извршне власти Републике Србије који врши управне послове у оквиру права и дужности Републике Србије. Државну управу чине министарства, органи управе у саставу министарстава и посебне организације.
II.3	Законом о утврђивању одређених надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС”, број 6/02)	Овим законом ближе се одређују надлежности аутономне покрајине, нарочито у областима у којима Република уређује систем. Овим законом уређују се и одређена питања која се односе на оснивање, организацију и рад организационих јединица републичких фондова и завода на територији аутономне покрајине.
II.4	Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС”, број 30/10)	По овом закону дужни су да поступају државни органи кад у управним стварима, непосредно примењујући прописе, решавају о правима, обавезама или правним интересима физичког лица, правног лица или друге странке, као и кад обављају друге послове утврђене овим законом.
II.5	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Службени гласник РС”, број 39/09)	Овим законом уређује се начин прописивања техничких захтева за производе и доношење техничких прописа, оцењивање усаглашености производа са прописаним техничким захтевима, обавезе испоручиоца производа и власника производа у употреби, важење иностраних исправа о усаглашености и знакова усаглашености, обавештавање о техничким прописима и поступцима

		оцењивања усаглашености и вршење надзора над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу овог закона.
II.6	Закон о трговини („Службени гласник РС”, бр. 53/10 и 10/13)	Овим законом уређују се услови и начин за обављање и унапређење трговине на јединственом тржишту Републике Србије, као и заштита тржишта, заштита од непоштене тржишне утакмице и надзор. Трговина се врши под условима и на начин уређен овим законом и другим прописима којима се уређује промет робе и услуга, као и добрим пословним обичајима и пословним моралом.
II.7	Закон о тржишном надзору („Службени гласник РС”, број 92/11)	Овим законом уређује се област тржишног надзора коју врше надлежни органи тржишног надзора у прописаном делокругу, општа правила за спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора, сарадња органа тржишног надзора и царинског органа, размена информација и комуникација са заинтересованим странама, општа начела за примену знака усаглашености, планирање и праћење активности тржишног надзора и координација у тој области.
II.8	Закон о акцизама („Службени гласник РС”, бр. 22/01, 73/01, 80/02, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 – др. закон, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12 и 47/13)	Овим законом уређује се опорезивање акцизама. Акцизама се опорезују производи утврђени овим законом.
II.9	Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 10/13)	Овим законом уређују се циљеви пољопривредне политике и начин њеног остваривања, врсте подстицаја у пољопривреди, услови за остваривање права на подстицаје, евидентирање и извештавање у пољопривреди, интегрисани пољопривредни информациони систем, надзор над спровођењем овог закона.
II.10	Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12)	Овим законом уређује се правни статус вода, интегрално управљање водама, управљање водним објектима и водним земљиштем, извори и начини финансирања водне делатности, надзор над спровођењем овог закона, као и друга питања значајна за управљање водама.

II.11	Уредба о висини накнаде за коришћење вода, заштиту вода и накнаде за извађени материјал из водотока за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 16/13)”	Овом уредбом утврђује се висина накнаде за коришћење вода, накнаде за заштиту вода и накнаде за извађени материјал из водотока у складу са критеријумима утврђеним Законом о водама.
II.12	Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање водних аката и садржини мишљења у поступку издавања водних услова („Службени гласник РС”, број 74/10)	Овим правилником прописује се садржина и образац захтева за издавање водних аката, и то: водних услова, водне сагласности и водне дозволе, као и садржина мишљења које јавно водопривредно предузеће и републичка организација надлежна за хидрометеоролошке послове издаје у поступку издавања водних услова
II.13	Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС”, број 119/12)	Јавно предузеће је предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива држава, односно јединица локалне самоуправе или аутономна покрајина. Јавно предузеће се оснива и послује у складу са овим законом, законом којим се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса и законом којим се уређује правни положај привредних друштава.
II.14	Закон о јавној својини („Службени гласник РС”, број 72/11)	Овим законом уређује се право јавне својине и одређена друга имовинска права Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.
II.15	Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11 и 99/11)	Овим законом уређује се правни положај привредних друштава, а нарочито њихово оснивање, управљање, статусне промене, промене правне форме, престанак и друга питања од значаја за њихов положај, као и правни положај предузетника. Одредбе овог закона примењују се и на облике обављања привредне делатности који су основани и послују у складу са посебним законом, осим ако је тим законом другачије прописано.
II.16	Закон о комуналним делатностима („Службени гласник РС”, број 88/11)	Овим законом одређују се комуналне делатности и уређују општи услови и начин њиховог обављања. Комуналне делатности у смислу овог закона су делатности пружања комуналних услуга од значаја за остварење животних потреба физичких и правних лица код којих је

		јединица локалне самоуправе дужна да створи услове за обезбеђење одговарајућег квалитета, обима, доступности и континуитета, као и надзор над њиховим вршењем. Комуналне делатности су делатности од општег интереса. У комуналне делатности убраја се и производња и дистрибуција топлотне енергије, која представља делатност од општег економског интереса у смислу прописа о заштити потрошача. Скупштина јединице локалне самоуправе може као комуналне одредити и друге делатности од локалног интереса и прописати услове њиховог обављања.
II.17	Закон о јавно приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС”, број 88/11)	Овим законом уређују се: услови и начин израде, предлагања и одобравања пројеката јавно – приватног партнерства; одређују субјекти надлежни, односно овлашћени за предлагање и реализацију пројеката јавно – приватног партнерства; права и обавезе јавних и приватних партнера; облик и садржина уговора о јавно – приватном партнерству са или без елемената концесије и правна заштита у поступцима доделе јавних уговора; услови и начин давања концесије, предмет концесије, субјекти надлежни, односно овлашћени за поступак давања концесије, престанак концесије; заштита права учесника у поступцима доделе јавних уговора; оснивање, положај и надлежност Комисије за јавно приватно партнерство, као и друга питања од значаја за јавно – приватно партнерство, са или без елемената концесије, односно за концесију.
II.18	Закон о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12)	Овим законом уређује се очување, заштита, планирање, гајење и коришћење шума, располагање шумама и шумским земљиштем, надзор над спровођењем овог закона, као и друга питања значајна за шуме и шумско земљиште

III Законска регулатива која уређује области енергетских делатности (електрична енергија – топлотна енергија – биогорива)

Бр.	Назив	Опис
III.1	Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 – исправка, 93/12 и 124/12)	Овим законом уређују се циљеви енергетске политике и начин њеног остваривања, услови за поуздану, сигурну и квалитетну испоруку енергије и енергената, и услови за сигурно снабдевање купаца, услови за изградњу нових енергетских објеката, услови и начин обављања енергетских делатности, начин организовања и функционисања тржишта електричне енергије и природног гаса, права и обавезе учесника на тржишту, заштита купаца енергије и енергената, начин, услови и подстицаји за производњу енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије, права и дужности државних органа, положај, начин финансирања, послови и друга питања од значаја за рад Агенције за енергетику Републике Србије у извршавању овог закона, као и надзор над спровођењем овог закона.
III.2	Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13)	Овим законом уређују се услови и начин ефикасног коришћења енергије и енергената у сектору производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије; политика ефикасног коришћења енергије; систем енергетског менаџмента; означавање нивоа енергетске ефикасности производа који утичу на потрошњу енергије; минимални захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гаса; финансирање, подстицајне и друге мере у овој области, као и друга питања од значаја за права и обавезе физичких и правних лица у вези са ефикасним коришћењем енергије.
III.3	Одлука о утврђивању Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године („Службени гласник РС”, број 44/05)	Утврђује се Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године која је одштампана уз ову одлуку и чини њен саставни део.
III.4	Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године	У Уредби о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 17/07, 73/07 и 99/09), у Програму

	за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10)	остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године, мењању се одељци: 1. површинска експлоатација угља; 2. подземна експлоатација угља; 3. нафтна привреда; 4. транспорт нафте; 5. гасна привреда; 6. хидроелектране; 7. термоелектране и термоелектране – топлане; 8. електродистрибуција; 9. пренос електричне енергије; 10. градске топлане и индивидуалне котларнице; 11. индустријска енергетика; 12. енергетска ефикасност; 14. фонд за енергетску ефикасност и 15. заштита животне средине.
III.5	Уредба о условима испоруке електричне енергије („Службени гласник РС”, број 107/05)	Овом уредбом прописују се ближи услови испоруке електричне енергије, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке електричне енергије купцима услед поремећаја у функционисању електроенергетског система или поремећаја на тржишту електричне енергије на територији Републике Србије и то: 1) услови и начин давања одобрења за прикључење на преносни, односно дистрибутивни електроенергетски систем; 2) услови и начин прикључења привремених објеката, градилишта и објеката у пробном раду на преносни односно дистрибутивни електроенергетски систем; 3) мере које се предузимају у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност функционисања електроенергетског система, као и због непредвиђених и неопходних радова на одржавању електроенергетских објеката или неопходних радова на проширењу електроенергетског система, као и други услови и мере за снабдевање купаца електричном енергијом; 4) мере које се предузимају у случају наступања опште несташице електричне енергије због околности из члана 76. Закона о енергетици; 5) услови и начин обуставе испоруке електричне енергије; 6) услови и начин рационалне потрошње и штедње електричне енергије;

		7) услови и начин предузимања мера и утврђивање редоследа ограничења испоруке електричне енергије, као и мере штедње и рационалне потрошње електричне енергије у случају опште несташице електричне енергије; 8) услови снабдевања објеката купаца којима се не може обуставити испорука електричне енергије због неизвршених обавеза за испоручену електричну енергију или у другим случајевима; 9) начин обрачуна и наплате електричне енергије; 10) начин регулисања међусобних односа између испоручиоца и купца коме се не може обуставити испорука електричне енергије; 11) начин мерења испоручене електричне енергије; 12) начин обрачуна неовлашћено преузете електричне енергије; 13) начин обавештавања купаца у случајевима из тач. 3), 4), 5), 6) и 7).
III.6	Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13)	Овом уредбом се ближе прописују услови и поступак стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, садржину захтева за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, докази о испуњавању услова за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, минимални степен искоришћења примарне енергије у електранама са комбинованом производњом у зависности од врсте основног горива и инсталисане снаге, максималну укупну инсталисану снагу ветроелектрана и соларних електрана за које се може стећи повлашћен, односно привремени повлашћени статус произвођача електричне енергије, обавезе повлашћеног произвођача и начин контроле испуњавања прописаних обавеза, као и садржину и начин вођења Регистра повлашћених произвођача електричне енергије.
III.7	Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13)	Овом уредбом ближе се дефинишу категорије повлашћених произвођача електричне енергије, прописују мере подстицаја, услови за њихово остваривање, начин одређивања подстицајног периода, права и обавезе које из тих мера произлазе за

		повлашћене произвођаче и друге енергетске субјекте и уређује садржину уговора и предуговора о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача.
III.8	Уредба о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 8/13)	Овом уредбом прописује се начин обрачуна, начин наплате, односно плаћања и прикупљања средстава по основу накнаде, као и начин расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије.
III.9	Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2013. години („Службени гласник РС”, број 8/13)	Овом уредбом утврђује се висина посебне накнаде за подстицај у 2013. години
III.10	Уредба условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС”, бр. 47/06, 3/10 и 48/10)	Овом уредбом прописују се ближи услови испоруке природног гаса, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке природног гаса купцима услед поремећаја у функционисању транспортног, односно дистрибутивног система или поремећаја на тржишту природног гаса на територији Републике Србије, и то: 1) услови и начин давања одобрења за прикључење на транспортни, односно дистрибутивни систем природног гаса; 2) мере које се предузимају у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност функционисања транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса, као и због неопходних радова на одржавању енергетских објеката или неопходних радова на проширењу система, као и други услови и мере за снабдевање купаца природним гасом; 3) мере које се предузимају у случају наступања опште несташнице природног гаса, због околности из члана 76. Закона о енергетици; 4) услови и начин обуставе испоруке природног гаса;

		5) услови и начин рационалне потрошње и штедње природног гаса; 6) услови и начин предузимања мера и редослед ограничења испоруке природног гаса, као и мере штедње и рационалне потрошње природног гаса у случају опште nestaшице природног гаса; 7) услови снабдевања објеката купаца којима се не може обуставити испорука природног гаса због неизвршених обавеза за испоручени природни гас или у другим случајевима; 8) начин регулисања међусобних односа између испоручиоца и купца коме се не може обуставити испорука природног гаса; 9) начин мерења испорученог природног гаса; 10) начин обрачуна неовлашћено преузетог природног гаса; 11) начин обавештавања купаца у случајевима из тач. 2), 3), 4), 5) и 6).
III.11	Правилник о критеријумима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе („Службени гласник РС”, бр. 23/06 и 113/08)	Овим правилником прописују се ближи критеријуми за издавање енергетске дозволе, садржина захтева и начин издавања енергетске дозволе, као и садржина регистра издатих енергетских и дозвола које су престале да важе.
III.12	Правилник о ближим условима и садржини захтева за издавање, измену и одузимање лиценце за обављање енергетских делатности и о начину вођења регистра издатих и одузетих лиценци („Службени гласник РС”, број 31/13)	Овим правилником ближе се прописују услови у погледу стручног кадра за обављање послова техничког руковођења у енергетским објектима, односно за обављање послова на одржавању објеката за транспорт и дистрибуцију природног гаса и руковоаоце у тим објектима, начин издавања и одузимања лиценце за обављање енергетске делатности, начин вођења регистра издатих и одузетих лиценци.
III.13	Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Службени гласник РС”, број 123/12)	Овим правилником прописују се технички и други захтеви које морају да испуњавају течна горива нафтног порекла која се користе као горива за моторе са унутрашњим сагоревањем и као енергетска горива која се стављају у промет на тржиште Републике Србије, као и начин оцењивања усаглашености течних горива.

III.14	Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла („Службени лист СЦГ”, број 23/06)	Овим правилником прописују се технички и други захтеви које морају да испуне течна горива биопорекла која се користе као енергетска горива и горива за дизел моторе.
III.15	Правилник о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса („Службени гласник РС”, број 22/13)	Овим правилником ближе се прописују рокови, садржај и начин достављања података од стране енергетских субјеката који обављају делатност производње и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила.
III.16	Правилник о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11)	Овим правилником ближе се прописују енергетска својства и начин израчунавања топлотних својстава објеката високоградње, као и енергетски захтеви за нове и постојеће објекте. Одредбе овог правилника не примењују се на: зграде за које се не издаје грађевинска дозвола; зграде које се граде на основу привремене грађевинске дозволе, као и зграде које се граде на основу грађевинске дозволе за припремне радове; радионице, производне хале, индустријске зграде које се не греју и не климатизују; зграде које се повремено користе током зимске и летње сезоне (мање од 25% времена трајања зимске односно летње сезоне).
III.17	Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, бр. 61/11 и 3/12)	Овим правилником ближе се прописују услови, садржина и начин издавања сертификата о енергетским својствима зграда. Сертификат је документ који садржи израчунате вредности потрошње енергије у оквиру одређене категорије зграда, енергетски разред и препоруке за побољшање енергетских својстава зграде (енергетски пасош).
III.19	Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник	Овим законом уредују се услови за безбедан и несметан цевоводни транспорт гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцију гасовитих угљоводоника, пројектовање и изградња, одржавање и коришћење цевовода и унутрашњих гасних инсталација.

	РС”, број 104/09)	
III.20	Критеријуми и мерила за одређивање висине накнаде за обављање енергетских делатности („Службени гласник РС”, бр. 76/11 и 1/13)	Применом наведених критеријума и мерила и на основу мерила у складу са елементима који су њима утврђени одређује се накнада коју енергетски субјекти плаћају за лиценцу за обављање енергетских делатности..
III.21	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије („Службени гласник РС”, бр. 93/12 и 123/12)	Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност преноса електричне енергије и управљања преносним системом, критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун и начин обрачуна услуге преноса електричне енергије, тарифе за обрачун цене приступа систему за пренос електричне енергије и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање документације и врста документације коју оператор преносног система доставља Агенцији за енергетику Републике Србије.
III.22	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 105/12)	Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом, критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун и начин обрачуна услуге дистрибуције електричне енергије, тарифе за обрачун цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање документације и врста документације коју оператор система доставља Агенцији за енергетику Републике.
III.23	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене електричне енергије за јавно снабдевање („Службени гласник РС”, број 93/12)	Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност јавног снабдевања електричном енергијом, критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун и начин обрачуна електричне енергије за јавно снабдевање, тарифе за обрачун цене електричне енергије за јавно снабдевање и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање

		документације и врста документације коју јавни снабдевач доставља Агенцији за енергетику Републике Србије.
III.24	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за транспорт и дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС”, број 77/12)	Овом методологијом утврђују се начин и ближи критеријуми за обрачун трошкова прикључења објекта произвођача и крајњег купца природног гаса на систем за транспорт природног гаса (радног притиска већег од 16 бара), односно дистрибутивни систем (радног притиска 16 бара и нижег), у зависности од места прикључења, одобреног капацитета, потребе за извођењем радова, потребе за уграђивањем неопходне опреме, уређаја и материјала, других објективних критеријума, као и начин, поступак и рокове за достављање података и документације Агенцији за енергетику Републике Србије
III.25	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса („Службени гласник РС”, бр. 93/12 и 123/12)	Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност транспорта и управљања транспортним системом за природни гас (у даљем тексту: оператор транспортног система), критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун (у даљем тексту: тарифни елементи) и начин обрачуна услуге транспорта природног гаса, тарифе за обрачун цене приступа систему за транспорт природног гаса и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање документације и врста документације коју оператор транспортног система доставља Агенцији за енергетику Републике Србије
III.26	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање („Службени гласник РС”, број 93/12);	Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност јавног снабдевања електричном енергијом (у даљем тексту: јавни снабдевач), критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун (у даљем тексту: тарифни елементи) и начин обрачуна електричне енергије за јавно снабдевање, тарифе за обрачун цене електричне енергије за јавно снабдевање и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање документације и врста документације коју јавни снабдевач доставља

		Агенцији за енергетику Републике Србије
	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС”, број 123/12)	Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас (у даљем тексту: оператор система), критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун (у даљем тексту: тарифни елементи) и начин обрачуна услуге дистрибуције природног гаса, тарифе за обрачун цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање документације и врста документације коју оператор система доставља Агенцији за енергетику Републике Србије.
III.27	Одлука о утврђивању Методологије за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 77/12)	Овом методологијом се ближе утврђују критеријуми и начин одређивања трошкова прикључка енергетских објеката произвођача и објеката купаца на систем за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије, у складу са прописима којима се уређују обављање енергетских делатности и услови испоруке електричне енергије.
III.28	Правила о промени снабдевача („Службени гласник РС”, број 93/12)	Овим правилима уређују се услови и поступак промене снабдевача електричном енергијом и природним гасом који крајњег купца снабдевају на основу уговора о продаји са потпуним снабдевањем, као и права и обавезе снабдевача и оператора система у поступку промене снабдевача.

IV Рударство и геолошка истраживања

Бр.	Назив	Опис
IV.1	Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, број 88/11)	Овим законом уређују се мере и активности минералне политике и начин њеног остваривања, услови и начин извођења геолошких истраживања минералних и других геолошких ресурса, истраживања геолошке средине, као и геолошка истраживања ради просторног и урбанистичког планирања, пројектовања, изградње објеката и санације терена, начин класификације ресурса и резерви минералних сировина и подземних вода, експлоатација резерви минералних сировина и геотермалних ресурса, изградња, коришћење и одржавање рударских објеката, постројења, машина и уређаја, извођење рударских радова, управљање рударским отпадом, поступци санације и рекултивације напуштених рударских објеката, као и надзор над спровођењем овог закона.
IV.2	Уредбу о висини и начину плаћања накнаде за примењена геолошка истраживања минералних и других геолошких ресурса за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 118/12)	Овом уредбом утврђује се висина и начин плаћања накнаде за вршење примењених геолошких истраживања минералних и других геолошких ресурса, за 2013. годину.
IV.3	Правилник о утврђивању годишњих програма основних геолошких истраживања за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 29/13)	Овим правилником утврђује се годишњи програм основних геолошких истраживања из области: основних геолошких истраживања за израду геолошких карата, хидрогеолошких истраживања, инжењерскогеолошких истраживања, истраживања минералних сировина и геолошких истраживања.
IV.4	Уредба о висини накнаде за коришћење неметаличних сировина за добијање грађевинског материјала за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 118/12)	овом уредбом утврђује се висина накнаде за коришћење неметаличних сировина за добијање грађевинског материјала за 2013. годину. Неметаличне сировине за добијање грађевинског материјала у смислу ове уредбе су: техничко – грађевински камен, архитектонско – грађевински камен, глине и сировине за опекарску и керамичку индустрију, сировине за цементну индустрију и индустрију креча, калцијум – карбонатна сировина и кварцни песак.
IV.5	Уредба о начину	овом уредбом ближе се уређује начин плаћања

	плаћања накнаде за коришћење минералних сировина и геотермалних ресурса за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 118/12)	накнаде за коришћење минералних сировина и геотермалних ресурса за 2013. годину коју плаћа носилац експлоатације којем је одобрено коришћење минералних сировина и геотермалних ресурса.
IV.6	Правилник о критеријумима на основу којих се одређује потенцијалност подручја у погледу проналажења минералних сировина („Службени гласник РС”, број 51/96)	Овим правилником утврђују се критеријуми на основу којих се одређује потенцијалност подручја у погледу проналажења минералних сировина у оквиру основних геолошких истраживања.
IV.7	Правилник о садржини пројекта геолошких истраживања и елабората о резултатима геолошких истраживања („Службени гласник РС”, број 51/96)	Овим правилником ближе се одређује садржина пројекта геолошких истраживања и елабората о резултатима геолошких истраживања.
IV.8	Правилник о класификацији и категоризацији резерви подземних вода и вођењу евиденције о њима („Службени лист СФРЈ”, број 34/79)	Овим правилником прописују се јединствени критеријуми за утврђивање резерви подземних вода, услови за разврставање у категорије и класе, методе прорачунавања, начин евидентирања и садржај елабората о класификацији, категоризацији и прорачунавању резерви подземних вода.
IV.9	Правилник о садржини рударских пројеката („Службени гласник РС”, број 27/97)	Овим правилником прописује се садржина рударских пројеката, и то: 1) главног, допунског и упрошћеног рударског пројекта за експлоатацију чврстих минералних сировина; 2) главног и допунског рударског пројекта за експлоатацију лежишта нафте, природног гаса и геотермалне енергије и упрошћеног рударског пројекта за израду појединих бушотина за нафту, гас и подземне воде, као и за надземне објекте за експлоатацију, припрему и транспорт нафте, гаса и воде; 3) главног рударског пројекта за трајну обуставу радова на експлоатацији минералних сировина.
IV.10	Правилник о начину	Овим правилником прописује се начин вршења

	вршења рударских мерења („Службени гласник РС”, број 40/97)	рударских мерења и чувања оригинала планова и карата, као и начин израде рударских планова, вођења мерачких књига и интерног катастра непокретности рудника.
IV.11	Правилник о садржини дугорочног програма експлоатације лежишта минералних сировина и годишњих планова извођења рударских радова („Службени гласник РС”, број 27/97)	Овим правилником прописује се садржина дугорочног програма експлоатације лежишта минералних сировина и годишњих планова извођења рударских радова. Дугорочни програм експлоатације лежишта минералних сировина и годишњи планови извођења рударских радова израђују се на основу података о утврђеним количинама и квалитету минералних сировина и услова експлоатације.
IV.12	Правилник о условима за обављање одређених стручних послова при експлоатацији минералних сировина („Службени гласник РС”, бр. 40/97 и 32/98)	Овим правилником прописују се услови за обављање одређених стручних послова при експлоатацији минералних сировина. Стручни послови у смислу овог правилника, су послови: 1) руковања рударским машинама и постројењима у процесу експлоатације чврстих минералних сировина, нафте и гаса; 2) спасавања у јамама и на експлоатационим пољима нафте и гаса; 3) руковање експлозивним средствима и минирања; 4) монтаже и одржавање машина, електричних уређаја и инсталација у јамама угроженим експлозивним јамским гасом или опасном угљеном прашином или на објектима за истраживање и експлоатацију нафте и гаса и слојних вода, који су угрожени експлозивним земним гасом.
IV.13	Правилник о условима и критеријумима за уступање извођења геолошких истражних радова и доделу средстава за извођење тих радова („Службени гласник РС”, број 51/96)	Овим правилником ближе се одређују начин, услови и критеријуми за уступање извођења геолошких истражних радова и доделу средстава за финансирање извођења тих радова.
IV.14	Правилник о условима и начину вршења техничког прегледа рударских објеката („Службени гласник РС”, број 40/97)	Овим правилником прописују се услови и начин вршења техничког прегледа рударских објеката, уређаја, постројења, опреме и инсталација који припадају том објекту или су у њега уграђени или дела рударског објекта који представља техничко – технолошку целину и као такав може се самостално

		користити.
IV.15	Правилник о условима и висини трошкова за издавање лиценце за обављање послова у области безбедности и здравља на раду („Службени гласник РС”, број 29/06)	Овим правилником прописују се услови и висина трошкова за издавање лиценци: 1) правном лицу или предузетнику за обављање послова безбедности и здравља на раду; 2) правном лицу и одговорном лицу за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине.
IV.16	Правилник о условима, начину и програму полагања стручног испита за обављање стручних послова при експлоатацији минералних сировина („Службени гласник РС”, бр. 21/96 и 47/96)	Овим правилником уређују се услови, начин и програм полагања стручног испита за обављање стручних послова техничког руковођења, израде рударских пројеката, руковођења рударским мерењима и израдом рударских планова, руковођења пословима заштите на раду, стручног надзора при експлоатацији минералних сировина, као и других стручних послова за чије је обављање као услов прописано овлашћење за обављање тих послова.
IV.17	Правилник о садржини студије изводљивости експлоатације лежишта минералних сировина („Службени гласник РС”, број 108/06)	Овим правилником ближе се уређује садржина студије изводљивости експлоатације лежишта минералних сировина.

V Законска регулатива из области просторног планирања

Бр.	Назив	Опис
V.1	Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12 и 42/13)	Овим законом уређује се: услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката; вршење надзора над применом одредаба овог закона и инспекцијски надзор; друга питања од значаја за уређење простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и за изградњу објеката.
V.2	Закон о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10)	Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године утврђују се дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.
V.3	Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11)	Регионалним просторним планом Аутономне Покрајине Војводине, утврђене су дугорочне основе организације, уређења коришћења и заштите простора Аутономне Покрајине Војводине у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.
V.4	Правилник о садржини информације о локацији и о садржини локацијске дозволе („Службени гласник РС”, број 3/10)	Овим правилником ближе се прописује садржина информације о локацији и садржина локацијске дозволе.
V.5	Правилник о садржини и начину издавања грађевинске дозволе („Службени гласник РС”, број 93/11)	Овим правилником ближе се прописује садржина и начин издавања грађевинске дозволе.
V.6	Правилник о садржини начину вршења техничког прегледа објеката и издавању употребне дозволе („Службени гласник РС”, број 93/11)	Овим правилником ближе се прописује садржина и начин вршења техничког прегледа објекта, као и технички преглед појединих радова који се врше у току грађења објекта и издавање употребне дозволе.
V.7	Правилник о пројекту изведеног објекта, односно техничкој документацији о издавању одобрења за	

	изградњу и употребне дозволе („Службени гласник РС”, број 79/06)	
V.8	Правилник о садржини и обиму претходних радова, претходне студије оправданости и студије оправданости („Службени гласник РС”, број 1/12)	Овим правилником ближе се прописује садржина, обим и начин израде претходне студије оправданости и студије оправданости за изградњу објеката.
V.9	Правилник о условима и поступку за издавање и одузимање лиценце за одговорног урбанисту, пројектанта, извођача радова и одговорног планера („Службени гласник РС”, бр. 116/04 и 69/06)	Овим правилником уређују се услови и поступак за издавање и одузимање лиценце за одговорног урбанисту, пројектанта и извођача радова, као и за одговорног планера.
V.10	Правилник о начину, поступку и садржини података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката за које одобрење за изградњу издаје министарство, односно аутономна покрајина, као и о условима за одузимање тих лиценци („Службени гласник РС”, број 114/04)	Овим правилником ближе се прописују начин, поступак и садржина података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката за које одобрење за изградњу издаје Министарство, односно аутономна покрајина, као и услови за одузимање тих лиценци.
V.11	Правилник о садржини и начину вршења техничке контроле главних пројеката („Службени гласник РС”, број 93/11)	Овим правилником утврђује се садржина и начин вршења техничке контроле главних пројеката за грађење објеката, главних пројеката реконструкције, адаптације и санације, пројеката изведеног објекта када се израђује за потребе легализације објеката и главних пројеката изграђених по прописима других земаља, као и главних пројеката, односно појединих делова главних пројеката чија је техничка контрола већ извршена, а од дана извршене техничке контроле до подношења захтева за издавање грађевинске

		дозволе прописи у тој области су измењени или су престали да важе.
V.12	Правилник о минималним гарантним роковима за поједине врсте објеката односно радова („Службени гласник РС”, број 93/11)	Овим правилником ближе се прописују минимални гарантни рокови за поједине врсте објеката, односно радова на тим објектима.
V.13	Правилник о методологији и процедури реализације пројеката од значаја за Републику Србију („Службени гласник РС”, број 1/12)	Овим правилником се ближе прописује методологија и процедура реализације пројеката за изградњу објеката за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства, односно аутономна покрајина.
V.14	Правилник о садржини и начину израде техничке документације за објекте високоградње („Службени гласник РС”, број 15/08)	Овим правилником ближе се прописује садржина и начин израде техничке документације за изградњу објеката високоградње.
V.15	Правилник о садржини и начину осматрања тла и објекта у току грађења и употребе („Службени гласник РС”, број 93/11)	Овим правилником ближе се прописује садржина и начин осматрања понашања тла и објекта у току грађења и употребе објекта.
V.16	Правилник о условима, начину вођења и приступа, као и о садржини Регистра инвеститора („Службени гласник РС”, број 55/10)	Овим правилником ближе се прописују услови, начин вођења и приступа, као и садржина Регистра инвеститора.

VI Законска регулатива из области заштите животне средине

Бр.	Назив	Опис
VI.1	Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09)	Овим законом уређује се интегрални систем заштите животне средине којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији.
VI.2	Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10)	Овим законом уређују се услови, начин и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину, ради обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања планова и програма.
VI.3	Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09)	Овим законом уређује се поступак процене утицаја за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересованих органа и организација и јавности, прекогранично обавештавање за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину.
VI.4	Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09)	Овим законом уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине.
VI.5	Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08)	Овом уредбом утврђује се Листа I Пројекти за које је обавезна процена утицаја на животну средину, и Листа II Пројекти за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, које су одштампане уз ову уредбу и чине њен саставни део.
VI.6	Уредба о врстама и активности постројења за које се издаје интегрисана дозвола	Овом уредбом прописују се врсте активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола.

	(„Службени гласник РС”, број 84/05)	
VI.7	Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05)	Овим правилником ближе се одређује садржина захтева за одлучивање о потреби процене утицаја и садржина захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину.
VI.8	Правилник о садржини студије о процени утицаја а животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05)	Овим правилником се прописује садржина студије о процени утицаја на животну средину.
VI.9	Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, број 88/10)	Овим законом уређују се: врсте и класификација отпада; планирање управљања отпадом; субјекти управљања отпадом; одговорности и обавезе у управљању отпадом; организовање управљања отпадом; управљање посебним токовима отпада; услови и поступак издавања дозвола; прекогранично кретање отпада; извештавање о отпаду и база података; финансирање управљања отпадом; надзор, као и друга питања од значаја за управљање отпадом. Управљање отпадом је делатност од општег интереса.
VI.10	Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Службени гласник РС”, број 98/10)	Овим правилником ближе се прописују услови и начин сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије.
VI.11	Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10)	Овим правилником прописују се услови, начин и поступак управљања отпадним уљима која су неупотребљива за сврху за коју су првобитно била намењена. Одредбе овог правилника не односе се на управљање отпадним уљима која садрже халогене, полихлороване бифениле (PCB), полихлороване терфениле (PCT) или пентахлорофеноле изнад 50 мг/кг уља.

VI.12	Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско – санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС”, број 31/11)	Овим правилником ближе се прописује начин разврставања, поступања са споредним производима животињског порекла, методе њихове прераде, хигијенски услови, начин њиховог утовара, претовара и истовара, ветеринарско – санитарни услови за изградњу објеката, облик и садржина евиденције која се води у објектима за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, поступак са споредним производима у изузетним случајевима, начин спровођења службене контроле и самоконтроле, као и услови за сточна гробља и јаме гробнице и начин закопавања и спаљивања споредних производа животињског порекла.
VI.13	Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13)	Овим законом уређује се управљање квалитетом ваздуха и одређују мере, начин организовања и контрола спровођења заштите и побољшања квалитета ваздуха као природне вредности од општег интереса која ужива посебну заштиту. Одредбе овог закона не примењују се на загађења проузрокована радиоактивним материјама, индустријским удесима и елементарним непогодама.
VI.14	Закон о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10 - исправка)	Овим законом уређује се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине. Природа као добро од општег интереса за Републику Србију ужива посебну заштиту у складу са овим законом и посебним законима.